

Holy Bible

Aionian Edition®

Õkhs' I Ts n Ik S n Ni Matthew Ot S n Ai Pi

Blackfoot Matthew

Holy Bible Aionian Edition ®

Õkhs' I Tsñ̄n Ik Sñ̄n Ni Matthew Ot Sñ̄n Ai Pi
Blackfoot Matthew
Language: Blackfoot
USA (Northwest), Canada (Alberta)

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 9/10/2025
Source copyright: Public Domain
British and Foreign Bible Society, 1890

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>
All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Siksiká at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Siksiká at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matthew	1
---------------	---

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

The Crucifixion

*"Jesus said, 'Father, forgive them, for they don't know what they are doing.'
Dividing his garments among them, they cast lots."*

Luke 23:34

Matthew

1 SIN AK'SIN Jesus Christ David okkuu' Abraham okkuu' un'ix o sínaks' oaiěxests. **2** Abraham ikuyiu' Isaac; ki Isaac ikuyiu' Jacob; ki Jacob ikuyiu' Judas ki omu' pappiipix; **3** Ki Judas ikuyiu' Phares ki Zara, Thamar ipau'kaiimmiuax; ki Phares ikuyiu' Esrom; ki Esrom ikuyiu' Aram; **4** Ki Aram ikuyiu' Aminadab; ki Aminadab ikuyiu' Naasson; ki Naasson ikuyiu' Salmon; **5** Ki Salmon ikuyiu' Booz, Rachab ipau'kaiimmiuiae; ki Booz ikuyiu' Obed, Ruth ipau'kaiimmiuiae; ki Obed ikuyiu' Jesse; **6** Ki Jesse ikuyiu' David omúx'nin'a; ki David omúx'ina ikuyiu' Solomon, annök' ake'uök itom'itomiuök Urias man'itotsipokaiimmiuiae; **7** Ki Solomon ikuyiu' Roboam; ki Roboam ikuyiu' Abia; ki Abia ikuyiu' Asa; **8** Ki Asa ikuyiu' Josaphat; ki Josaphat ikuyiu' Joram; ki Joram ikuyiu' Ozias; **9** Ki Ozias ikuyiu' Joatham; ki Joatham ikuyiu' Achaz; ki Achaz ikuyiu' Ezekias; **10** Ki Ezekias ikuyiu' Manasses; ki Manasses ikuyiu' Amon; ki Amon ikuyiu' Josias; **11** Ki Josias ikuyiu' Jechonias ki o mu' pap piipix, annik' ito'toëpikau Babylon; **12** Ki ot'sitotos au Babylon, Jechonias ikuyiu' Salathiel; ki Salathiel ikuyiu' Zorobabel; **13** Ki Zorobabel ikuyiu' Abiud; ki Abiud ikuyiu' Eliakim; ki Eliakim ikuyiu' Azor; **14** Ki Azor ikuyiu' Sadoc; ki Sadoc ikuyiu' Achim; ki Achim ikuyiu' Eliud; **15** Ki Eliud ikuyi u' Eleazar; ki Eleazar ikuyiu' Matthan; ki Matthan ikuyiu' Jacob; **16** Ki Jacob ikuyiu' Joseph, Mary om'i, annok ipau'kaiimmiuök Jesus, anistau Christ. **17** David otsis'tsits'unoauai Abraham itsipuk' súpokosnínimotseiau ke'pitappiau níssekoputtsi; ki ot'sitotosau Babylon omats'ístsits'unoauai David mats'itsipusúpokosímmotseiau, matsisse'koputtsi; omats'ístsits'unoauai Babylons'itsipusúpokosímmotseiau matsisse'koputtsi. **18** Jesus Christ, otsipokai'isinni ün'niniitsiu: Annik' Mary, Jesus oksis'tsi, Joseph otak'okemattosaie itop itappi'inai, otse'kosatsok Atsim'istaaw. **19** Joseph om'i moköm'motsitappi, ki matsitsitau'ats osime'tsitan moksism'ianistüpskoðsaie. **20** Ki otai'ksimstatosaie, Satsit, Ap'istotokuäoto'tokatatsis otsipopök'toakiae ki otan'ikaie, Joseph, David okku'i, pinstünnos Mary kök'okemattosi, Atsim'iStaab. **21** Ki ai'aksipokaiimmiuiae okku'y, ki kitak'anistsinniköttau Jesus: tükka, otsitappim'ix otsauum'itsitappi'isauaests aiakitakömotse'piuax. **22** Itün'nitsiuiae mök'itsenüpänistösi Ap'istotokuä otse'poawsısts, otsipropheti itotse'poawsınests, ki an'ımai, **23** Satsik, mokök'iae ai'akopitappi, ki ai'aksipokaiimmiuiae okku'y, ki ak'anistsinniköttsiauaie Emmanuel, ito'kisasattap Ap'istotokuä ipokai'tappiimmau. **24** Joseph otsipuawk'si otso'kani, ün'niitsitappi Ap'istotokuä oto'tokatatsis otan'iipiaie, ki ito'tuyiuiae otokem'an: **25** Ki ototom'okkuyi otsaomai'pokaiisaie matpoksokamiu'atsaie: kinitis'niköttsiuiae JESUS.

2 JESUS otai'pokaiisi Bethlehem, auösñ'ím Judæa, annists'ısk ksıtsiku'ıstsk, Herod otsıtsınaipi, Satsik, mokök'ietappix umut'autststipi apinök'kuyi itsipuk'sipuiau Jerusalem, **2** An'ıau, ünan'ök manipok'auök Jews otsın'aimoaiauaie? Tükka, annim' apinök'kuyi stai'tappiosi nitsino'ünan okökatosim, ki nimut'otopınan nök'itausatısmımmösinan. **3** Herod omúx'ina otokh'tsisaie, otap'itsitanaie, ki Jerusalem ıstokönai'tappix ikönonokap'aitsitamuax. **4** Ikönaumoi'piüsax omük'atoiapiekua, ki ai'sínakix, súppoëttesattsıuax Christ mök'itsipokaiipiaie. **5** Ki an'ıstsiauaie, Bethlehem, Judæa ikuyiu' Jacob, ıstauösñ'im, ün'nimaie; ün'anistappi prophet Mary om'i, annok ipau'kaiimmiuök Jesus, ośn'aksin; **6** Ki ksęsto'a Bethlehem, Judæa anistau Christ. **7** Herod, sımı'nikötüssax mokök'ietappix, sokap'súppoëttesattsıuax otsokap'ınökuyaie kökatosi. **8** Ki itüpüt'oköttsiuax Bethlehem; kian'iu, kükko' sokap'apsümmok pokau'ök; ki ikonoainoeniki, itüm'ütskıtsınikokök matsisse'koputtsi. **18** Jesus Christ, nök'itsitotosi nök'it a tsim mím mosi. **9** otsipokai'isinni ün'niniitsiu: Annik' Mary, Otokh'tsıau omúxina otan'iipiaie, itsis'tapuia; umut'autststipi apinök'uyi otsitom'akoiauaie, **10** Otsinno'össauaie ki satisk, anni'isk kök'atosis'isk otsitsinoauaïsk ki otai'totosi inük'sipokai ot'sitaupipiaie itots'iketsipuyiuiae. **11** Otsinno'össauaie kök'atasi, eks'kamük otse'tametüksuui, **12** Satsit, Ki otaitsipis'sau nap'ioyis, Mary oksis'tsi

ip̄nnu'yiauaie pokai'isk, ki īnnissi'iau, ki Nitsităppiuă ks̄istapitausoňim sokse'puyiu, itatsim'miňmnia: ki otaipasuk'īnissauěsts Sūppoatsištotokh'sattoat Nin'a oksokui, otakomütskotuksauěsts, ūssak'okotsiauaie gold oksoku'ists moköm'otstsisests. 4 Ki John, ki frankincense ki myrrh. 12 Ap'istotokiua Camel oku'yısts, itsis'totosiu, ki ītsiköp'okui papaukökianištcsax mökstaiskito'tosau, itsep'siu; ki otso'ōssiněsts tsikatsix ki noke'tsi moksokui itüp'akaiia. 13 namap'iniu. 5 Jerusalem istoköna'i'tappix Ki otau'mattosau, satsik, Ap'istotokiua otokönitota'akax, ki Judaea īstoköna'i'tappix, sto'tokatatscs papauta'atsiuiae Joseph, ki Jordan īstauđossin'im īstoköna'i'tappix an'īsituiae, Nipuat', ki mattos'au pokau' mat'okönitautaakax. 6 Ki nie'tüktaí ki oksis'tsi ki iküm'itappoat Egypt, ki Jordan (an'istop), otsit'üstapinopiax, ki stau'pit ki kítak'otümanisto; tük'ka, Herod otsauum'itsitappiisüests aiinüp'anistomiauěsts. ai'akapsümmiuiae inük'sipokau mōks'enitosaie. 7 Ki otsinno'ōssax otas'taaïssax 14 Otaip'uawksi, sepiai'akotuyiuax inük'sipokau akai'tappiiax Pharisees ki Saducees, ki oksis'tsi ki Egypt itüp'itappoiau: 15 Ki otsittüp'auaňokössax otsit'usta'pınükipi, itau'puaie otai'īnsiae Herod, mōksenüp'anistosi an'ītsiuax, Pítseksinu'kosix, tükka' Ap'istotokiua otse'poawsin, otsiprophet i kítan'ikoau kōkanistüp'istüpiksatossuai totsi'uaie, Egypt, ün'nimaie nitsit' ütümmau annik' īstse'tüksinik astai'tsiik? 8 noko'a. 16 Herod, otai'noösax mokök'ietappix Ai'süsksattok matsuin'ists mök'itanistosi otap'apıstotoyısax, eks'kai'ıstsetükkiu, ki kítsauai'tsitani: 9 Pini'tsitsiikasik kítsitsi' itüp'otoköttsiuax (otsen'nakemix) Bethlehem tanauěsts kok'kítünissuai Křn'un Abrahami; ki sa'akapotsim, ai'stokistuyimix sōk'umappix kitan'istopuau Ap'istotokiua, am'oxim okotokix ikön'ainiňtsiuax; küttaistoki'stuyimix ikotsistauatomoiau Abraham pokax. 10 sōk'umappix mat'oknainiňtsiuax, Kiannok' kōts'eksists kaxa'kin itsipo'toau: umut'otsksinippi otsokap'süppoötsesattüsax kōnai'ıstsı̄s saňnası̄ssi ak'aikakiaiau ki mokök'ietappix. 17 Itüm'enüpaništomaie ak'aututsaiau. 11 Okke' kimut'sitüstapinopuau Jeremy prophet otse'poawsin otan'ipi, kókkıtsisauai'tsitasuai: apatots'ik 18 Epo'awsinni itsik'kitokhtsip Rama, annök' ai'aksakootoök aīs'skunitapsiu, asain'sinni ki aīm'motseisinni ki nimatsik'kokokotopa'tomoauats matsikısts': omükoyesinni, Rachel o'kosix itau'asňiu ki Ostoi' kimutak'ıstapinokou Atsim'istaaw matokuikiawpıketükkiu'ats, tükka, itsen'iau. ki īs'tsi: 12 Ose'kotükkiatsı̄s ai'īnimaie, 19 Herod otse'īnsi, sat'sik, Ap'istotokiua kiaupük'ıxtoxixi otsit'aisuisuitsipik'iakipi oto'tokatatsı̄s Joseph otsipapau'takaie, aiaksokapse'maie, osos'tsipiakiapoyı̄s Egypt otsitai'tappiisae. 20 An'ītsiuiae, aiakitsiptsipotoměsts otapaien'īnsimmanısts; Nipuat'ki mattos'au inük'sipokau ki ki īstotox'ksı̄sts ītsi'i matakatsiu'ats oksis'tsi, ki itüp'itappoat Israel istau'đsnim; ai'aketsiňsiměsts. 13 Jesus Galilee tük'ka ini'au anniks'isk ap'üssummiiskaie itüm'aumatto, Jordani nie'tüktaí ito'to, John otsipai'tappiisinni. 21 Ki itsipau ki mōkitsistapinisaie. 14 Ki John paiau'tsimiuiae, aiako'tuyiuax pokau'a ki o ksis'tsi, ki Israel ki otan'ikaie, ksěsto'a īs ta' pın o kít, īstauđsnim' ito'to. 22 Ki otokh'tsissi Archelaus kitaketak'sipuksipat to kókokotsı̄sapinnoksi, otau'atsuiaiisitapai'naiisi un'ni otsin'naiisinni, ki kumaupsipuksipaakıks? 15 Jesus an'ītsiuiae īsstün'īmaie mōk'ıtappoae; ki Ap'istotokiua pokitse'tsít annok': nōks'ıstutı̄sınan otsipapauanıstosae, Galilee itanı̄s'üpítappo: moköm'motsitappiisinni. Itümipaio'kits 23 Ki akapiyos, Nazareth anı̄stau, ito'to etomoyiuiae. 16 Ki Jesus aīs'tapinnössi, kiiitoko'yi; mōkenüpanıstosae prophetix itopı̄tsı̄soa'tomaie okke': ki, sat'sik, spots'im otan'iipiax, akanı̄stai'niköttau Nazaren'aikuün. kau'opiu, ki nan'nuyiuiae Ap'istotokiua 3 ANNISTS'ISK ks̄istsiku'ıstsk John Baptist ito'to Judaea istoksı̄sapiksökkui, itüs'-ksñinimatstokiu, 2 Ki an'iu sauai'tsitsak, spots'im ītsin'naiisinni aststsiu'. 3 Am'auk annök' matap'piuök Isaiah prophet an'iu

3 ANNISTS'ISK ks̄istsiku'ıstsk John Baptist ito'to Judaea istoksı̄sapiksökkui, itüs'-ksñinimatstokiu, 2 Ki an'iu sauai'tsitsak, spots'im ītsin'naiisinni aststsiu'. 3 Am'auk annök' matap'piuök Isaiah prophet an'iu

otatsim'istaaw itutui'süpınümäie s̄ı̄stsı̄i itsinäuüni'ınai, ki itokhitopi'ınai: 17 Ki, satsik, epo'awsinni spots'im itunni'u amok'auk nitük'omímokoa, nitsekökh'sı̄mau.

4 ATSIM'ISTAAW ksis'tapiksökkui **19** Ki itün̄s'tsiuax, noksüppa'akik, ki itümítüppi'iuiae Jesus, sauum'itsitappiuia kitakitaumik'ottaiau matap'pix. **20** Ki mök saksksinnoösaie. **2** Ki nüsö'puyi atomik'atsuai itskím'miau ki itopokiuo'iauaie. koku'ists, ki nüsö'puyi ksistsikuüts **21** O müt'tükkiösi matsütsinnyueiuax otsit'saioyipists, itsakoo'notsiu. **3** Ki mat'toskünümmitseiix, James, Zebedee o Issaks'ksinömaiitappii itoto'yinae arl'iinai, ku'yi, ki John oskün', ipit'süpönnuyiuax Iküm'ümeniki Ap'istotokiua okku'i, ak'iosatsiš, Zebedee, iin'oauaie, aip'sümiax am'oxim ok'otokixím sirtsip'satsisau otomik'atsuaux: ki itsin'nikööttsiuax. mökitapaienasa. **4** Ki itün̄s'tsiuiae, Sñaip **22** Ki ipit'skittsiauaie un'oauaie ki Matap'pi matokot'otsipaitappi'uats napaien, ak'iosatsiš, ki itopokiuo'iauaie. **23** Ki Jesus Ap'istotokiua maoi'i umutokönai'poawsists Galilee ichtokönau'össinni itap'auauökau, aiakotsepatappi. **5** Sauum'itsitappiuä otatoiapioko'auësts itai'pistsksinimatstokiu ki otsitsitappi. Atsüm'akapioyä, aisokse'puyi spots' im istsetam'itsiniksinni; ki itokhit'sipotoyeik Nato'iapioyä, ki matap'pix opüs'tsümmesuai ki **6** Ki an'istsiuiae, Iküm'ümeniki otok'tokossinuauësts ikön'an'küttutuyiuax. Ap'istotokiua okku'i, ūnis'suiauüni: sín'aip, **24** Ki otap'istutüksinni ikönauanetünstopaie akanistsiuax oto'tokatatsix ksësto'a: Syria ichtau'össinni; ki ikönai'oktokosix, ki otsu'auësts kitakitotsiketsi'enokiau, amianistsipüs'tsümisix, ki anniks'isk matap'pixk koköt'sists kökstai'tükökhsau ok'otoki. sauumitsitappiuä itsips'tokoyiau, ki mat'tsapsix, **7** Jesus itün̄s'tsiuiae, mat'sñaip, ki an'auxenix, ikönitäutsippotaiax; kimataksaksksimoau'ats Nin'a, kitap'istotoka. ki ikönau'küttutuyiuax **25** Ki Galilee **8** Sauum'itsitappiuä spaistükkii ichtokönai'tappix ikönawk'pokiuiauaie, otsittümmi'piokiae itaistummü'tsikaie ki Decapolis, ki Jeiusalem, ki Judæa, könauau'ösinists ki istsap'inatsiikiests; **9** ki Jordan ap'ümmotsim ichtökönai'tappix Ki anistsiuiae, am'ostsim könauau'össintä matsækönawkpokiuo'iauaie. kitak'okoto, apis'tuksisanopieniki, atsüm'miimmokeniki. **10** Jesus itüman'istsiuiae, Mís'taput, Satan: sín'aip, Nina Ap'istotokiua kitak'atsümmiimmä, ki kitak'aitanüstaitoau. **11** Ki Sauum'itsitappiuä otai'skikaie ki, sat'sik, oto'tokatatsix ito'toyikiax ki otspum 'okax. **12** Jesus otokh'tsümsi John éen'ösaie itsitap'po Galilee: **13** Ki otünistüpa'atosiae Nazareth, Capernaum ito'to ki itoko'yu, ūssoots'i omük'sikimi ai'aketsksökkui Zebulon ki Nephtalim: **14** Isaiah otse'poawsin möksenüpanistosi otanipi, **15** Zebulon ichtau'össinni ki Nephtalim ichtau'össinni o mük'sikimi ichta'potsim, Jordan ap'ümmotsim, Galilee ichtok'auax; **16** Anniks'isk matap'pixk, ski'natsi itau'pix omük'anatsi nan'ümminiau: ki anniks'isk matap'pixk auössin'i eñsñn'i ni itsitsi'ipi ki eñiñu'tüxißinni itsitsi'ipi, itau'pixk, ksistsikui'natsiu otsüs'köpsiu. **17** Annik' Jesus aumütüpsokse'puyi, ki an'iu, Sauai'tsitak; Spots' ümstokök'itsimani äststsiu'. **18** Ki Jesus, auau'ökassi, Galilee ichtokön'ksikimi, itsinnu'yuax aïs'künnömotseiyix, Simon, an'ichtau Peter; ki oskün' an'ichtau Andrew, üksümmitük'kiomikatsiš omük'sikimi itai'suiapix'ümiauaie, tük'ka itemik'aitappiisau.

5 Kí otsinno'ossax akai'tappix ni tum'mo ita'missö: ki otau'pissi otsitappim'ix ototaakax: **2** Ki itsipa'kuiakiu ki itüsksinöm'atsiuax, ki itüniu, **3** Anniks'isk matap'pixk oskëttsipöppuaüexk ükikin'etükkiiš, etam'etükkiau: spots'im ütsin'naiisinni osto'auai otsinan'oaiu. **4** Au'yesix etam'etükkiau: aiaksiawiapiksistotaoiau. **5** Ikkinap'itappiix etam'etükkiau: ksök'kum otaksinan'oaiu. **6** Ino'tättomix moköm'motsipaitappiisinni ki inäk'attomix moköm'motsipaitappiisinni etam'etükkiau: ai'akokuyian. **7** Kämpi'itappix etam'etükkiau: otak'sikimokiau **8** Ksikus'skëttsipöppix etam'etükkiau: ai'aksinnyuaiaie Ap'istotokiua. **9** Inüs'tsetappix etam'etükkiau: akanistainik'öttaiau Ap'istotokiua o'kosix. **10** Anniks'isk matap'pixk itskím'atsistotaoiau otökommo'itsitappiuösoauësts etam'etükkiau; otsinan'oaiu spots' im istsin'naiisinni. **11** Oksis'totokoeniiki ki maka'pi sirtsip'sükkeniki, ki aisiimmüm'motsenikiau, tükka kitük'omümmokoau kitse'tametüksuai. **12** So poke'tametükkik, spopai'piik;

kitakitakai'sakinnosūko spots'im: kikakhtum'o, kītsakiokhpokau'pimōssi: apatots'ik neto'yik ünninetoksistotoyiuax kōkstaīstapipiok au'kōkitsīmai, ki Ap'īstotokiua otsiprophetix. 13 Kēsto'akauk au'kōkitsīmai ök'stakotsei eēnake'nai, ksök'kum ūstsitsixipoku: atstosai'e ki kītakitsips'tapixik itai'īnūkiopi, 26 umut'aiawxipi itsix'ipokuyi, tsanīstapiu Kitau' mūnīsto kitsauomai'ponitatossi ksök'kum umutaiaksitsixipokuistutisp? kitak'sakookotossi, kīmataksuxpa. 27 Matūtokoapi'uats, ki aksis'tapixip, ki Kikai'okhtsipau otanipauaests ūkkaiiap'ix, akitsitautūtsamiai'osi. 14 Kēsto'akauk Kimatakauōkotapaua: 28 Ki nestoa ksök'kum ūstūn'hatsii. Akap'ioy' aitokittokhi kitan'īstopau, annök' ūs'sūmmiuök ake'uök netum'moyi matokotsiksattop'ats. 15 mōk'sta tossae, ūkaukhtauauōkautāttseuaie Matap'pix matotstsñm'axauaie anak'imatsis u'skēttsipöppi. 29 Kinet'oopsi itsuyisseneeniki, mōkitsitaistakhtotosauaie assuyñ'i, sauau'tos ki mīs'tüpapiksistsis: ökh'siu itai'sūppatomiau itai'súpanakimatsopi, tūks'kūma mōk'saiinakuaissi koöpspi, ki matap'pix itsips'taupix napioy' ökstaīs'tüpapiksís kostüm Gehenna. (Geenna itokonnauan'akīmaiau. 16 Neto'yik g1067) 30 Kinet'otsis itsuyisse'eniki kawksñnnit', kitan'akimatsis ūtot'ūnnasayit matap'pix ki mīs'tüpapixit: ökh'siu tuks'kaii kotsis'i mōk'itsñnnisau kitawx'īstutispists mōk'saiinakuaissi, ökstaīs'tüpapiksís kostüm mōk'ītstsaküttosauaie kin'a spots'im. 17 Gehenna. (Geenna g1067) 31 Ūk'auanīstop Pinstak nimut'otopi nōkitünnistupipotsisau annök' aiaksksiuatsiuök otokem'ani okök'itsimani, ki prophet ix otūn' issuai: ūnnianīst'okotsis iksiuo'isñaksñ: 32 Ki nimatütoto'pa nōkitünnistupipotsisau, kitan'īstopau annök' aiaksksiuatsiuök nimut'oto mōkitsüpanis'tsistutisau. 18 otokem'ani, otsauomaua'ökotasi, nokets'īnai Kitau'mūnīstopau spots'im ki ksök'kum otauōkotäts'okae; ki annök' aiakokkem'iuök otsauomai'tsñnikasi, ki okök'itsimani otai'ksiuatai'isk itau'ökatau. 33 Stsik'i, otsitsauomsüpanīstsiopi tūks'kai sikük'sñaksñ kikai'okhtsipau otan'ipauaests ūk'kaiiap'ix, okök'itsimani itsts'iipi mat'akitsñnikauatsaie. kimataksiksistapatauñni'pa, ki, kitakitauanīstau 19 Annök tukskai am'ostsim inüxe'poawsists Ap'īstotokiua kitatauñn'īssñnni: 34 Ki kūttai'aksistutisimokaie, ki ai'aksksñnimatsokax kitan'īstopau, Pinuit'auník; spots'im matap'pix mōk'staīstutisaxaie, pinitüpütauñník; tūk'ka Ap'īstotokiua ak'anīstainikötttau inüks'tsim spots' im; annök' otpiso'pötsisaie: 35 Ksök'kum pini'tüpütauñník; ai'aksistutisimests ki ai'aksksñnimatsokax itsissuikau'piu: Jerusalem pini'tüpütauñník; matap'pix mōks'īstutisimests, ak'anīstainikötttau tükka Omük'ina ot'akapioyimaie. omük'sim spots'im. 20 Kit an'īstopau 36 Kimat'akitüpütauunipa kotokön', kitokömotsipaitappiisinni saïis'tüpükuiökhñssi kimatkotsiksixistutispats nitu'kuyekai Scribes ki Pharisees ot'okömotsipaitappiisuests ki kimatokotsixistutispats. 37 Ki anik' kimatakitsipiuauaats spots'im ūtsin'naiisinni. A, A; Sa, Sa; mato'ketauanieniki, 21 Kikai'okhtsipau ūkkaiiap'ix otan'ikoiau, mat'ökhsiu. 38 Kikai'okhtsipau, Pinuye'níkik: ki annök'ai'akoyenikiuök ūk'auanīstop sauau'toainiki moëps'pi, ai'akesetsimaike okök'itsimani: 22 Ki kitak'okötanīstotoko: ki sauau'tsiminiki kitan'īstopau annök' ksistapistsim'iuök mohpe'kinni, kitak'okötanīstotoko. 39 ox'okoä ai'akesetsimaike okök'itsimani; ki annök' Ki kitan'īstopau pinstsimmim'motsemis ak'anīstsiuök ox'okoä Raca, aiakesetsimaike sauau'itsitappiuä: ki annök' kitakauaiak'iokök okok'itsimani: ki annök' ak'anīstsiuök, kītssets'stoksís matoko'tsís ki mat'stoksís'. kītüt'tsapsi, ai'akesetsimaike Gihenni 40 Ki matap'pi makitotsisssip'puyissaie ots'tsimimiae. (Geenna g1067) 23 Puksipip'potomñni au'kōkitsīmai, ki stakhts'isokösim mōk'otsisaie, kitak'iksistomütskotüksñnni natoi'apioy' , ki mat ün'nīstotsis kisau'tütsisokösim. 41 ūksññim'ñiki kixokoa kītsis'tsimmok, 24 Ün'nim Ki annök' kītsitsappa'atsokök tuks'ka altar ītsskit' kitakiksistomütskotüksñnni, ki ūskskak'sñnni, pokom'is na'toki iskskaksñnni. matskot'; matom'ots matsin'nüstseik ksësto'a ki 42 Annök' kitau'kōmönikök, ko'tsís, ki kixokoa, ki tüm'ütsipuksiput ki sakumüts'kotaat annök' kitai'akükkumatükök, pino'tükaatsis. kitsiksist'omütskotüksñnni. 25 Kipñnnüs'tseimis 43 Kikai'okhtsipau ūk'auanīstop

kitak'ūkomīmmau kitopokau 'pimokā ki kitsīn'ikōsim: 10 Ūnanīsto'tos Kitotūmap'sīnni: kitak'aukīmaukikakhtum'o. 44 Ki kitan'īstopau spots'im Kitsitsi'tan kanīs'tutsipi, annom' ūkomīm'mīsau kikakhtum'ix, Atsīm'mīmīsau ksūk'kum nokūt'anīstutusit: 11 Annok' anniks'īsk matap'pix kitai'pakosñikokoauaxk ksīstsiku'ik nokkok'inan aau'ōssīn: 12 Ki ökhs'īstutosau anniks'īsk matap'pix ünniksksīnīt'au nitsauum'itsitappiisīmanēsts, kitau'kīmokoauaxk, ki aua'tsīmoikatomoau manīstūksīnoawpi anniks'īsk matap'pix anniks'īsk matap'pix kitse'ksīstotokoauaxk, nitsauum'itsitotokinānxk: 13 Ki ki kitai'kīmatsīstotokoauaxk; 45 pinītskīm'ūkīnan, ki nokitsikōmotse'piōkīnan Kokaukosñmī'issuai Kīn'oau spots'im: Sauum'itsitappiū; kitūsk'sainaniau tūk'ka ikkūnats'iuae natos'i sauum'itsitappix nīn'naiisīnni, ki otūnmap'sīnni, ki ökh'sitappix, ki soio'tūmstuyiuax ki ītsapīna'sīnni. Amen. 14 mokōm'otsitappix ki sau'okōmotsitappix. Ünniksksīnō'ainoeniki matap'pix 46 Ukomīm'mainoainikiau anniks'īsk otsauum'itsitappiisauēsts, Kin'oau matap'pix kitūk'omīmmokoauixk, spots' im kitak'oksksīnōkoau. 15 tsaak'anīstappiats kīsa'kinosuai? Ki sauokksksīnō'ainoemki matap'pix Kūttomūnīstauūkomīmmotsein'axau otsauum'itsitappiisauēsts, Kīn'oau Spots'im publicanix? 47 Ki namiksematsīm'ainoainikiau kīmatakoksksīnōkoau'ats. 16 Kūttaiyoenoeniki kīxokoax, tsanīstapiu'ats kumutaumotsapiu pinomūs'sūppik manīst'omūssūppipiau stsīk'ix? Kūttomūnīstaikeematsīmmotsei'axau ksīstapokōmotsitappikasix: tūkka publicanix? 48 Ki sūp-puiap'sīk iksīstuts'imiāu ostokso'auēsts, manīst'sūppuiapspī kīn'oau spots'im.

6 ISKSKATS'ĪK kōkstau'kōmmotsitappiisau matap'pix kōkainu'yīssī; ikūmīts'tsiki kīn'oau spots'im kīmatakakinostūkoauats. 2 Mak'aumūtskotūkkieniki pinik'it manītsik'ipi aiksīstapokōmotsitappikasix itai'puyīssax natoi'apioyists ki moksoku'īsts, matappix mōksīnū'yīssax. Kitau'mūnīstopau sakino'sattaiau. 3 Ki aumūts'kotūkkieniki pinsksīnī' i'aksīssautsī kinet'otsīsi otai'īstutusipi; 4 Mōksīnīmī'si kītaumūts'kotūksīnni; ki Kīn'a, aīsīmmīūs'sūppiūōk, kitaksīnnoam'sakinostūk. 5 Ki atsīmoi'ikainoeniki pinet'omanīstsīk aiksīstap'okōmotsitappikasix: otūk'ometsīmanoiau mōkauatsīmoikasau otsitai'puyīssau natoi'apioyists ki moksoku'īsts itsi'kokeīsts, matap'pix mōksīnū'yīssau. Kitau'mūnīstopau sakino'sattaiau. 6 Ki Ksēsto'a, a'tsīmoiikainiki, īstsipi koko'ai, okīm'īniki, a'tsīmoiikamīs kīn'a ai'sīmmīapsīuā; ki kīn'a, aīsīmmīūs'sūppiūōk, kitaksīnnoam'sakinostūk. 7 Ki atsīmoi'ikainoeniki piniksīstape'puawtsīs, manīstaiksīstapepoatoppiaue saie'tūkkix: tūk'ka ū'staiau ak'aikhtokiau otakai'puyīssau. 8 Pinet'omanīstsīk, tūkka Kīn'oau iksīnīm'ests kitsipu'īnakitsipists kitsauomauan'īstopi. 9 Ūn'anīstūttsīmoikak: Nīn'an spots' im kitsitau'pipi, ūnanīstsīm'metsīs

Kītāu'mūnīstopauūk'otsimiau saiaakinosattopiau. 17 Ki ksēsto'a, kūttaiiau'yeniki pu'ikīniit, ki ūsīs'kiosit; 18 Matap'pix kōkstai'fsksīnōkiau kīkūtauysi, kōksksīnū'yīssī Kīn'a aīsīmmīūs'sūppiūā: ki Kīn'a aīsīmmīūs'sūppiūā kitaksīnnoam'sakinostūk. 19 Pīnaumoi'potosik akau'tsapsīnni annom' ksōk kum, apūn'ix ki apīssu'yei otsīts'oyipi, ki kōm os'iepītsix otsipī'sax ki otsikōmos'sax: 20 Ki aumōi'potosik akau'tsapsīnni spots'im, apūn'ix ki apīssu'yei otsitsau'oyipiāu, ki kōmosiepītsix otsitsauaisisūppokatūn'akiipiāu ki otsitsauai'kōmospiāu: 21 Itsts'i pīau kītsinan'īsts, ūn'nīmauk ku'skēttsipōppi. 22 Mostūm'i ūsta'hatsii moōps'piina; nituks'kūssi koopspī, kostūm' ak'otuutsiu anat'sii: 23 Ki koōps'pi minīx'issi, kostūm'i ak'otuutsiu skī'natsii. Anat'sii annik' i tsīspsts'tsīk kostūm'i skī'natsīssi maum'aumūkō skī'natsīnni! 24 Tukskūm matap'pi matokotsapotomoyiuatsax na'tokūmix nīn'ax: aksikūmokkīmu tukskūm ki aks'ikūmūkomīmmi stīk'i; akikūme'eniu tuks'kum ki aksikūm'īstsīmmīmmi stīk'i. Kīmatokotapotomoauaxau Ap'īstotokiāu ki sauum'itsitappiūā. 25 Ünnikaiae kitān'īstopau pinap'itsitatoat kitsipai'tappiisīnni kitaks'oatoppī ki kitak'sīmattoppi: ki pinap'itsitatoat kostūm'i kitai'aksūpskawsattoppī. Tse'ka ūsskīts'tau opai'tappiisīnni ki

aau'ōssin, mostūm'i ki istotos'ists? 26 otak'sikauaipixikaie. 9 Tūkka' mīn'naua, Sūm'mokau paui'tax: mat'omaiins'mmauaxau aukōm'ōnīstūssi okku'i napaiēn, aiakokotsiuiae ki matomaipokiakuaxau, ki okotoki? 10 Ki aukōm'ōnīstūssi mammi', matomaumoipotukkii'axau īnsim'apioyists; ki aiakikotsiuiae pītse'ksīna? 11 Ksēsto'au, Kīn'oau spots'im aī'issoyiuax. Tūkka' īsskīts'tau, kitsauum'itsitappiipua, īskīnīm'enoainiki ksēsto'a ki osto'auai? 27 Ūs'tainoeniki kōk'okotosuai ko'kosouax ökh'sīsts, Kīn'oau kōk'spitappiisuai, tsiksīm a' ak'aatspitappiui? 28 spots'im kūttomaiakokotsiu'atsax ökh'sīsts Kumauk'apaitsitatoppuaisksistsaii ȍstotos'ists? anniks'isk matap'pix otau'kōmōnikix? Sat'sīkau anat'suiopokists itai'sūskīiau; 12 Kanīst'sitsitatopnai matap'pix matapotukkiu'astsau, matapīs tutukkiu kōkūnītsitsitaissuaia, kitak'ūnītsitsitattaiau: 'āsts'au ȍstotos'ists. 29 Ki kitan'istopuaūnnianīstap'piu okōk'itsīmani ki prophetix Solomon otstsap'istotossi mat skīt stom'atsēsts otse'puawsuai. 13 Apūt'okītsīmi pi'ik; annists'isk suio'pokistsk. 30 Is'totosatstopiēsts sokokīt'sīmi apūk'oksokui itūp'itsīiau saiūs'kīsts manīstīs'totosatstopiēsts akotap'sīnni, ki akai'tappi itsipim'ix: 14 Annik' annīsts'isk annok' ksītsikuik na'paitappiisiik kītsīm'ik, ki annik' moksoku'ik itūp'itsīiau ki apinōk'wīs apittūp'apīxipiau ītsi'i: opai'tappiisīnni, aput'tsīiau; ki unna'tsitappi kikūttomaiakstāttūpistotosatskokoauats, ikon'imix. 15 Stīm'nokau ksīs'tapatoiapiekuaux kitsenūk'aumaitūkkipua. 31 Ūn'nikaie kit'sitotaakīx emūk'ikīnāistotosīx, ki pinapai'itsitatoak kōk'anīssuai Tse'a o'pīstokīni itapis'onotsiau. 16 Kit-nōks'auattoprīnan? Ki, Tse'a nōk'sīmattoprīnan; aks'ksīnoiau otsīn'asoauēsts. Matap'pix ki; Tse'a nōks'istotosattoprīnan? 32 (Tūk'ka kūttomautuyiu'atsauax ksīssi'ix mīn'īsts, ki annists'isk, Gentiles ap'ūssatsīmēsts:) Kīn'oau ksīs'tapsūskiīsts kūttomautsīm'axau figs? spots'im īskīnīm'aie kītsīm'mūkitatosēsts. 17 Neto'i kōnai'ōkhsīstsix ai'ōkhsīnasiau: 33 Ki Matom'apsatsīk Ap'īstotokiuā ki makap'īstsix makap'inasiau. 18 o'a 2 Kariñstau'kōkitsīmapuai otsīn'naiisīnni ki otokōmotsitappiisīnni ki ūkhsīstsīs matokotokapinasiu'ats, ki annists'isk kitak'ūtokōnokokēsts. 34 Ūn'nikaie makap'īstsīs matokot'ōkhsīnasiuats. 19 pin ap'itsitatom apinok'wīs; api'nok'wīs Kōnai'īstsix kūttaōkhsīnasiix kakiock'au, ak'apitsitasiu. Tuks'kai ksītsikui, maka'pi ki ītsi'i itsīs'tūpapiksīstaiau. 20 sup'anistsiu.

7 PINOKŌK'ITSIMAK ki kimatakokökitsīmūk
o'a 2 Kariñstau'kōkitsīmapuai
kitakanīstaukōkitsīmūkosuai; ki
kanīstau'kotawpi kitakanīstau'kuyīssi. 3 Ki
kumauk'satsiks kēskūn' osūppa'kōmosīnni,
ki kimatastatopats kitomūksūppa'kōmosīnni?
4 Ki kikūttaukot'ānistau kēskūn'
nōk'sauautsīssi kitsūppa'kōmosīnni; ki
sat'sit, omūk'o kitauūtsūppa'kōmosīnni?
5 Kitsiksīstapo'komotsitappiansi, Matom'-
sauautsit kitomūk'sūppakōmosīnni, ki
kitakotūmsokapsatsip kōksauautsīssi
kēskūn' o sūppa'kōmosīnni. 6 Annists'isk
natoap'īstsks piniko'tokau imitax, ki
pearls pīnitūp'īstūpapixikau ak'sīnix,
ōksīkkūmitauaūōkaiau ki akotūmotūkau auyiau
ki kitak'otūmsixipok. 7 Anik: ki kitak'okoko;
apsatsik, ki kitak'okonip; īstok'iakik, ki
kitaksikauai'pixīk. 8 Anniks'isk matap'pix
au'kōmōnikx au'kuyīiau; ki annōk'
ap'satsīmōk, au'konīmaie: annōk īstok'iakiuōk,

21 Kōnai'tappiix nītan'ikīx, Nin'a,
Nin'a, matakokōnītaipim'axau spots'im
īsts'īn'naiisīnni: annōk' ap'īstutīmōk
Nin'a spots' im otsītsi'taniaie,
ai'akitsipim. 22 Annik' ksītsiku'ik
akai'tappi nitak'anikiau, Nin'a, Nin'a,
nikūttomaisītsipspinanats kītsīn'ikōsīm? Ki
nikūttomaisūskounaniauaxau sauum'itsistaawx
kitsīn'ikōsīm? Nikūttommutaipīssatskaspīnana
kitsīn'ikōsīm? 23 Ki nitakotūmanīstaiau,
kimats'ksīnopu aua; Mīstūpa'akik,
ksēsto'au kitsauum'itsīstutīspuai. 24
Annōk' aiokh'tsīmiūk annists'isk
nīts'e poawsīstsks aks'īstutīsu mokōkīiñ'ai annōk
itokhīt'okoiskauūk ok'otoki: 25 Ki ai'sotau,
ki ai'sauksikīmskau, ki ai'sopu, ki annik'
napiyoīs itot'sūppu; ki matsīstokhopiu'ats;
tūk'ka, itokh'itokoiskau ok'otoki. 26 Ki annōk'
aiokh'tsīmiūk annists'isk nitse'poawsīstsks, ki
matsīstutīsim'atsēsts aks'īstutīsu mattsapsīn'ai,
annōk' itokhīt'okoiskauūk spōts' ikuī: 27 Ki
ai'sotau, ki ai'sauksikīmskau, ki ai'sopu, ki

annik' nap'iyois itot'süppu; ki ıştokhopi'u; ki Autükkus'si ito'tsipotuyiauaie akai'tappiiau omük'o otsi'stokhopiisinni. **28** Ki ünk'nitsiu, Jesus sauum'itsistaawx pakh'toknattsiikiauax: otaiksiste'poattoşests annists'isk epo'awsıstsk, ki otse'poawsınni itsa'tüpiksıstsiuax matap'pix skaie'tükkiua otsksıñimats'tüksınni; staaawx, ki ikut'tutuyiuax ikönai'okhtokosix: **29** Ototümap'sınni itüs'ksıñimatsiuax, **17** Moks'enüpanıstosi otan'ipiae Esias ki sınak'ix manıstüs'ksıñimatsawpiax, matuksıñimatsiu'atsax.

8 OTSİN'NİSAATOSSI nitum'mo akai'tappiia itopokiu'o iauiae **2** Ki, satsık, nınuau leper otsittotaakaie ki otsı'tatsımmımmokaie, Id otsı't'anikaie, Nin'a, atsi'tatomımiki kitokotsiksıxtotok. **3** Ki Jesus itsau'ksıñinshiakiu, ki itsıxen'iuaie, ki an'iü, nitak'anıstutisp; ksıksıt'. Ki soksiksık'siuiae. **4** Ki Jesus anıstsiuaie, Sat'sıt, pinaiitsinikos matap'pi; mıs'taput, annı'stsınnosattsıs natoi'apikeuün, ki aniiik' otan'ipik Moses ıssa'kumütskotoat moks'ksıñiisau. **5** Ki Jesus otsito'taipiıssi Capernaum, eën'aken'ai otsıtto'taakaie, ki otau'kömöniakaie, **6** Ki otan'ikaie Nin'a, anrök' nitapotomokök noko'ai itsı'stokhaitsiu, ai'papuyiu, eks'kaaipuünüm. **7** Ki Jesus anıstsiuaie, nitak'ittappo nitak'okuttutoau. **8** Eénaken'ai anıstsiuaie, Nin'a, nimat'sipumapspa kökitsipıssi noko'ai: kakse'puyit, ki annök' nitapotomokök ak'okuttutoau. **9** Néstı'a nitap'otomoki, ki eën'akex nitap'otomokiau; ki nitan'ıstau am'ok mıs'taput, ki ai'ıstapu; ki nitan'ıstau stsık'i, puk'siput ki ai'paksipu; ki annök' nitap'otomokök nitan'ıstau, am'oi ünnianı'stutsit, ki au'anıstutsiamaie. **10** Jesus otokh'tsımsaie, skai'etükkiu, ki anıstsiuaax anniks'isk matap'pix ipokiu'o'ixk, Kitau'münıstopuau manıst'omükopi otaumai'tüksınni nimatünıstokonip'ats Israel ıstauösın'im. **11** Ki kitan'ıstopuau akai'tappiı umutautstsipi apinök'kuyi ki otsı'tistükköpıpi ak'ütotoiau, ki akopokau'pimiuax Abraham ki Isaac ki Jacob spots' im ıstsıñ'naiisınni. **12** Ki nıñ'naiisınni ıstokos'ix ak'satüpiksıstsiuaax ski'natsi; annim asain'sınni ki satse'kınan ak'ıtsısiian. **13** Jesus anıstsiuaie eénaken'ai mıs'taput, kanıst'aumaitükkipi kitakünıstutoko ki annök' otap'otomokök itsok'okuttutoau. **14** Ki Jesus otsıtsipıssiae Peter oko'aiae, nannuyiuiae otokem'ani o'ksıstsiiae itsı'stokhaitsıñi, ai'okhtokım püs'tsımesınni. **15** Ki kaien'ımaie otsıssi, ki püs'tsımesınni itskımaie: ki itsipuau', ki ito'yiuax, **16** Autükkus'si ito'tsipotuyiauaie akai'tappiiau itsa'tüpiksıstsiuax: otaiksiste'poattoşests annists'isk epo'awsıstsk, ki otse'poawsınni itsa'tüpiksıstsiuax matap'pix skaie'tükkiua otsksıñimats'tüksınni; staaawx, ki ikut'tutuyiuax ikönai'okhtokosix: prophet, ki an'iü, Osto'i mat'sımests kıtsauıt' tsikotsapsıñunısts, ki ipa'tomests kitokh'tokosıñunısts. **18** Jesus otsınnı'oßsax akai'tappiıx oto'tüksipuyımokax, ikök'ıtsımau mök'opümmosau. **19** Ki tukskümlı aisinaki'ına itoto'yınaie ki anıstsiuaie, Nin'a kitak'ittappo nitak'opokiuo. **20** Jesus anıstsiuaie, ota'tuyix au'ıttsimaniau, ki pıau'tax au'yıiiu; ki Nıñ'nau okku'yi matsıstokhotom'atsaie otokön'. **21** Ki stsık'i otuksıñimats'aie anıstsiuaie Nin'a, nök'otomitappo nök'akitsösi nıñ'a. **22** Ki Jesus anıstsiuaie, süppa'kit; ki enix ünanıstak'ıtsısaax enix. **23** Ki otsıppopı'si akh'iosatsıs, otüs'ksıñimatsax ipokitsıppı'piax. **24** Ki satsit iek'opaikımskau, ki ai'sikopaikımskau akh'iosatsıs; ki ai'okau. **25** Ki otüs'ksıñimatsax otsı'totaakikax ki otsitsiksekenokikax, ki anıstsiikiauiae, Nin'a kómotse'piokınan: nitaks'ınetspınan. **26** Ki anıstsiuaax kumauk'sikopupuuaisks kitsenükumaitükkipuan? Itümit'sipuau, ki ai'sitsıpsattomests sopu'ısts ki pıai'kımskaiısts; ki ikönau' maitsıests. **27** Ki nıñ'ax skai'etükkiu, ki an'ıau, Tsökhtanıstap'ınanökhtauts, sopu'ısts ki omük' sikımi manıstse'tokests? **28** Ki otopümmo'si Gergesenes ıstauösın'im ito'tatsemiauaie natsitappiı sauumitsistaawx pakh'toknattsiikiax, aken'imanısts itsıx'ıax, eks'kainixiokiax, matap'pi matokottotsısko'pats. **29** Ki satsit, aisoke'puyiav, ki an'ıau, Tsakanıstappıkitsımatıtopınan, ksıesto'ä ki nıestünan, Jesus, Apı'ıstotokiuă okku'yi? Kiküti'tautotopa kökkitıskımatıstotoksınan otsauomo'tosi itaiksıstıskumıopi kök'kıtısıkımatıstotoksınan? **30** Ki Pıstsıksi'pio akaiem'ak'sınıx itau'yıau. **31** Ki sauum'itsistaawx au'kömönıstsiuaiae ki anıstsiuaiae, saiai'pixıñaniki, nök'itsıpıñanıaue ak'sınıx. **32** Ki anıstsiuaax kükku'. Ki otsıksax, ak'sınıx itsipim'ıax: ki, satsit, könak'sınıx itsıñ'a ukskasıau inno'tsıstıppakui, ki omük'sikımi suioks'kasattomiau, ki inets'ıau. **33** Ki anniks'ısk matap'pixıus'kümiıskax itsı's'tüpaıkskasıau, ki akap'iyois itsipim'ıau ki ai'itsıniköttsıuaax,

ki anniks'isk matap'pixk pakhtokkīnattsixk Ki Jesus an̄stsiauax küttaukotau'yesiuaxau sauum'itsistaawx mats'itsinnikōttsiauax. 34 man'okkemiuōk oko'ai īstokos'ix, Ki, sat'sit, Kōnai'tappix ikōnai'sūxkitsīmāu itsa'kiitawpīssi man'okkemiuōk? Ki annists'isk akap'ioyīs mōkittotatsemōsau Jesus: ks̄stsiku'īsts ak'otoiau man'okkemiuōk otai' ki otsinno'ōssauaie, au'kōmōn̄stsiauiae akitotoawpīstskaie, ki akotūmsauau'yiau. mōks'istapusaie otau'ōssuai.

9 Ki itsūppo'piu akh'iosatsīs, ki ito'pūmmo ki otauītakap'ioyim ito'to. 2 Ki, sat'sit, itotsip'iauaie nīn'nau, ai'pakhpuyiū, īstokhai'tsiu ūksīn': Ki Jesus otsīn'saie otaumai'tūksuiax an̄stsiauiae ai'pakhpuyiū, Noko'a, ökh'sitükkit; kitsauum'itsitappiisīsts ūksīnip'iau. 3 Ki, sat'sit, st̄sīk'ix ai'sīnakix īstai'au am'o (nin'nau) makapie'puyiu. 4 Ki Jesus ūksīnīm'ēsts otūs'tapauauests ki an'iū, kumauk'itsitatopuauaiks maka'pi ku'skētsip'oppuauests? 5 Tsīm'a ks̄stspa'pi, kōk'ansi, kit sauum' itsitappiisīsts ūksīnip'iau; ki kōk'an̄si, Nipuat' ki auōkat? 6 Ki kōks'ks̄niisuuai Nin'a okku'yi ikōts'ks̄nīmēsts sauum'itsitappiisīsts anno'm' ks̄ökkum (itūm'an̄stsiauiae aipakhpuyii) Nipuat', matsit' kitük'sin, koko'ai is'taput. 7 Ki itsipau' ki oko'ai itsitap'po. 8 Ki akai'tappiiau otsīn'sax, skai'etükkiu, ki a'tsīmmīmmauaie Ap'l̄stotokiua anno'k' ikotsiu'ōk matap'pix otūmap'sīnni. 9 Ki Jesus otaumatto'si, nannuyuaie nīn'nau, an̄stsau Matthew, itaupii'īnai itai'ponitatopiaie, ki an̄stsiauiae ūppa'kīt. Ki itsipau' ki pokio'attsiuaie. 10 Ki ūn'niitsiu Jesus otsitsip'staupīssi nap'ioyīs, otau'yīssi, sat'sit akai'tappiiau publicanix ki sauum'itsitappix, itsito'taipimiau ki ipokau'pimiauax (Jesus) ki otūs'ks̄nīmatsax. 11 Ki Pharisees otsinno'ōssax, itūn'is'tsiauax otūksīnīmats'axaie. Kitsīn'aimoau maukopoks'oyimiax publicanix ki sauum'itsitappix? 12 Jesus otokh'tsīsiae, an̄stsiauax, anniks'isk matap'pixk ikut'totoaxk matsīmmūki tappi'uaxau assokinakki, anniks'isk matap'pixk ai'okhtokosixk kīmūk'īttappiiau. 13 Is'tapuk, ūksīnīk maniştap'ipi, nitōkh'sitsip kīm'apiisīnni, ki nimatōkhsitsipats ikit'stūksīnni: tük'ka nimat'ūtotopa nōk'aunikōttoasau mokōm'otsitappix mōks'isauaitsasau, sauum'itsitappix nimut'oto. 14 John otūs'ks̄nīmatsax otsitūm'ittotaakax, ki an'iāu, Tsan̄stapiu'ats nimutsauau'yipīnan nestūn'an ki Pharisees, ki kītūksīnīmatsax küttaisauauiu'axau? 15

16 Kimatanipsoospau makap'isokōsīsts; annik' psak'sīnik aksokspipinakau ki saku'apñikan aksistūpaipinakau. 17 Matap'pix matomaisūppasuyīnīmēsts mani'īsts mīn'iokkeīsts ūkautokeissuyīnīsts, öks'kakūmipinakau ūk'autokeissuyīnīsts, ki mīn'iokke ak'saikīmsskau, ki aks'iksitsuyinasiau: Manñ'ikkeīsts itsūppa'suyīnīmiau man'otokeissuyīnīsts ki ai'akētōkhsiau. 18 Otsakiaisīts'p sattosax annists'isk epo'awsīsts, tukskūm'īni eenakin'ai itoto'īnai ki a'tsīmmīmmauaie, ki an'iū, Nitūn'na ūk'ainiu; puk'siput ki kotsīs'i ts̄xen'īs, ki aks'ipui tappiu. 19 Ki Jesus itsipau', ki itopokom'iuiae, ki otūksīnīmatsax mat'opokomiauaie. 20 Ki sat'sit ake'uā, au'atūnikau ūksaumawksaikīmsskau otok'tokossīnni na'tsikoputtuyi stuyi'īsts, itsūp'paatsiauiae, ki itsīx'enīmaie opekakūn'īmaniaie: 21 Tük'ka, ūtau, ksen'īmīniki opekakūn'īmani, nītak'okuttotoko. 22 Ki Jesus ito'tūkkau; ki otsīnō'ōssae, itūn'iū, Nitūn'na, ökh'sitükkit, kitaumai'tūksīnni kumut'okuttotoko. Ki ake'uā annik' itokut'totoau. 23 Ki Jesus otsītto'taipiisi eenakin'ai oko'ai, ki otsīnō'ōssax au'yesīx ki matap'pix eīs'tsekīniau, 24 An̄stsiauax, an̄s'tapaauk, ake'kuūn matseniu'ats, ai'okau. Ki itai'īmiauaie. 25 Ki otsīs'tūpskoösax matap'pix, itsipim, ki ito'tsīmaie, otsīs'aie, ki ake'kuūn itsipau. 26 Ki otap'īstutipi, annik' auōsīn'ik, motūs'ks̄nīpae. 27 Ki Jesus otsītūpaumatta'atossi, na'tokūmi naps' tsix nīn'ax ipokiu'o'ax, ki aiso'puyiāx ki an'iāu, David okkui', Kīm'okīnan. 28 Ki otsitsip's'i nap'ioyīs, naps'tsix itoto'yiauaie: ki Jesus an̄stsiauax kīkūtau'maitispuan nōk'okotūnīstutīs? An̄stsiauiae A, Nin'a. 29 Itūm'itsixeniuax oōps'puauax, ki itūn'iū, kanīsto'maitispuai, ünnianīstsīs'. 30 Ki itsikau'opii oōps'puauax: ki Jesus saiemiuax mōkstanīs'tosax matap'pix. 31 Ki osto'auai, otsīs'tapusaikōnai'tsīnnikoyiauax matap'pix annik'auōsīn'ik. 32 Ki otsūksax, sat'sit ito'tsīpiauiae küttaiai'puyiāu sauum'itsistaaw pakto'kīnattsiuaie. 33 Ki sannm'itsistaaw

otsai'piksistõssaie, küttaiai'puyinä itse'puyiu: anim' stau'pik kitsauomai'sükskitsissuai. 12 ki kõnaitappix skai'etükkiau, ki an'iau, Ki pim'ïnnoiniki nap'ioyිs, ksematsim'attok. matsikainip'ats Israel ïstauösñ'im. 34 13 Ki ökhs'issi nap'ioyිs ünnianïstssito'tos Ki Pharisees an'iau sauum'itsistaawx kitsñ'nüstseisuauësts; ki sauökhs'issi otsñ'aimoauai itai'saipiksistsiuax ünnianïstsska'atok kitsñ'nüstseisuauësts. sauum'itsistaawx. 35 Ki Jesus itap'auauökau 14 Ki annök' kiküt'tautokök, ki kõnau'akapioyësts, ki inük'akapioyësts, ki küt'tauotsimikök kitse'poawsësts, itüs'ksinymatstokiu ota'toiajapiyimoauësts, sükskitsim'ïnnoiniki annik' akap'ioyësk ki ai'semokiu nin'naiisinni sostsik'asattok. 15 Kitau'münñstopuau ïstökh'sitsimikinni, ki ök'kuttutsimësts akök'itsimaiksistsikuik Sodom ki Gomorra matap'pix otoköna'i'oktokosuauësts ki ak'skitstom annik' akap'ioyësk. 16 otoköna'u'atünikauësts. 36 Ki otsinno'össae Sat'sik emük'ikinax mís'tüpskoawkiapis'ix otappiisñ'na, kaiim'iuiae, tükka üs'tsimisiu, neto'yik kanïstsi'tüpskopua: mokök'ik aneto' manistau'anetopiax emük'ikinax manistsokökipi pitse'ksñax, ki ikkñaps'ik saiits'tsissi üsks'kümokiua. 37 Itüman'ïtsiuax manistik'knapspi kükku'ix, 17 Ki otüksinymatsax, akauo'yi insin'manists, ki üsks'kümokau matap'pix; kitakaumüts'kaukoau ap'otükkix unna'tosimiau; 38 Atsim'oiiküttok akök'itsimani, ki otatoi'apioyimoauësts insim'manists ïtsin'nau mök'itüpskoösax kitakitaipstüsitsipis'okoau; 18 Kinin'ax ki omüx'inx kitakittüp'ip'iokoai, nësto'a kumut'aiakaitüpipiokoi, kökkite'nüpanïstosau ki Gentiles. 19 Ki aumüts'kaukuïnnoinaki pinistik'kükünistse'puyisui; annik' kitak'okokoau kitai'akanipuai. 20 Kimats'epuyipua, Kïn'oau osta'aw ksësto'au itsipstai'puyiu. 21 Ki umu'pappiipi akumüts'kaiuaie umu'pappiipi moks'eïnsi, ki nin' a akumüts'kaiuaie okku'i; ki pokax aksenupanïstaiau un'oauax ki oksis'touauax moks'enitësauax. 22 Ki kõnai' tappix kumut'akaukïmokoiau nësto'i; ki annök' eikak'imaüök umuts'ipaitappiuaspi akitsikömotse'piauaie. 23 Kïm'atsistototsenoainiki tuks'kai akap'ioyës, mís'tüpokskasik stsik'i: kitau'münñstopuau kimatakokönitotopuau Israel ïstoköna'akapioyists otsauomai'akotosi Nïn'au okku'i. 24 Üsksinymats'au matskitšimi'ats otüksinymats'tokuia, ki apotük'kuiä matskitšimi'ats otsin'aim. 25 Ökh'siu üsksinymats'au möketüm'anistsau otüksinymats'tokuia, ki apotük'kuiä möketüm'anistsau otsin'aim. Anistsin'niköttüsauaie nap'ioyës otsin'aim Beelzebub, ak'staiyanistsinniköttaiau itsipstaupixk oko'ai? 26 Pin stün'nokau; matsekipats akstaisaiipasokinnis; matsitsiks'ipats ak'staisaïsksin'. 27 Kitse'itsinikopuui ski'natsii matai'itsinikok ksitsiku'inatsii: ki kitai'okhtspuui kotokhi'suai, sem'ik spots' im nap'ioyësts. 28 Ki pinstün'nokau anniks'isk akenitomixk

10 OTSIPUK'SÜPINNIKÖTÜSAX

na'tsikoputtsiau otüksinymatsax, ikotsiu'ax otüma'sinni mök'saipiksistsiuax sauum'itsistaax, ki mok'ökuttutsisax amian'ïstokhtokosists ki amian'ïstatünikests. 2 Na'tsikoputtsixk itoköt'tsiuax otsin'ikosoauësts am'ostsiaukiests; Matom'itappiu, Simon, ki mat'anistau Peter, ki Andrew oskün: James, Zebedee okku'i ki John oskün'; 3 Philip, ki Bartholemew; Thomas, ki Matthew, annök' publicanök; James, Alphæus okku'i. Ki Lebbæus, mat'anistau Thaddæus; 4 Simon, Canaanite; Ki Judas Iscariot annök' aien'üpanistsiuökaie. 5 Anniks'isk natsikoputtsixk Jesus itoköt'tsiuax ki saiem'iuax ki an'ïtsiuax, Gentiles oksoku'auësts pinitap'pok, ki Samaritans otakap'ioyimoauests pinütsipik: 6 Ki Israel oko'au otomük'ikñaumix ats'ax ïtapuk. 7 Ki auau'ökainoniki sem'okik, ki anik', spots'im ïtsin'naiisinni aststsiu'. 8 Ai'oktokosix kut'tutokau, leperix issin'nomokau, enix' nipua'atsokau, sauum'itsistaawx sai'aipiksistokau; Kitsiksist'okoko, ksistoko'tüklik. 9 Gold ki silver ki brass pinitsüp'pitükkik kitsitai'süpopumatsopuauests, 10 Assuia'tsimani pinots'ik aumatto'ainoiniki, pinots'ikau na'tokaists spiks'isokösists, ki a'tsikists, ki otoats'ists; ap'otükkiau ak'otsimaiate ots'oësn. 11 Annik' akap'ioyësk kïtai'akitsipipika sëppo'ottsesatsik' annok' oks'apsiuok; ki

mostūm', ki sta'aw matokotsen̄tsiau'ats: an'̄stsiauax, mī's'tapuk, matan'̄stsinnomok stūn'nok annōk' i kots'en̄ts iuōkax mostūm' John annists'̄sk kītokh'̄tsipauaētsk ki staaw stakhts'im. (Geenna g1067) 29 ki kitūs'satsipauaētsk: 5 Naps' tsix Natokūmix s̄stsix kūttomūtaiponitau'atsax ūs'sūpiau, ūs'tsekaīx ikōm'otauauōkaiau, nitsipūn'asaini? Ki tuks'kūm matakittotsiu'ats leperix ūssin'aiau, kūttaiai'okhts̄mix ksōk'kum sauūs'ksinōūssi Kin'oau. 30 ai'okhts̄mixiau, enix' aipaua'iau ki kīm'atapsix Kitoku'yik̄nsiſts ikōnūks'topiau. 31 Piniko'puk; ats̄imsem'aiau ōkhs'itsiñiks̄nni. 6 Ki kitots'̄tskūkaīxkīm̄ipau akaiēm'ix s̄stsix'. ats̄im'siu annōk' kūttai'itstskīmskūkiuōk 32 Annōk'aie'nūpaniſtsiuōk matap'ii nēsto'i, nēsto'i. 7 Ki ots̄s'tapusax, Jesus osto'i nitaks'en̄paniſtau nīn'a spots'im. 33 otaumūtūpāiitsiñnikoōsauaie akai'tappix Annōk' nīt'saietokōk matap'piuōk, osto'i John, Tsan̄stappiuā kumutsitappopuai nītak'saietou nīn'a spots' im. 34 Pinstak ks̄s'tapsksōkkum kōk'satsipuai? Kūttaitstsip'a nimut'oto īnnūt'sīnni nōkits̄t'apix̄si apai' sopu'yi itau'ūtopāpokaiiu? 8 ksōk'kum: nimat'otopa nōkits̄t'apix̄si Ki tsan̄stappiuā kumut'sitappopuai īnnūt'sīnni, innu'stoan nimut'oto kōk'satsipuai? Kūttaitstsip'a nīn'naii (nōkits̄t'apiks̄stos ksōk'kum). 35 Nimut'oto īkik̄n'īstotosiu? Anniks'isk īkik̄n'īstotosixk nīn'au ki un'ni mōk'itsipotsiñsmotsešsau, itot'okoyiau Omūx'īnax oko'auēsts. 9 ki otūn'ni ki oks̄s'tsi, ki äum'si ki Ki tsan̄stappiuā kumut'sitappopuai maawks'i mōkitsipotsiñsmotsešsau. 36 Ki kōk'satsipuai? Kūttaitstsip'a prophet? nīn'au aks'ikatum̄mmiuax otopokau'pimix A, kitān̄'īstopaua sk̄t̄s̄m'iuaie anniks'isk matap'pixk oko'ai its̄psts' prophet. 10 Annōk s̄ināu', sat'sit, taupixk. 37 Annōk' aīs'tūpūkom̄mmiuōk nitse'tomotokūttau nito'tokatatsiſau un'ni nēsto'i nimatokotsinanūk'ats: ki kostoks̄s', ki ake'tomsokapap̄stutsimaie annōk' aīstūpūkom̄mmiuōk oku'yi ki koksoku'i. 11 Kitau'mūn̄stopaua anniks'isk otūn'ni nēsto'i nimatokotsinanūk'ats. 38 Ki itsipokai'īmmokixk akex, mats'itstsipa annōk' sauots'īssi otauīnan'i sauopokiu'o si ōk'sk̄t̄s̄miae John Baptist: ki annōk' nēsto'ā, nimatokotsinanūk'ats. 39 Annōk' inūks'tsīmōk spots' im īstsīn'naiisīnni ikon'īmōk opai'tappiisīnni, ak'atstomaie; ai'sk̄t̄s̄miae. 12 John Baptist ītsiñs'̄tskuūts, annōk' at'stomaē opai'tappiisīnni, nēsto'i puk'sūpiks̄sttsikuūts spots'im īstsīn'naiisīnni itat'stomaie, ai'akokonimiae. 40 Annōk' itūsk'o tuitstipio, ki ūskotui'tsipimix kītōtokōk nito'tok; ki annōk' nito'tokōk itūsk'ooutstipimiau. 13 Konai'prophetix ito'toyeuiae annōk' nitse'tokūkōk. 41 ki okōk'its̄mani aie'nūpanistomiauēsts Annōk' ito'toyeuōk prophet otsiprophetisaie otsauomo'tosi John. 14 Ki mak'ots̄menoainiki, otak'okuyissi prophet osa'kinosīnniae; am'auk Elias annōk' ai'akotoōk. 15 Annōk ki annōk' ito'toyeuōk mokōm'otsitappiuā itokh'iuōk mōk'okhts̄imsi ūnan̄ststokh'̄tsīs. oto'kōmotsitappiisae, otak'okuyissi 16 Tsa nitai'akanipa annōk' o'tappiis̄nōk mokōm'otsitappiuā osa'kinosīnniae. 42 Ki man̄stsīn'naiipuaiau? Netoinitsi'aū pokax annōk' ai'akutūkkuyiuōk sto'kīmi tuks'kūmi annim' itawk'pumauawpim itau'pix ki anniks'isk inūks'tsīmōk otūs'ksinīmatšōssae, ai'st̄s̄pattsiau otūk'auauax, 17 Ki an'̄stsiauax, kitau'mūn̄stopaua matakatstom'ats kitsik'ūttomop̄nan ki kimat'spiipuau; osa'kinosīnniae.

11 KI un'niniitsiu otai'ks̄stan̄stōssax na'tsikoputsix otūks̄nīmats'ax its̄stūpa'atomaie mōkūks̄nīmatstoksi ki mōkats̄m'semōksi ot'akapiyimoauēsts. 2 Annok' John itsipsts'taupiissi itai'okiakiopi otokh'̄tsīsēts Christ oiāp̄stutstips'aie, itokōt'̄tsiuax na'tokūmix otūks̄nīmats'ax, 3 Ki an'̄stsiauiae, kikūtami'pa annōk' aikakotoōk, ki nōk'apsūmmōśnan noke'tsīmi? 4 Jesus

16 Tsa nitai'akanipa annōk' o'tappiis̄nōk mokōm'otsitappiuā osa'kinosīnniae. 42 Ki man̄stsīn'naiipuaiau? Netoinitsi'aū pokax annōk' ai'akutūkkuyiuōk sto'kīmi tuks'kūmi annim' itawk'pumauawpim itau'pix ki anniks'isk inūks'tsīmōk otūs'ksinīmatšōssae, ai'st̄s̄pattsiau otūk'auauax, 17 Ki an'̄stsiauax, kitau'mūn̄stopaua matakatstom'ats kitsik'ūttomop̄nan ki kimat'spiipuau; osa'kinosīnniae.

18 John oto'tosi matauyiu'ats ki matais̄mīu'ats, ki an'io pakh'tokn̄atsiu sauum'itsistaaw. 19 Nīn'au okku'i oto'tosi, au'yiū ki ai's̄mīu, ki an'io, sūm'mīs, aistoks'oyiu ki aistok's̄mīu, publicanix ki sauum'itsitappix otūk'auauax. Ki mokōk'sīnni o'kosix oto'kōmots̄stutokaie. 20 Itau'mūtūps̄sīts̄psattomēsts akap'ioyīsts annim' ots̄t'ap̄stutstips̄ts otsauomai'sauaitsitūsax.

21 Kitak'oks̄nip maka'pi, Chorazin! ūssik'opiiks̄stsikui otsitsips'taupsau
Kitak'oks̄nip maka'pi Bethsaida! Nits̄t' om̄uk'atoiapoȳs kimatsikui'ats. 6 Ki
tsipstsap̄stutstip̄sts kitakap'ioyimoauēsts kitan'istopau annom' itstsiu' tuks'kūm
nits̄tsipstsap̄stutükkitopiau Tyre ki Sidon ki sk̄t'stom om̄uk'atoiapoȳs. 7 Ki
istak'apioȳsts is'taisūmmisauaitauopiau kitsks̄ni'topi man̄stap'ipi nitak'ōkh-
isks̄im'matükkiap̄stsists ki makh'skitsists, sitsip̄ k̄m'apiišnni, ki nimatakōkhsitsipats
22 Ki kitan'istopau Okök'its̄mani ikit'stūks̄nni, k̄s'taisauotui'mauopiau küt-
̄stsiks̄s'tsikui man̄staksiksists'papsipi tautuitiaix. 8 Nin'a okku'i its̄n'auattom̄naai
ks̄esto'a, aks̄ysiks̄stspapiu Tyre ki Sidon. ūssik'opiiks̄stsikii. 9 Ota'ats̄stapusi,
23 Ki ks̄esto'a Capernaum, kitsp̄n'noko otatoi'apioyimoai itsipim; 10 Ki sat'sit, n̄n'au
spots'im, hades kitaks'innissimok; its̄ps'taupiñai, ki ots̄i' ipo'köttsiuiae.
om̄uk'apotüks̄sts kitakap'ioyim itap̄istutstipiau Ki aisüpp'ōt̄sesattsiuaie, Kütai'ōkhsiuats
ittsipstsap̄stutükkitopiau Sodom, ūssik'opiiks̄stsikui'sts ök'okuttotoösi?
ŷs'taisakaitaitsiopi. (Hadēs g86) 24 Ki Mōks'enüp̄an̄iststussauaie. 11 Ki an'istsiuax,
kitan'istopau, Okök'its̄mani ūstsiks̄s'tsikui Ün'nats n̄n'au kitopokittappi'ymmoau
man̄staksiks̄sts'papsipi ks̄esto'au, maksinan'si tuks'kumi em̄uk'ik̄na,
aks̄ysiks̄stspapiu Sodom. 25 Annik' Jesus an'i'u, istšū'popiñsaie atūn'iaks̄in ūssik'opiiks̄stsikui,
nitökh'sitükki n̄n'a, spots'im ki ks̄ök'kum Kütтомai'akstaisautuyiuatsaie? 12
ŷsts̄n'aimi, kitai'ks̄sattokiauests annists'isk N̄n'au kütтомai'sk̄tsimiuats em̄uk'ik̄na?
mokok'ietappix ki kitaipaso'k̄nomoaiau Ün'nikaie itökh'siu mōk'ōkhsap̄stutüks̄
inük'sipokax. 26 Ünnianists'it Nin'a; ūssik'opiiks̄stsikui'sts. 13 Itüman'istsiuaie n̄n'au,
man̄stökh'sipi kitsitsi'tan. 27 Nin'a Sauksik̄ns'tsiak. Ki itsauksik̄ns'tsiak; ki
otoköñai'nan̄sts nitokok: ki matsitstsipa ikut'tutsipaie netoi'nitsiuiae otat'ots̄si. 14
ŷks̄nnnu'yuaie okku'iae Nin'a I tümit'süksiau Pharisees, ki iköñau'kōk-
nits'ks̄nnuyiuiae; matsitstsipa ūks̄nnu'yuaie its̄mattsiauaie man̄staks'enitawpiuaie. 15 Ki
Un'n'i, okku'i nits'ks̄nnuyiuiae, ki annök Jesus otsks̄niñssaie, its̄stapu': ki akai'tappix
ŷks̄niñmats'stoköttsieuök Un'ni. 28 Puksipa'akik ipokiuo'lauaie, ki iköñau'kuttutuyiuax; 16 Ki
könai'ikapötükki x ki iköñu'soks̄stsix, sokap'an̄istsiuax mōkstaitis̄nikooðsax'aie:
ki kitak'okotopau ūssik'siñsikos̄nni. 17 Mōks'enüp̄an̄iststos Esias otan'ipi, ki
29 Nokhk̄n'n'i k̄n'attok, ki ūks̄niñ'kik; an'i'u, 18 Süm'mok, nitap'otomok, annök'
nitsik'k̄napsi nimat'om̄ukimuspa; ki nitse'niniwattauök; nitük'om̄immau,
kitak'okonipau ku'sk̄ettsip̄oppauēsts nu'sk̄ettsip̄oppi nimut'ōkhs̄immau:
ŷsts̄k'siñsikos̄nni. 30 Nokhk̄n'n'i ks̄sts'papiu, nitakitsipotoai'īnai nitsista'awi ki
ki nitopa'tüks̄n s̄ök'otsiu.

12 AN NIK' Jesus ūssik'opiiks̄stsikui itsisüp-
poka'atomësts napaiëñins̄mmanists;
ki otüks̄niñmats'ax au'notsiax, ki aiin'as̄sts
aumütüp'ots̄miax ki itaumütüp'ioattomiax.
2 Ki Pharisees otsñno'ðssauax, an̄istsiuiae,
süm'm̄sau kitüsks̄niñmatsax mat'ōkhsiu
otap̄istutstipauēsts annok' ūssik'opiiks̄stsikui.
3 Ki an̄is'tsiuax kiküttanistopau'ats David
otap̄istutstip̄ otau'notssi ki otopokom'ix;
4 Man̄st'sipipi Ap̄istotokiua oko'ai, ki
man̄stau'attopiau otsitau'pipi ūtske'tani
annik' küt'taókhsii mōks'auattosi ki
otopokom'ix mōks'auattosaxae, ki kak'ōkhsiu
natoi'apiekua x mōksauattosauaie? 5
Ki kiküttanistopau'ats okök'its̄mani
natoi'apiekua x man̄stap'otükkipiau

11 Mataketskau'ats mataksoksip̄üppisü'm'ats;
mat'akitsstsipa matap'ipi mōk'okhts̄isaie
otse'poawsists moksoku'īsts. 20 Apai'
otük'its̄ssi mataks̄niñkui'ats: flax sets̄s'i
matakütsim'atsaie otsauomai'tüp̄skisaie
okök'itsimani mōk'itsskitsstani. 21 Ki
otsñ'ikösim Gentiles ak'aumaits̄miau. 22
Tüks'kūm ito'tsipotoau pakhts'istümmattseu
Sauum'itsiStaaw, naps'tsiu, ki mataipuyiu'ats:
ki ikut'tutuyiuiae, ki naps'tsiu it'süppiu
23 Ki könai'tappix it'skaietükkiu ki aniau
kütamiu'ats David okkui? 24 Pharisees
otok'h'tsimsau, an'iau, Am'o n̄n'au,
matomaisaipiks̄stsisi'atsax Sauum'itsiStaawx,
Beelzebul Sauum'itsistaawx otsñ'aimoai,
umutai'saipiks̄stopiax 25 Ki Jesus ūks̄nnu'yuaie

otūs'tapiax ki an'istsiuax, Nīn'naiisinni ki otau'ōkotaitappiisinnna itok'apsatsīmiau; ai'aketotoki ak'eitsīnikau; ki akap'ioyis ki ki mat'akitsipsa ak'okotawpiau. Tuks'kai nap'ioyis aiketotokiau matakipsiuats: ak'okotapiau Jonas prophet. 40

26 Sauum'itsitappiuā satūp'iksīstussi Manīsts'itaupīsaie Jonas mammi' o'koanniaie Sauum'itsitappiuā, aiketsīstotosiu; ki nioks'kai ksītsikuists ki nioks'kai koko'īsts; otsīn'naiisinni kūttomaksipuistsiu'atsiae? ūnniak'anīstsitaupiuiae Nīnau Okku'i ksōk'kum

27 Satūp'iksīstainikiau Sauum'itsiStaawx, u'skēttsipōppi nioks'kai ksītsikuists ki Beelzebub nimut'satūpiksīstaiau, nioks'kai koko'īsts. 41 Nineveh istsīn'ax, Tūkka'ko'kosix itsatūpiksīstsitu'atsax? akopokcipapomiuax o'tappiisīnna istots'tsīssi

Ūn'nikiae osto'auai kitak'okōktsīmūkoau. Okōk'itsīmani ki akitsautūtsepuyiopiau; 28 Ki Satūp'iksīstainikiau Sauum'itsistaawx aisauai'itsitaiau otatsīm'semōssax Jonas; ki Ap'istotokiuā

otsista'awmi sat'sīt, annōk' skītsīm'iūök Jonas annom'

nimut'satūpiksīstaiau Ap'istotokiuā ītau'piu. 42 Amskap'iksōkkui istsīn'nauake otsīn'aiisinni kito'taakoai'īni. 29 Mīskōpin'ai akopokcipapomiuiae o'tappiisīnna istots'tsīssi

oko'ai Tsa'akanīstokotsitsipim'atsiae, okōk'itsīmani, ki akitsauotūtsepoyiopiau: mōk'itaufsīstutsīsaie ope'kanītsiae, umuk'itsipi ksōk'kui ito'to mōkitokhtsīssi

sauotūm'īksipīstūsaie mīskōpin'ai? Solomon otokōk'sīniaie; ki annōk' skītsīm'iūök

Ki ak'otūmoksīstutsīmaie oko'ai. 30 Solomon annom' itau'piu. 43 Sauum'itsistaaw

Annōk' nikūt'taispiimmokōk, nikōttum'a: otsai'piksīstūsi nīn'au, ikitksōk'kuyim annōk' nikūtaupokomoawk'ikimauök itap'auauökau ūssīk'opīssīnni itap'satsīm

auanit'apiksīstūkkii. 31 Ūn'nikiae ki matokonīm'atsiae. 44 Itūmau'aniu

kitan'īstopau, amian'ītsauummitsitappiisinni nitak'ātsko noko'ai numut'sūx; ki oto'si ikon'īm ki amian'īstitūpsauokōmotse'poawsists nam'ītaitsuu, namokh'ipae, ki a'natsīstutsipiae.

Ap'istotokiuā akitsksīnoiau matap'pi; 45 Ki itūm'itappo ki mat'tuyiuax ikīt'sīkūmīax ki annōk' akitūpsauo'kōmotsepuyiöök sta'awx, itsīs'tūpokapsiax, ki itsipim'inx

Atsīm'istaaw matakitsksīnoau'ats. 32 ki itoko'attomiax: ki otsako'itappiisīnni

Annōk' itūp'sauokōmotsepuyiöök eikīs'tūpokapiuaie ototom'itappiisīnni. Nīn'au Okku'i ak'itsksīnoau, ki annōk' Neto'i ak'anīstsuaie ot'okapitappiisīnni. 46

itūpsauokōmotsepuyiöök Atsīm'istaaw Otsa'kīaisitsīpsattosax matap'pix, Sat'sīt, mat'akitsksīnoau'ats annom' ksōk'kum Oksītsi, ki omu'pappiipix sauauts'im

ki aie'nīssi otsīs'tūpīpuitappiisīnni, itai'puyiax, ai'puññumiau mōk'sītsīpsattōsauaie. mat'akitsksīnoauats. (aiōn g165) 33 47 Tuks'kūm an'istsiuiae, Sat'sīt, Kiksīs'ta ki

Ökhs'apīstutos mīstsīs', mōk'ōkhsinasiisi: kumu'pappiipix sauauts'im itai'puyiau, ki ki makap'īstutos mīstsīs mōk'okapinasi: ai'puññumiau kōksīsīpsaiisau. 48 Ki anni'īsk mīstsīs' ūksīno'au otsin'assīnni. 34 otan'ikšk, an'istsiuiae, Tūkka' nīksīs'ta?

Pitse'ksīnaipokax! Sauum'itsitappiinoainiki Tūkka' numu'pappiipix? 49 Ki itas'kotuyiuax Tsa'a kitakokotūnīstse'poattpau'astsaii otsīs' otūs'ksīnīmatsax ki an'iu Sūm'mokau

ōkh'sīsts? Manīsta'kauoopi u'skēttsipōppi, nīksīs'tsi ki numu'pappiipix! 50 Annōk' maoi' itai'puyiu. 35 Ökhsin'auā manīsta'kauoopi ai'aksīstutīmōknīni Spots' im otsits'i'tani aie,

ōkh'si u'skēttsipōppi sau'otsīmēsts osto'i numu'pappiipa, nēskūn', nit'akem, ki ökh'sīsts: Sauummitsīn'nauā manīsta'kauoopi nīksīs'ta.

maka'pi u'skēttsipōppi sau'otsīmēsts 36 Ki Kitan'īstopau Tīkīs'kūm'itappiisīnni

Kōnai'ksīstapitse'poawsīsts otakse'puyisau matap'pix aksenūp'anīstomiauēsts 37

Okōk'itsīmani istsiksīs'tsikui: Kitse'poawsīsts kitakokōmotsitappiets'okoiau

ki kitse'poawsīsts kitak'saietokoiau. 38 Stsik ix Sīnak'ix ki Pharisees nokūt'anīstsuaiae ki an'iu, Nin'a nōk'okapīnan itots'tsipi ksēsto'a.

39 Ki nokūt'anīstsuaax osauum'itsitappiisīnnna

13 ETO'IK ksītsiku'ik Jesus it sūks' ki tsīm nap'ioyīs, ki omūk'sīkīm ūssoots'i itakau' piu. 2 Isto'tuitappiix oto'taakax, ki akh'iosasīs itsītsūppo'piu, ki itakau'piu; ki isto'tuitap-piix ikōn'itūssuipuyiau ūssoots'i.

3 Ki an'istsiuax akauo'iau parables ki an'iu, Sat'sit, aissūppipum'auā itui'sūppipummau: 4

Ki otai'sūppipummōssi, moksoku'yī tsīk'īsts itsīn'nīssiēsts, ki pāiu'tax itotoiax'ēsts ki

itau'attomiaxests. 5 Stsik'ists okotokssui atsim'epoawsin; ki annok' pai'tappiisinni itsn'nissiests otsits'inuksokkuaspi; ki istap'aitsitani, ki spuk'sists its'atstomiauiae otsai'spixksokkuaspi itsik'kumsuskiiau: 6 atsim'epoawsinni, ki matsinasu'ats. (aiōn Oto'tumškopsi natos'i, itse'tsniitsiau; ki g165) 23 Annok' mat'simok' istsupipum'ani otsau'oktseksau itopo'kottsiu. 7 Stsik'ists okhs'ksokkui, ai'okhtsimiu Atsim'epoawsinni, itsn'nissiau ksissi'ix: ki ksissi'ix itsukkiau ki mokom'otokhtsimia; ki itsin'asiu, stsikix, ki its'atsiuaax: 8 Stsik'ists okhs'ksokkui kepip'puyi, stsik'ix nai'ippuyi, stsik'ix niip'puyi. itsn'nissiau, kiitsn'asiu, stsik'ists kepip'puyi, 24 Stsik'i parable an'istsiuax, ki an'iu, stsik'ists nai'ippuyi stsik'ists niip'puyi. 9 Spots'im'istsinnaissinni netum'anistsiu Nñn'au, Annok' ito'kiuok, unanistokh'tsims. 10 Ki; annok' ai'supipumauok' okh'sisupipum'ani usksinimats'ax ito'toyiaue, ki an'istsiuaie, otsin'simman; 25 otai'okasax otap'automokix, Kumauk'sitsipsattaiisksixau parables? 11 okatum'i ito'toyiaue, ki okh'sisupipumani Nokuit'anistsiuax, kitokokoau kók'itsksiniisui ipa'soksüp'pipumau makap'supipumani, ki spots'im istsn'naiisinni itse'kipli, ki osto'auai itsi'tapu. 26 Ki otsüs'kissi mattuyis, ki matokotau'axau. 12 Annok' nan'naniuok, otsin'assi, itumrin'akuo makap'supipumani. ak'oktouaie, ki akakai'naniu: annok' 27 Ki Nin'au otapautomokix otsito'taakax kuttainan'iuiok, otsinanatopi ak'otsipaie. ki an'istsiuaie, Nin'a, Kikuit'taiinsimattop'a 13 Ün'nikaie numut'ünistsitsipsattaiau okhsisupipumani kítsinsimman? Tsema parables, issuppis'au möksta'apsau; ito'to makap'supipumani? 28 An'istsiuax, okh'tsimsau mökstau'okhtsim, Katum'a otap'istntüksinaie. Ap'automokix mökstai'isksinnisau. 14 Aien'üpanistom'ests otan'ikax kikuit'okhsitükkipa nok'ittotosinan Esaias, otan'ipi, okh'tsimeniki kitak'okhtsim, nok'sauotsisimaniau? 29 Ki an'iu, Sa; ki kimat'akoksiniipa; ki suppi'niki sauau'tsiminoainikiau, makap'supipumani, kitaküts'api, ki kimat'aksiniipa: 15 Am'o kókksakum'sanotsipnaii okh'sisupipumani. 30 o'tappiisinnna uskëttsipöppists mi'ests, ki Unnianist'suskisan mök'itotosi pokiai'sinni: oktok'oauests matomaipumokhtsimiu'axau, Ki pokiai'sinni oto'si, nitak'otumanistaiau ki oöps'puauax naps'tsiax; möksta'apsax ai'pokiakix, matom'omoipotokan moöps'pix, möksta'okhtsimests mokhtok'ists, makap'supipumani, ki is'ksiikan mökstau'okhtsimests mu' skëttsipöppists, kók'ksietssinsussuaiau; ki istüp'omoipotokan mökstaisauai'stisasau, nok'staukuttutuawsau. napaien'insimman nitapaien'iokoi. 31 16 Atsim'siau koöps'puauax, aiapiau; Stsik'i parable an'istsiuax, ki an'iu, ki kokhtok'ists, ai'okhtsimiau. 17 Kit Spots' im istsn'naiisinni netum'anistsiu au'münistopuau, akaiem'ix prophetix mustard istsn'simman, annik' mat'simok' ki mokom'otsitappix ai'puinumiau nñnau, ki ai'supipumau otsin'simman; 32 mök'satsisauests annists'isk kitai'nipuauistsk Itsis'tüpskaiiñkotsiuiae kónai'insimmanists; ki ki matsiñm'axauests; ki mök'okhtsisauests süs'kiissi, itsis'tüpomükkuiau insim'mansts, annists'isk kitai'okhtsipuauistsk, ki ki itsis'tsasiu, ki päu'tax itotoiau ki matokhtsim'axauests. 18 Okhtok itoko'attomiax isto'kuniksists. 33 Stsik'i ai'supipummaä parable. 19 Ma tap' parable an'istsiuax; Spots' im istsn'naiisinni pi okhtsisi nñn'naiisinni istse'poawsin, nitum'anistsin itai'kopütstaapi, annik' ki sauo'kõmotokhtsissi, itum'ipuksipu mat'simok' ake'u, ki kaias'attom niuks' Sauum'itsitappiuä ki its'kasattomaie annik' kumi omuk'okosix, napaien'itui'tsiau, ki itsup'ipumattopik u'skëttsipöppi. Annok'auk ikónai'kopütstopiau. 34 Am'ostsk Jesus mat'simaie istsupipum'ani moksoku'i. 20 ikónai'sitsipsatssiäts matap'pix parables Annok' mat'simok' istsupipum'ani ok'otokskui, itai'sitsipsatssi; ki sauomai'sitsipsissi ai'okhtsimiu epo'awsinu, ki otse'tametükssinni parable matomaisitsipsatsiuatsax: 35 mat'simaie; 21 Mat'auütsitsitsipa kók'seksi, Mõksenüp'anistossi Prophet otanipi, ki matakisumsu'ats; ikikin'etüksinni ki ki an'iu, nimutaksipa'kuiaki parables; ükksistutük'sinni otos'au, atsim'epoawsinni nitakse'poattopiau annists'isk kai'sattop'istsk ün'nikaie ito'toiau, its'kimskuki. 22 Annok' ksõl'kumä sauomap'astotoawsi. 36 Ki Jesus mat'simok' istsupipum'ani ksissi'ix, ai'okhtsimiu aiis'tüpskuyiuax matap'pix, ki itsit'sipim

nap'ioysis: ki otūksnīmats ax otsitota'akax, nīn'au, iko'yiuōk, sauauts'īmēsts treasure ki an'iau noksksnīm'atsokīnan parable manists' ki ūk'aisīsts. 53 Ki itūnīsts'tsiu, makap'itaissūppipumaupi īnsīm'man. 37 Jesus otaiksiu'attosēsts annīsts'isk Nokūt'anīstsuiuax, Annōk' itai'sūppipumauōk parables, itsīstūpa'atomaie. 54 Ki ūkh'si īnsīmmanni Nīn'au okku'yi am'īni; otsito'tosi otau'ūtauōšīni otat'oiapioyimoai 38 īnsīm'man konai'tappiuia; ūkh'si itsipst'ūksnīmatsuiuax, ki ek'skaietūkkiau, īnsīmmanni, nīn'naiisīnni īsto'kos'ix; ki ki, an'iau, Tse'ma itotsīm'atsēsts am'ok makap'īnsīmmanni, Sauum'itsitappiuā o'kosix; mokōk'sník, ki am'ostsk ot'omūkap'īstutūksists? 39 Katum'a annōk' ai'sūppipumattomēsts, 55 Küttomai'sauamiu'ats ai'satsakuā okku'i? Sauum'itsitappiuā itamiu; pokial'sínni ksökkum aiksuo'si; ki aipo'kiakix, atsīm'otokatatsisau, (aiōn g165) 40 Manīsts'aumoipitūkkipiau makap'īnsīmmanni'sts ki manīstse'tsīnītspiau; ak'lūnīststsiu aiksiuo'si annom' ksōk'kum. (aiōn g165) 41 Nīn'au okku'i aks'īstūpskuyiuax otatsīm'otokatatsix, ki ak'omoipotsīmiauēsts ikōnau'kapiīsts ki anniks'isk matap'pix, otau'ōšīni ki otauūt'okoai. 58 Otsauomai'tuksuai sauum'itsitappiuā ak'omoipotoiyiuax; 42 ūn'nikiae itsauomap'īstutūkkii annim' Ki akitsīpst'apiksīstsiauax omūx'tsi; annim' akatio'yiests ūkkūk'umapotūksists. ak'itstsiau a sain'sīnni, ki satse'kīnani. 43 Mokōm'otsitappix akotūmīk'kūnasuyeiau, manistsīk'kūnasuyipi nato' si, un'oauai otsīn'naiisīnni, akotsīk'kūnasuyiauaie. Annōk' itokh'iuōk ūnanistokh'tsīms. 44 Stsīki, Spots'im istsīn'naiisīnni nitūm'anīstsui treasure kaias'attomaie insīm'man; kon'issi nīn'au, mat'aiksasattomaie, kī otsetam'etūksīnni itsī'tapu ki ipum'attopiēsts otokōnai'nanists, ki ipum'attomaie annik' īnsīm'manik. 45 Stsīki', Spotsim istsīn'naiisīnni nitūm'anīstsui awkh'pumapiukuūn otap'sūmmōssi ūkh'six pearls: 46 Kon'issi tuks'kumi pearl akai'īxkīmasi, itsīs'tapu, ki ipum'attopiēsts otokōnai'nanists ki ipum'attau. 47 Stsīki', spots' im istsīn'naiisīnni nitūm'aniststsiu itau'mikaupi, annōk itsuia'pīxīmōkaie omūk'sikīmi, ki itomian'īstomoipitūkkii: 48 Itu'itsīssaie, itopīts'ūsskōpattomiauaie issoots'i, ki ito'piau, ki ūkh'six itaisūppits'i'au ūkīkix; ki makaps'ix istsīs'tapiksīstsiiu. 49 Ak'otūmanīstsui aiksiuos'i ksōk'kum: atsīm'otokatatsix ak'sipuksūpsūxiu, ki akai'aketaipiksīstsiiu Sauum'itsitappix ki mokōm'otsitappix; (aiōn g165) 50 Ki akitsīpst'apiksīstsiiu (sauum'itsitappix) omūx'tsii; annim' ak'itstsiau a sain'sīnni ki satse'kīnani. 51 Jesus an'īstsuiuax kikai'okhtsīmipuauastau annists'isk? An'īstsuiuax, A, nīn'an. 52 Itūm'anīstsuiuax Annōk' ai'sinakiuōk ūksnīmats'au spots'im istsīn'naiisīnni, nitūm'aniststsiu

14 ANNIK' Herod tetrarch okhtsīm'attomēsts Jesus otap'īstutsipists, 2 Ki an'īstsuiuax otap'otomokix am'omauk John Baptist; enio'sīnni mat'sipuau; ūn'nikiae ūkkūk'umapotūksists itap'ītutsimēsts. 3 Herod ūkai'eēnuaie John, ki aīs'ksipīstsuiuie, ki itsok'iuiae osto'iae Herodias, us Philip otokeman'īnaai. 4 Tūk'ka John an'īstsuiuie matōkhsiu'ats kōk'otoōssi. 5 Ki ota'i'aksenitossaie, stun'nuysiuaie matap' pix, tūk'ka ūksīnnu'yiuaxauiae prophet. 6 Ki ota'i'totstīssi Herod otsit'sipokaiipi, Herodias otūn'ni itūt'sikipi, ki itsūp'īstutuyiuiae Herod. 7 Itsiksīs'toatsuiuiae atoūn'īssīnni mōk'ittokotossaie otan'īstopiae. 8 Ki oksīts'i otsīs'tok, ki an'iu, John Baptist otokōn'īstsūp'potoat omūk'okos ki annom' īstoko'kit. 9 Ki omūx'inā itsīk'oketūkkii: ki otūtoanīs'i ki otopokau'yemix, ūn'nikiae itani'u mōk'okotōsaie. 10 Ki itūp'skōkiu, ki itsi'kawkokītsuiuaie John itsīpst's'okiawpiae. 11 Ki otokōn'itsipuk'sipīppotopae, omūk'okos itsūp'potopae, ki ikotauai'e ake'kuūn: ki ito'tsīppotuyiuiae oksīts'i. 12 Ki otūs'ksnīmatsax itoto'iau ki mat'sīmiau mostūm' i, ki ai'akotomiau, ki i'tappoiau ki itūnīs'tsiiuau Jesus. 13 Jesus otokh'tsīmsi, itsīs'tūpaatomaie akli'iosatsīs itsuīakhiosiu, ki ksīs'tapsksōkkum itūpan'īstappo aie: ki matap'pix otokh'tsīsau itsiksiuopokiuo'iauaie, otakap'ioyimoauēsts

sūx'iau. 14 Ki Jesus itopītsissa'atomaie, Ap'istotok'iuă okku'i. 34 Ki otau'pūmmossau, ki nan'nujiuax akai'tappix, ki kaiim'iuax, itoto'iau Gennesaret ūstau'ōssini. 35 Ki ki ikut'tutuyiuax otai'oktokosimoauax. annim' istsñ'ax, ots'ksñnuođssau, itüp'skükiau 15 Ki otai'ıştükökpsi, otüs'ksñimatsax kõnüs'ksökkum sa'akapotsi, ki itotsip'iauaie otsitota'akax, ki an'ıştsiauaie, annom' ikönai'oktokosix: 36 Ki au'kõmõńıştsiauaie ksñ'tapsksókkumasiu, ki au'mütüputükku; (Jesus) mõkskaks'ixenísax oso'kõsim o'tappiisínna ünništüps'kos, mõk'ittapposi itssaiin'ikaists: ki manısts'eipi kaien'ímix akap'iyysts, mõk'opumattosi aau'ösñ. 16 Ki ün'nineetsími sokap'okuttotoax.

Jesus an'ıştsiuax, matokuiştapu'iauats; kotok' mõks'auattrobiau. 17 Ki an'ıştsiauaie, annom' nitsinan'anısts nísittu'yı ke'tanısts ki na'tokumi mammix'. 18 An'iü, puk'sipíppotokikau. 19 Ki an'ıştsiuax kõnai'tappix mõk'opasax mattu'yikui; ki mat'símests nísittu'yısts ke'tanısts ki na'tokumi mam mix', ki, otspisüp'si itatsim'etsimests, ki itau'minotsimests; ki ikotsiu'ax otüs'ksñimatsax ke'tanısts, ki otüs'ksñimatsax ikotsiu'asts o'tappiisínna. 20 Ki ikönau'yiau, ki itoku'yiau: ki mat'símests iau pi'nikests itstsi'ısts na'tsikoputtuyi ısksiimmatük'ıssokaiısts. 21 Ki aiiniks'ısk au'yixk nísitsi' omük'sikepíppix nñn'ax, ki akex, ki pokax'. 22 Ki Jesus eikak'imatsiuax otüs'ksñinatsax mõk'it'súppopısax akh'iosatsı̄, mõkotom'apúmmosax, ıtsakiaiı̄ túpskoðsaie tappiisín'na. 23 Ki otsı̄'túpskoðsax otappiisín'nă, itsitamıss' nitum'mo mõkatsimoiı̄kasi; ki otau'tükkussi itsı̄ttau'piu. 24 Ki akli'iosatsı̄ ai'itütsikoo, ki ipawkh'paikimskawp: tük'ka, umut'totsúppopı. 25 Ki níssoo'yı ısksa'tüksı̄nni koku'yı Jesus itsitappo'ax, omük'sikı̄mi itokh'itauauðkau. 26 Ki otüs'ksñimatsax itsı̄nnno'ossauaie umuttokhitauau'okani omük'sikı̄mi, ap'aitsitaiau, ki an'iü, Sta'awina; ki oko'pusuai itokum'iau. 27 Ki Jesus kaiip'sı̄tsı̄psatsiuax, ki an'iü, Ökh'sitükök; nitam'i; Piniko'puk. 28 Ki Peter nokut'anıstsiauaie, Nin'a küm'ämieniki ani'kit ksësto'a nök'itotosi nök'itsitüpauauökasi omük'sikı̄mi. 29 Ki an'iü, Puk'siput. Ki Peter otñnnı̄sa'atossi akh'iosatsis, itokh'itauauðkau omük'sikı̄mi mõk'ittapposi Jesus. 30 Ki otsı̄n'si eik'sopuyi, itsiko'pum: ki otaumutüp'súppopıisi omük'sikı̄mi ita'sainiepuyi, ki au'anıu Nin'a, Kõmotse'piokit. 31 Ki Jesus itüp'sauksikı̄ns'tsakiuaie ki itsı̄n'iuiae, ki an'ıştsiuiae, ksësto'a enükaumai'tükkiua, kumauk'saietükkiks? 32 Otsito'tosau akh'iosatsis, itsiksı̄st'sopu. 33 Anniks'ısk itsı̄'popixk akh'iosatsı̄ itoto'iauaie ki atsı̄mmim'miauaie ki an'iü, E'mümi kitam'i

15 Al'SINAKIX ki Pharisees, Jerusalem ıstsitappimix ıtsit'totaakax Jesus, ki an'iü, 2 Tsanıstapiuats umut'ünıstüpaipixipiau ıuktaitappix otün'ıssuaieuests? Oyı'sax ke'tan, matüstsı̄miu'ax. 3 Nokut'anıstsiauaie ku'maukanıstüpaipixipuaıııks Ap'istotokiua otse'poawsı̄nni kök'satsı̄saai kiksı̄s'tapünıssuai?

4 Ap'istotokiua an'iü, atsı̄mmim'mı̄sau kın'a ki kiksı̄s'ta; ki, annök' ai'pakosı̄nikuyiuök un'ni ki oksı̄s'tsi, unnianıstse'ınsä. 5 Ki kitan'ipuau annök' an'ıştsiuök un'ni ki oksı̄s'tsi, kotuk'sı̄naie, kitak'ototokuinanıpi nı̄stı̄'a, 6 Ki küt'atsı̄mmı̄mmiuax un'ni ki oksı̄s'tsi, paio'toau. Kitse'poawsuauests kumut'saiepumapıstutsipae

Ap'istotokiua otse'poawsän. 7 Kitsı̄ks'ı̄tapokommotsitappiansu! Esaias prophet kit'sokapenüpanikou, ki an'iü, 8 Am'ox matap'pix nimut'astokokiau maaı'ests, ki nimut'atsı̄mmı̄mmokiau oto'ünınuauests: ki u'skëtsipöppuanests nitsı̄p'piokokiests. 9 Nitsı̄ks'ı̄tapatsı̄mmı̄mmokiau, ök'aumaitipı̄sts at'suaıııksı̄nımats'ıauax nñn'ax otan'ipuauests. 10 Ki nan'niköttsiuax o'tappiisínna ki an'ıştsiuax, Okh'tok, ki sokap'okhtok; 11 Annik' itsı̄p'popiik maoi'i matokapıstotok'atsaie nñn'ıii; annik' sük'siik maoi'i itokapıstutuyiu'iu'aie nı̄naii. 12 Ki otı̄ksı̄nımats'ax otsı̄tota'akax ki otan'ikax kiküt'ııksı̄nipa Pharisees ıtsı̄'kükı̄sau otokh'tı̄sau annik' epo'awsı̄nik? 13 Ki nokut'ünı̄, kónai'süpipumanısts Nin'a spots'im okut'taisüpipumattopı̄stsı̄ ak'süsökpattopı̄ests.

14 Amau'patokau; naps'ı̄siotüppı̄nnı̄kiau naps'ı̄six. Ki naps'ı̄tsiuă ätüpı̄n'üssi napstı̄i'i, atün'ııksı̄nni akai'akitsüppopı̄iau. 15 Peter itüman'ıştsiuiae, noksksı̄nm'atsokınan am'om parable. 16 Ki Jesus an'iü, kiküttaisakiaisaıauokhtı̄mipiuaua? 17 Kiküttaisakiaisaıoklitsimipuaua, annik' itsı̄p'opii maoi'i, itüp'súppopiu mo'koanni ki ipsai'piosop?

18 Ki annısts'ısk itsüks'ısk maoi'i u'skëtsipöppi itsüks'ıax; ki itokapıstutuyiauaie nñn'ıii. 19

U'skëttsipöppi itsüks'ësts sauum'itsitsitanësts, ikotsiuax otüsksinëmats'ax, ki üksinëmats'ax inik'sësts, auõk'otanësts kömos'ists, ikotsiu'ax o'tappiisënnna. **37** Ki iköna'yiau, ki ëstüp'saiepëtsënnni, atauñ'ëssësts; **20** Am'ostsk ikuyi'au; ki mat'simiau pinikësts ëtskim'iauësts itokap'istutuyaue nñ'n'ai'; ki maks'oyissi ikit'sikaii üksimmatük'isokaiësts itui' tsësts. **38** otsauomüs'tsëmëssi matokapistutuyiuats Anniks'isk au'yixk nissoyim'i omük'sikepippix nñ'n'aii. **21** Jesus itümistüpa'atomaie, ki nñ'n'ax, ki akex, ki pokai. **39** Ki itsi'süppopiu akh'iosatsës, ki **22** Ki sat' sit, Canaan ista'ke itsux'iu ito'to Magdala ëtssootsësts'i.

annists'isk issoots'istsk, ki itasaine'poattsuaie, ki an'iu, Kñm'okit Nin'a, David okku'i! Nitün'na eiko'ksistutoau maka'pistaaw. **23** Ki matsitsitsipsattsuatsaie. Ki otüsksinëmatsax otsitota'akax ki otau'kõmönikax ki an'iax Ünnistüp'skös; nitüksausaaine'poükñnan. **24** Ki noküt'anistsuaix, nikak'itüpskoko Israeli ëstat'stanix emük'ikïnaix. **25** Otsitümitota'akaie ki otatsim'mimmokaie, ki an'iu, Nin'a Spum'mokit! **26** Ki noküt'anistsuaie, matökhxiu'ats mök'otsissi pokax otsau'ðšñoaii mökitüp'apřxësësts imitax'. **27** Ki (ake'uă) an'iu, E'mñniu, Nin'a; ki imitax' au'attomiau pinikësts ïnnëssi'ësts otsin'aimoauai otsitau'yipiae. **28** Jesus itümok'anistsuaie, Ake', omük'o kïtaumai'tüksënni:

Ünnianësts'ëts kitsitsi'tatopi. Ki otün'ni ikuttotoai'ñnai annik' itai'ksistsikumiopik. **29** Ki Jesus itsi'süpaatomaie annim', ki itast'toto Galilee istomük'sikimi; ki ita'missö nitum'mo ki itau'piu annim'. **30** Ki akai'tappix otsito'taakax, ki ipokom'iauax üs'tsekaiix, naps'tsix, küttaiai'puyix, iko'müksix, ki akaiëm'ix stsił'ix ki Jesus okt'sësts itsiñ'apiksistsiuax; ki ikut'tutuyiuax: **31** Ki kõnai'tappix ek'skaietükkiau, otsinno'ðssauax küttaiai'puyix otse'puyissax, ki iko'müksix otokut'totoðsax, ki üs'tsekaiix otauau'õkäax, ki naps'tsix otsaps'ax; ki üs'tsaköttsiuax Israel ëstap'ëstotokii. **32** Jesus itümön'niköttsiuax otüsksinëmats'ax, ki an'iu, nitai'kïmaieu o'tappiisënnna nioks'kai ksistsiku'ësts nitopokau'pimokiau, ki matokoyiu'axau; ki nimat'aksistüpskouauaxau otau'notssau ökskakümitseni'au moksoku'i. **33** Ki otüsksinëmatsax an'ëtsiauaie Tse'ma nökkitotsipñnan'a ke'tani manisto'mükopiau mök'otkuësts o'tappiisënnna? **34** Ki Jesus anëtsiuax, Tsanetso'a ke'tanësts kitsinan'oauësts? Ki an'iu, ikit'sikaiau, ki unna'tosími inük'umix. **35** Ki an'ëtsiuax o'tappiisënnna, ksök'kum mökittapasax'ax. **36** Ki mat'simësts ikit'sikaiësts ke'tanësts ki mammix', ki a'tsimoikau, ki a'mñotsimësts, ki

16 PHARISEES ki Saducees ipok'itotoiau ki as'sakksinnyiauaie, ai'puññmäu mökänëts'ënnomoðsax spots'im ëstap'stosënni. **2** Noküt'anistsiuax, autükkus' si, kitan'ipuan ak'etameksësts ku; ãmawk'ëssoksistsikuists. **3** Ki ksïskunna'tünnëssi, ak'akapiksistsiku annok' ksistsikui, amawkissoksistsikuists ki ikikin'inatsiu. Kitsiks'tapokämotsitappiansuai! Kitokot'ainipauu assoks'ëtsikuists ostokso'auësts; ki kimatokot'ainipauu annists'isk ksistsiku'ëtsk ëtsap'stosësts. **4** Otsauum'itsitappiisënn'a ki otau'ðkotaitappiisënn'a ap'satsimiau apsto'sënni; ki matakokotau'axau apsto'sënni; prophet Jonas otap'stosënni akokotauaie'. Ki skitsiu'ax ki itsiñ'tapu. **5** Ki otüs'ksinëmatsax otau'pümmosau pakhts'esaiëksinëmäu mök'atüksau ke'tani. **6** Jesus itüm'anistsiuax Mokök'ik ki iskskats'ik Pharisees ki Saducees ëtsi'koputsketatsësau. **7** Ki ai'siñs'ëpsattseiau, ki an'iau, nimatotsipñnan'a ke'tani, **8** Jesus otsinno'ðsax, an'ëtsiuax, Inük'aumaitükkix, kumauk'ëtsiñsätteipuauaisks, kitsauo'tüksuai ke'tani? **9** Kiküt'taisakaiasauokhtsëmipuaua, kiküttaisauüksinëpuaua nisito'müksikepippix matap'pix ëtsiñsüttu'ësts ke'tanësts, ki tsanetso'a kitots'ipuauësts üksimmatük'isokaiësts? **10** Nistoyim'i omük'sikepippix matap'pix ëstokitsikaists ke'tanësts ki tsanetso'a kitots'ipuauësts üksimmatük'isokaiësts? **11** Kumauk'staiokhtsëmipuauaisks kimat'siñs'ëpsatttopuau'ats ke'tani, kökïskskatsissuai Pharisees ki Saducees ëtsi'koputsketatsësau? **12** Itüm'ëksinëmäu matsemiu'atsax moksïskatsësaie ke'tani istsi'koputsketatsës, ki ai'semiuaxmök'ëskatsësaie Pharisees ki Saducees ots'ksinëmats'tüksuai. **13** Jesus otsito'tosi Cesarea Philippi, ai'süppoötsesattsuax otüsksinëmats'ax, Tsa aniu'axau matap'pi nesto'a nñ'n'au okku'i nök'ümsi? **14** Ki an'iau, stsik'ix

John Baptist: stsīk'ix, Elias: ki stsīk'ix, eīno'sīnni otsauomai'noōsau nīn'au okku'i Jeremias, ki stsīk'ā prophet. 15 An'īstsiuax otsīn'aipuksipus mōks'īnaiisi.

Tsa kitak'anipuau nōk'ūm-si? 16 Ki Simon Peter nokūt'anīstsiuiae ksēsto'ākauk Christ, Ap'istotokiū ipai'tappiuūk okku'i.

17 Jesus nokūt'anīstsiuiae kitatsīm-si, Simon Bar Jonas. Ik'sisakuyi ki aa'pūni kimat'ūksīnīmatsok'astsa: nin'a spots'im kitusksīnīmats'ok. 18 Ki kita'atanīsto, ksēsto'ākauk Peter, ki am'om ok'otokūm nitak'ittokhitokoīska church; ki Hades istokh'sepīstanīsts matakatsiu'atsaie.

(Hadēs g86) 19 Ki kitai'akokoto spots' im istsīn'naiisīnni itotai'kauaipixīxtūkiopi; ksōk'kum kitai'akomianīstomopipi, spots'im ak'itomopipo; ksōk' kum kitai'akomianīstapotsippi spots'im ak'itapotsip. 20 Itūm'anīstsiuax

otūksīnīmats'ax mōkstaitsīnnikoōsax'aie osto'i otūm'si Jesus Christ. 21 Annik' Jesus itaumūtūp'anīstsiuomoyiuax

otūksīnīmats'ax manīstakittappoī Jerusalem, manīstaks'ipuinaistoto'awpianaie omūx'īmīx ki omūk'atoiapiekuax ki ai'sīnakix, ki manīstaks'enitawpiaue, manīstaks'ipuauīstotoawpiaue nioks'kai ksītsikui. 22 Peter itūmo'toyiuiae, ki aumūtūp'sitsīpsattsiaue, ki an'iu, Nin'a kōkūnīstsīp'piokosi; matakittotstsiu'ats ksēsto'a. 23 Ki itapotūkau'aie, ki an'īstsiuiae Peter apūt'tokokit, Satan; kōk'kītstsskīmskūki; kitatsskūmau'ats Ap'īstotokiū kitsksska'tūksists annom' ksōkkum. 24 Itūmanīstsiuax otūksīnīmats'ax Istdtsi'i matap'pi makopokiuo'ōssi nēsto'a, ūnnianīst'auūtsikīmatsīstotos, ki ūnnianīstto'tsīs otauai'staksīnni, ki ūnnianīstopokiuos nēsto'a. 25

Annōk'aiakitsikōmotsepiosiuok opai'tappiisīnni, akatstomaie': ki annōk' itai'akatstomōk opai'tappiisīnni, nēstoi umutak'atstomaie, ai'akokonimaie. 26

Tsanetso'a matap'pi ak'okuīstūpasokui'm'ats minan'attūssi kōnūs'ksōkkum, ki atsto'si otsipai'tappiisīnni? Awx'a otai'akokotawpiae opai'tappiisīnni? 27 Nin'au okku'i akototo'yīnaie Un'ni ots'tsapīmasīnni ki oto'tokatatsix akopokiuo'iax, ki kōnai'tappix manīstsi'piests otap'otūksuuau'ests ak'ūnīstokotsiuax. 28 Kit au'mūnīstopauu stsīk'ix annom' itai'puyiuau,

17 OTAIKSIUO'ĒSTS nauyi ksītsikūsts Jesus mat'toyiuax. Peter, James, ki John oškūn', ki itūnīstūpīp'iuax spi'tummo. 2

Ki otsakiainoōsauaie it'oketsistūmīnai; ki ostoksi'si īkkūn'natsiuiae manistīkkūnnasuyipi nato'si, ki otsīstotos'ists ksix'īnatsiēsts manīsti'ksīxīnatspī ksītsikui. 3 Ki sat'sit, itsina'kuaiēmiau Moses ki Elias, ki ai'sītsīpsattsiaue. 4 Peter itūm'anīstsiuiae Jesus, Nin'ā, ökh'siu annom' nōk'ittaupisīnan: ökh'sitūkkieniki, nōkapi'stutūsīnan annom' nioks'kai api' manists; tuks'kāii kōksinan'attosi, ki tūks'kaii Moses mōksinan'attosi, ki tuks'kaii Elias mōk sinanattosi. 5 Otsakiai'puyīssi, sat'sit īkkūn'aisoksītsikui ituyi'kūnakoiau: ki sat'sit, epo'awsīnni itots'tsiu assoksi's tsikui, ki an'iu, Am'o nitūk'omīmokos nitsekōkh'sīmmua; ökh'tok. 6 Ki ūksīnīmats'ax otokh'tsīsauiae itopi'iau ostokso'au'ests, ki eks'kaikopumiau. 7 Ki Jesus ito'to, ki i tsīxen'iuax, ki an'iu, Nipuauk', ki piniko'puk. 8 Ki ot'sūpsau matsīnnuyiuax'axau matappix, kaks'īnnuyiuax Jesus. 9 Ki nituin'moyi otsīnīssat'sosau, Jesus itsem'iuax, ki an'iu, Pinanīs'tok matap'pi kitsīnip'uau'ests, Nin'au okku'i otsauomāt'sipuausī eīnsīn'ni.

10 Ki otūs'ksīnīmatsax aisūppoōttsesat tsiaue, ki an'iau, mauk'auanīskīsxau ai'sīnakix ak'otomoto Elias? 11 Ki Jesus nokūt'anīstsiuax, E'mūniu, Elias ak'otomoto, ki akokōnau'kōmototom. 12 Ki kitan'īstopauau, Elias ūk'auto, ki matskīnnuyiuax'axauiae ki nitsīs'tutuyiaue manīstūp'stapiāu. Neto'yī akūnīstai'puīnattsiaue Nin'au okku'i. 13 Itūm'īksīnīmiau ūksīnīmats'ax umutai'sitsīpsi John Baptist. 14 Otsito'tosau o'tappiisīn'na, nīn'aii otsito'taakaie itsito'topīstuksīsano'pīnnaie, ki an'iu, 15 Nin'a kīm'īs noko'a; au'atusīnau ki eks'ipuīnūm: ai'kapitsuiopiu istsii ki ai'kapitsuiopiu okke'. 16 Ki nitsitsotsip'iaiaue kītūksīnīmats'ax ki matokotokuttotu yiuaxauiae. 17 Jesus itūm'āniu, o'sauomaitūkkesinna ki otapok'apitappisīnna! Tsanetso'a kitakopokau'pimopa? Tsanetso'a kitak'itsitattopu ua? Pukisīpīp'potokīk. 18

Ki Jesus seītsīp'sattsiaue sauum'itsīstaaw; ki itsūksiinai; ki annik' pokau' ikut'totoau. 19 Ūksīnīnats'ax itūm'itotoiaue Jesus ki an'iau, numauk'sauokotsatūppiksīstūnan?

20 Ki Jesus an'ītsiuax, Kitsauomai'tūksinni: kītau'mūnīstopuau, kemūk'enūkotsissi kitaumai'tuksinni, manīst'omūkopi mustard itotai'sūpipumaupi kitakokot'anīstop am'om netum'moyi ök'ūmīstūpotosi omim', ki ak'itūpitsiu; ki matakitsipa kikūt'taakokotsīstutsipuai. **21** Am'oi ūnanīstap'pi matomai'sūxiuats saiu'stsīsiau a'tsīmoiikani ki sauau'yisīnni. **22** Ki otsa'kiitaupīssau Galilee, Jesus an'ītsiuax, inūks'tsīmix: Nin'au okku'i ak'okotau matap'piix: **23** Ki oto'tokatatsuaux ūks'skatsīmiau aks'inittsiauaie, ki nioks'kasi ksīstsiku'īsts, ostoksīs'aie spotsim otsitau'pipi **24** Ki otsītto'tosau Capernaum, anniks'isk at'stauōk. **25** An'iu, A, ki otsipī'si nap'ioyīs Jesus piksī'pi piksi'koputsi, ki kūttomisauitappo'ats i'tomsitsipsattsuaie, ki an'iu Tsa kitīsta'pa, netum'moīsts, ki kūttomisauapsūmmiuats Simon? Tūkka' au'tuyiuwa mix'kīm ksōkkum annōk' nittūppu'ōk? **26** Kitau'mūnīstopuau manīstse'tametūkkipiax Peter an'ītsiuiae. Pie'tappix. Jesus an'ītsiuiae, piksī'pi piksi'koputsi otsai'stāpusax o'kosoauax matakotūmaiponitau'atsax. **27** Ki, itsīs'tūpskaietametūkkii annōk' ikon'īmauōk. **28** Nōkstaisau'kosatsōsau ūs'tūpuk omūk'sikīmi, Neto'i omat'sitsitanats Kin'ā spots'im tuks'kūmi ki suia'piksīstsīs amik'atś, ki mammī anniks'isk inūx'tsīmixk mōk'saiinakuaīssau. **29** Kitotom'omikani mattos'; ki pakuiñ'ainiki Stsik'i, kumu'pappiipi sauo'kōmotsīstototseniki, kitak'okonoau mix'kim: annōk' mattos', ki ko'tsīsau, kitak'siponitanuni.

18 AN NIK' otūksīnīmats'ax itoto'iau Jesus ki an'iau, Tūkka' mīstūpomūksīm' spots' im istsīn'naiisinni? **2** Ki Jesus itsīn'ikōttsiuiae inūk'sipoka ki itūt'skipotoyiuax. **3** Ki an'iu, kitau'mūnīstopuau saius'aitśinoeniki, ki saie'tumanīstsīnoeniki inūk'sipokax, kimataksipi'puaua spots'im istsīn'naiisinni. **4** Annōk' aks'inūksipoka'istutosiuōk manīst'inūksitsīmipi am'o pokai'i, itsīs'tūpomūksīm' spots'im istsīn'naiisinni. **5** Ki annōk' ak'autuyiuōk tuks'kai inūk'sipokai'istotosiīsk, nēsto'i nitau'tok. **6** Ki annōk'īstsskīm'skūkiats'iuōk tuks'kūmi anniks'isk inūk'sipokaxk nitau'maitokixk, ökh'siu pikia'liokotoki kīn'attossaie, ki inets'issi omūk'sikīmi. **7** Istsskīm'skūksīnni it'okapiu ksōkkum, Istsskīm'skūksīsts ak'itotoiau; ki annōk' nīn'auōk paiuk'sip'ppotomōk īstsskīm'skūksīnni, aks'ksīnīmaie maka'pi! **8** Ün'nikaie kotsīs' ki kokōt'si īstsskīmskūkiats'otsenikiau, kōksīnit'au, ki mīs'tūpapiksīstaiā: itōkh'siu kōk'kitsipīssi opai' tappiisīnni kōks'īstsekaiisi

ki kōk'opokōksi, kōkstaitūp'apixīkōsi kūttaiāiapunstsiuasi ki kitai'akokōtsīsts ki kitai'akōtsīsts. (*aiōnos g166*) **9** Ki koōps'pi īstsskīm'skūkiatsotseniki, sauau'tos, ki mīs'tūpapiksīstsīs: itōkh'siu kōk'kitsipīssi opai' tappiisīnni tuks'kūm moōps'pa; kōkstaitūp'apixīkōsi kūt'taiaiapunstsiuasii, ki kitaiakoōpspix. (*Geenna g1067*) **10** Mokōk'ik kōk'stauksīstotoawsi tuks'kumā am'oksk otsa'kiitaupīssau Galilee, Jesus an'ītsiuax, inūks'tsīmix: kītan'īstopuau spots'im Nin'au okku'i ak'okotau matap'piix: **11** Nīn'au akūtsitsipu'atsau. Ki eks'kaikīnetūkkiau. okkui ito'to mōkitsikōmotse'piōsae annōk' **12** Tsa kitūs'tapau? Nin'an au'tujixk mix'kim, itoto'iau Peter, ki minan'attūssi kepīp'pi emūk'ikīnax ki tuks'kūmi an'iau, kūttomisauaiponitau'atskītsīn'aim? itūnīs'tapu, kūttomisauūsskītsīniu'axau **13** Ki ikūm'okonoōssaie, istsīn'ax? Otauūt'okosīx, ki pie'tappix? **14** Kitau'mūnīstopuau manīstse'tametūkkipiax Stsik'i, kumu'pappiipi sauo'kōmotsīstototseniki, kitotom'omikani mattos'; ki pakuiñ'ainiki matan'īstsīs otsauo'kōmotsitappiisīnni, kitak'okonoau mix'kim: annōk' mattos', ki ko'tsīsau, kitak'siponitanuni. **15** Ksēsto'a ki osto'i namīs tsitappiik; okh'totseniki kitse'motsau kumu'pappiipi. **16** Ki saiiokh'totseniki, tuks'kūm tsōktau na'tokumix pokitappomīsau, kōnai'poawsīsts mōks'eikosau, otokh'tsīsau natsitappix, tsoktau nioks'kaitappix. **17** Ki sauokli'tōusax, anīstsīs'church: ki sauokh'tsīssi church, ūnnianists'is sai'etūkkiau ki publican. **18** Kitau'mūnīstopuau, kitsit'aiipipi ksōk'kum, akītaiipip spots'im: ki kitsitapotsippi ksōkkum, akūtsitapotsip spots'im. **19** Kimat'anīstopuau, netum'anistsitsitainoainiki kitak'aukōmōnisuai, Nin'a spots'im aks'īstutomoyiuaxaie. **20** Natokūmi tsoktau nioks'kūmi nītsīn'ikōsim itsitomo'oaupi nīt'sitaitūtsikiaupi. **21** Peter itūmitotoiae, ki an'ītsiuiae, Tsanetso'awtau numu'pappiipa nōksauumitsīstu-tuyīssi, ki nōks'ksīnnoōssi? Akokitsikaiasts? **22** Jesus an'ītsiuiae, Kimatanīstopa ikīt'sikaiests, ikitsikippuiests ikīt'sikaiests. **23** Spots'im istsīn'naiisinni nitum'anītsiu omūx'īna annōk' ak'okitsīmaiauōk otsitappim'ix. **24** Ki otau'mūtūpūkstūkkisi tuks'kūm otsittotsippotokaie, ke'pi omūk'sikepīppoyi mix'kīmix otai'akokotopixaie. **25** Otsai'ītsīssi

mōkokotōsai'e, Otsin'aim an'iinaie kumut'sipotomokoau kitse'usskēttsipōppisuai, mōk'apikosaie, ki otokem'an ki o'kosix ki kōkotūnīstüp'skoōssuai kotokek'anouax; ki otokōnai'nanīsts, ki mōkotoku'yīsax mīx'kimix. istsitsi'i matūtūnīstsui'ats. 9 Ki kitanīstopuau 26 Otsitappimi itopīstuksīsano'piñaie ki annōk' akūnīstüp'skuyiuōk otokem'an, atsīmmīmmi'īnaie ki an'iinaie Nin'a, sauau'ōkotasae, ki otai'kaokemaitaii pinane'tükkit ki kitaksūpani'stsokoto. stsīk'i itau'ōkotau: ki annōk' ikem'attauōk 27 Ki annōk' matap'piuōk otsin'aim itüp'skoauōk, itau'ōkotau. 10 Otūs ksīnimatsax kai'īm'uiae ki paio'toyiuiae ki ūnnim anīstsiauaie ūnnianīsts'issau nin'au ki iks'ksīnnuyiuiae. 28 Ki neto'ōk matap'piuōk otokem'an, matōkhsiu'ats mōk'okemsi. 11 Ki sūx'iu, ki tuksūm'i otopok'apotükkimix an'itsiuax kōnai'tappix matokot'otsimaxaie ikon'oyiuiae otai'akokok'isk kepīp'pii annik' epo'awsīnik, anniks'isk iko'taxk a'pūnasainix; ki een'iuaie, ki paui'tsīniuaie nittsīniuaie. 12 Itsts'i iuai'itax itsipo'kaiiau; ki an'iu, Ponitat' kitai'akokopix. 29 Ki ki stsīk'ix matappix iuai'itsiuax, ki stsīk'ix otopokapotükkim'i itopīstuksīsanopīnaie, ki iuai'itastotosiau, Spots' im istsīnnaisīnni aukōm'ōnīstsiaue, ki an'iu, pinane'tükkit ki umut'uaīitastotospiau. Annōk' ikot'totsīmōk kitaksūpani'stsokoto. 30 Ki matōkhsitükkii'ats; ūnnianīstsots'īsaie. 13 Inūk'sipokax itotsipotoaii ki itappo' ki itsipsts'tapiksītsiuiae mōkīttokhitsikīns'tsaksax, ki mōkitatsīmoikiās: itai'okiakiopi, otsauomasīsūpani'stsiponitasae ki ūksīnīmats'ax an'itsiuax unnai'e. 14 mōkstaistūksaie. 31 Otopok'apotükkimix Ki Jesus an'iu, Pokītsīm'mokau inūk'sipokax otsīnī'sax eks'kaīkikīnētükkiāu, ki ito'toiau, ki pinanī'stokau nōkstai'puksipaaīsau. ki otsin'aimoauai aiitsīnīkuyiuāests. ūn'nianīstaps'īau spots' im istsin'haiisīnni. 15 32 Ki otsin'aim otsin'nikōttossaie, Ki itokhītsikīns'tsakuax, ki itsīs'tūpaatomiae. an'itsiuiae, Sauum'itapotükkiiāu, 16 Ki, sūppīt, tuks'kūmi itsitotoiīnaie ki an'iu, kitai'akokopix kitsīn'omokitan'ikipi: 33 Ōkhsīn'ai, tsanīstap'iuā nōk'ōkhsīstutsipi, Kanīs'tsīkīmopi kumauk'sauanistsikīmaisks nōkkuinan'si ūsk'sipaitappi'sīnni? (aiōnīos g166) kitopokap'otükkimokā? 34 Ki otsin'aim 17 Ki an'itsiuiae, Kumauk'ainikūk'iks ôkh'si? ūtse'tükki'īnai, ki itsitūpumūts'kaiuaie Matūtsitsipa ôkhsī, nitūks'kūm, Ap'īstotokiuā, pu'īnaitappix otsauoma'i sūppiponitassaie. itōkh'siu: makitsipim'eniki opai'tappi'sīnni, 35 Neto'i Nin'a spots'im kitak'anīstotokoau sat'sitēsts okōk'itsīmanīsts. 18 An'itsiuiae saiisin'īminoainiki ku'sskētspīpauāests Tsītsīmā? Jesus an'iu, kimataksenik'ipa, kumut'aukīmaupuai kumu'pappiipix. 19 Ũkomīm'mīsau kīn'a ki kiksī'sta; ki, kitak'anīstūkomīmmau kitopokau'pīmau kanīstūk'omīmmospi. 20 Man'ikōppi an'itsiuiae. Nītökōnū's satsipiau am'ostsk nītsōk'umapiisi. Tsanīstap'iuā nīkūt'tomūssatsipi? 21 Jesus an'itsiuiae maksūpani'stsīminiki matap'ikōttoat kitsinan'ipi ki ko'tsīsau kīm'atapsix, ki kitak'okunani treasure spots'im: ki puk'siput, pokiuot' nēsto'a. 22 Ki man'ikōppi otokh'tsīm'si annik' epo'awsīnik, itsīkīkīn'īstapu: tūk'ka ek'akauoi otsinan'ists. 23 Jesus itūm'anīstsiuax otūksīnīmats'ax, kitau'mūnīstopuau, ako'tsapsiuā ak'skotoitsipim spots'im istsin'haiisīnni. 24 Ki kimat'anīstopuau aks'īstūpīksīstspapī'camel mōkotsisūppoksūx atūnau'ksis ūtakūn'ikai, ki mataksiksīstspapī'ats ako'tsapsiuā mōk'itsipīssi spots'im istsin'haiisīnni. 25 Otūksīnīmatsax otokh'tsīmsax ek'skaietükkiāu,

19 KI Jesus annists'isk epo'awsīsts otaiksiu'attosēsts Galilee itsītūpā'atomiae. Ki Judaea istssoots'ists, Jordan mīs'taputsim, itoto': 2 Ki akai'tappix ipokiuo'iauaie; ki annim'ikut'totoiyuax. 3 Pharisees itoto'iauaie, ki as'saksksīnnuyiuāiae ki an'itsiuiae, ôkhsī'ats nīn'au kōnai' nūkūnīstapīsts mōk'anīstūpskoōsiae otokem'an? 4 Ki nokūt'anīstsiuax kikūtanīstop'ats sinak'sīn, annōk istsitsap'īstutuyiuōkax ap'īstutuyiuax nīn'au ki ake'u. 5 ūn'nikaie nīn'au itai'akskitsiu ax un'ni ki oksī'sti, ki ai'akūkomīmmi otokem'an: ki akitum'anīstoksisakumiau. 6 ūn'nikaie matsīstokūm'axau, itse'tumanīstoksisakumiau. Ap'īstotokiuā otsipo'totopīsts, pinit'stsīs matap'pi mōkai'aketotosēsts. 7 An'itsiuiae, nīauk'anii Moses ôk'okotōsī sinak'sīn, ki ôk'ūnīstūpskoawsi? 8 An'itsiuax Moses,

ki an'iau, Tükka' akokotsikōmotse'piau? ū's'taiau mōkoku'yīsauaie stsīk'i; ki
26 Ki Jesus ū'stūmmiuax, ki an'ītsiuax ikōno'kuyiau apūn'asaini. 11 Ki otoku'yīsauaie, matap'pix matokotsīstutsīm'axau; itūpaukape'poawtsiauaie nap'ioyīs īstōkhsīn'ai, Ap'istotokiuā ikotökōn'apīstutsimēsts. 12 Ki an' iau, anniks'isk sako'īsikx
27 Peter itūm'anītsiuiae, sat' sit, nituk'skau itai'ksīstsikumiopi itapotūkkiau, nitokonūsskipiñan ki nitopokiuo'pīnan ki kanīstokotaiau kanīst'okokipīnan ksēstu'a. Tsa nitakanīstokuinan'ipīnan? 28 ki ksīstsiku'i īstsiksīs'tutsīssinni Ki Jesus an'ītsiuax, kitau'mūnīstopuau, nitap'autūkkipīnan. 13 Ki an'ītsiuiae ksēsto'au kitopokiuo'puau nesto'a, tuks'kumi, Napi'a, kimat'omaikīmatsīstotopa: Nīn'au okkui otak'ittokhittaupīssi kikūt'tomaiōkhsītūkkipa tuks'kumi ots'tsapīnaiso'pōtsīs, ksēsto'au kitak'ittokh apūn'asaini? 14 Matsit' kitsinan' ki ittau pipuau na'tsikoputtuyists asso'pōtsīsts mīs'taput; nitak'anīstokotau am'o sako'īssiu kōkitokōk'itsīmattosau Israel īstsīstsikoputsix kanīst'okotopi. 15 Kūttomōkhsītuats nitsinan' matap'pix. 29 Ki anniks'isk skīm'ixk nanīstsitsitapi nōk'anīstutīssī? Kūtaukapiu'ats oko'auēsts, ki anniks'isk skīts' ixk koōps'pi, mōk'ōkhsīssī nitsinan'? 16 Ki sako'īssix umu'pappiipuauax ki ot'akemoauax ki akotom'siau, ki matom'six ak'sakoīssiau; un'oauax, ki oksist'oauax ki otkem'anoauax ki o'kosoauax, kiotsīn'sīmmannoauax, nēsto'i itskīm' iauēsts, kepīp'pi ak'okuyiau, ki akokuinan'attomiau ūsk'sipaitappiisīnni. **(aiōnios g166)** 30 Ki akai'tappix matom'six ak'sakoīssiau, sit aitūpamīssau'op Jerusalem, ki nīn'au

ki sako'īssix ak'otomiau.
20 SPOTS' IM īstsīn'naiisīnni netoi'nitsiu
nīn'au, nap'ioyīs īstsīn'aim, annōk kōk'kōnisixiuōk mōk'anīstosi ap'autūkkix, mōkapotomoyīsax otsīn'sīmmman. 2 Ki īkh'situkkisax mōkokuyīsax tuks'kai ksīstsikui tūks'kumi apūn'asaini itūp'skuyuiax otsīn'sīmmmani. 3 Ki nioks'kaii itai'ksīstsikumiopi mat'suxiu, ki stsi'ix nan'nuyiuax nam'itaipuyiax itau'pumopi, 4 Ki an'ītsiuax nokōt'sitappoak īnsīm'man, ki mokōm'otsīssi kitak'okotopuau, ki itappo'iau, 5 Nau'yi itai'ksīstsikumiopi, ki piksu'yi itai'ksīstsikumiopi, mat'sūxiu, ki netoi' mat'anītsiu. 6 Ki nitsiko'puttuyi itai'ksīstsikumiopi, itsūx'iu ki ikon'oyiuax stsi'ix nam'itaipuyix, ki an'ītsiuax konai'ksīstsikuyi kumaukai'amitaipuisks annom'? 7 An'ītsiuuae mats'itstsipa matap'pi nōk' anikñan. An'ītsiuax, Nokōt'sitappoak īnsīm'man; ki mokōm'otsīssi kitak'okuinapuau. 8 Ki autūkkus'si, insīm'man īstsīn'aim an'ītsiuiae otap'otomoki, ninikōt'sīsau ap'autūkkix, ki ko'tsisau saiak'inosattaupiau, matom'okotsīsau sako'īssix, ki tūm'okotsīsau matom'six. 9 Ki īstoto'sau nitsiko'puttuyi itai'ksīstsikumiopi itaumūtūp'apotūkkix, kōnai'īnax ikōno'kuyiau apūn'asaini. 10 Ki matom'six īsto'sau,

okku'i akitūpomūts'kau omūk'atoiapiekuax ki ai'sinakix, ki akūnīstokōkitsīmūt'tsiiaue mōks'eīnsaie. 19 Ki akūtsitūp'omūtskau Gentiles mōkitapapīstotoōssauaie, ki mōkitstsipīs'ossauaie, ki mōkauai'stōsauaie; otsoks'kaiksīstsikusi ak'ūtsipuau. 20 Zebedee oku'ix oksī'toauai ipok'itotomiauax oku'ix, ki atsīmmīm'miauaie, ki au'kōmōnītsiuaie tuks'kaii. 21 Ki an'ītsiuiae, Tsa kanīststsitapa? An'ītsiu aie. Anit am'ox nitai'akokosīx mōkittaupīsau kitsīn'naiisīnni, tuks'kuma netots'i, ki tuks'kuma e'aksīsauotsi. 22 Jesus an'iu, kimatsksīnip'uuaa kitau'kōmōnikipuui, Kikūtaiakokotsīmipuau annōk' kos'ōk nimutai'aksīmipūk? Kikūtaiakokotūstapīnūkipuau ūsta'pīnūksīnni nimutai'akūstapīnūkipi? An'ītsiuuae, nitokot'ünīstspīnan. 23 An'ītsiuax kitak'ūtsīmipuau no'kosā, ki kitak'ūstapīnūkipuau ūsta'pīnūksīnni nimut'akūstapīnūkiipi; ki nimatsinanēstsau kōkokotosuai kōkittaupisuai netots'i ki e'aksīsauotsi nesto'a, ki anniks'isk matap'pix Nin'a ūk'aisūppītsīstotomoyiuax, otaksinan'oaiu. 24 Ke' pix otokh'tsīmsau īstsīmmīm'miauaax na'tsitappix ipapīmmotseiix. 25 Ki Jesus ninikōt'siuax, ki an'ītsiuax, kits'ksīnipuau Gentiles otsīn'aimoauax otain'aiīskotokoiauax ki anniks'isk

oműx'īnaxk nokötai'naiškotokoiauax. istsiprophet, Galilee ūstauōsím'im. 12 Ki 26 Ki mataketūmanistsiu'ă ksěsto'au: Jesus itsipim Ap'īstotokiuă otatoi'apioȳs annök' ak'oműksymök, ūnanistap'otüksi; ki anniks'isk itsipst'annműtskotükixk, 27 Ki annök' kitaks'īnnauükök ki itsipstawk'pumaxk natoi'apioȳs, ūnanistap'otüksi: 28 Nin'au okku'i matütoto'ats itsai'tüpiksistsiuax, ki au'ōtsuautuyixk mök'apotomoōsae, mök'apotomoōsi umut'oto, otsit'aisinakipuauests ima'piximěsts, ki ki mök'itatsuaumütskotosi akaitappix au'mütskotükixk kükku'ix otsasso'pōtsuauuests opai'tappiisinni. 29 Ki otsitsüpaatosau Jericho, ima'piximěsts. 13 Ki an'ītsiuax, Sín'aip, Noko'ai akai'tappix ipokiuo'iuaie. 30 Ki satsit, ak'anistop a'tsímoikapioȳs, ki ksěsto'au natsitappix naps'tsix pitsiko'-otsim i tau' kanis'tutsipaua kōmos'iepitsix oko'auai. 14 pix otokh'tsīsau Jesus umutak'itsskosae Ki naps'tsix ki ū'stsekaii itsipstotoyiauaie awk'umiau, ki an'iau, kím'okinan, Nin'a David Natoi'apioȳs; ki ikuttotoyiuax. 15 Ki okku'i. 31 Ki o' tappiisin'na ai'semiauax omük'atoiapiekuax ki aisinakix, otniš'ěsts mökstaie'puȳsax: ki matsiawk'umiau ki skai'přissitap'ists otap'īstutsip'ists, ki pokax an'iau kím'okinan, Nin'a, David okku'i. 32 Ki otsitsip'st'awkkumsau natoi'apioȳs, otan'issau Jesus itsipu'yiui, ki nan'niköttsiuax, ki an'iu, Hosanna ūnnianisttsitüp'itsis David okku'i, Tsa kōk'anistutopau? 33 An'ītsiuauie, Nin'a eks'kaaisauókhositükkiau. 16 Ki an'ītsiuauie, mōksikuopiisaii noöps'přnanix. 34 Ki Jesus kiküttaiainaokhtsip'ă otan'ipiai am'oxi? Ki kaijm'iuax, ki itsíksen'iuax oöps'puauax, ki Jesus an'ītsiuax, A; kiküttomisauanistopa sňaksin, pokax ki ū'stak maau'auuests kumut'totssüpānistsitutsip'ītsak'sin? 17 Ki itskit'siuax ki akap'ioȳs ittüp'sükskitsimaie Bethany; ki annim'itsok'au. 18 Ki ksískuna'tünni mat'skitapposi akap'ioȳs, itun'otsi. 19 Ki otsitsinno'ðsi moksoku'i oműx'iniiestsisi, itoto'aie ki matsitokonímau'atsaie, nam'itaitsii suo'pok'ists, ki an'ītsiuauie, ūnnianist'sauúksaaiň as it ksěsto'a. Ki oműx'iniiestsisi sotüm'ikünipisuiu. (aiōn g165) 20 Ki ūksinimatsax otsiňs'au, skai'etükkiau, ki an'iau, Mau'maikipikünipisuiu! 21 Jesus an'ītsiuax, kitau'münistopau Aumaitükkienoainiki, saietükkienoeniki itsituts'ipi oműx'īnistsisi kimataksikaksitutsipa, ki nokut'anistomñoainiki am'o nitum'moi, ūnistiüp'itsit, ki ūnistiüp'apiksistukit omük'sikimi; ak'ūnistiüp'itsip. 22 Kitak'omianistau'kōmōnipuai a'tsímoikainoeniki aumai'tükkienoeniki, kitak'okoksuai. 23 Ki otsitsip'si natoi'apioȳs, omükatoiapiekuax ki matappix ot'oműximoauax otüs'ksinimatsüksi ito'toiauaie, ki an'iau, Tsanistapotümapsin'na kumut'anistutipiau am'ostsk? Tükka' kit'okokaii am'ok otümäpsin'nik? 24 Ki Jesus an'ītsiuax kitak'oksippođtsesattopaua tuks'kaii anik'ienoainiki kitak'ōtanistopaua otümap'siňni numut'auanistutipsi am'ostsk. 25 John ötüs'tapřnūksinii, Tsema itotstsiu'ats? Spots'im, ki matap'pi? Ki ai'siňsipsattseiau, ki

21 OTSITASTOTOSAU Jerusalem otsitotosau Bethphage, itum'uasuaie Olives an'īstop Jesus itüp'skuyiuax na'tsitappix otüksinimats'ax, 2 Ki an'ītsiuax, akap'ioȳs astsi'īm ītsipi'īk, kikitakstümkonau ūsk'omükstokiuia aks'isksiipistau, ki o'kosepokai ak'opokitaipuyimiu: apo'tokau ki puk'sipřpototokikau. 3 Ki siňsipsatseñoainiki matap'pi, kitak'anistaiiau Nin'a au'an'ītsiuax; ki ak'otümütsitüp'ksuyiuax. 4 I kōnan'īstutsip mōks'enüpaništotsi otan'ipiai prophet ki an'iu, 5 An'īstok Sion otün'ni, Süm'miš kitsin'aimau kitsipuksipa'ak, ikiniš'siu, ki ūskomük'stoki itokhitopiu, ki o'kosepokai ūskomük'stoki o'kosaie. 6 Ki ūksinimats'ax itappo'iau, ki Jesus itün'īstutsimiax manistanistopiax. 7 Ki itsipuksip'piauaie ūskomük'stoki ki okose'pokai, ki itokh'itstomiau otsistotos'oauuests ki itsittokhitstsi'iauaie osto'i, 8 Ki ek'akaitappix saie'kuyiuuaie otsistotos'sauuests moksokui; ki stsi'ix kaiak'īmiau okün'iksists ki moksoku'i itökh'tümiauuests. 9 Ki anniks'isk matap'pixk itomaumattoyixk itopokiuo'ixk, awk'umiau, ki an'iau, Hosanna ūnnianistsitüp'itsis David okkui: Ats'm'siu annök' aipuksip'ök nin'a otsin'ikösim; Hosanna mš'tüp'piu. 10 Otsitsip'si Jerusalem, konai'akapioyis ap'aitsitaiau, ki an'iau, Tükka'ats? 11 Ki akai'tappix an'iau annök'auk Jesus Nazareth

an'iau, mak'aninaniki spots' im; nitak'anik̄nan, natoi'sinaks̄sts, Ok'otoki, annök kumauk'stuaumaitoauaišksix? 26 Ki its̄s'tüpapiks̄stauük aiokotoks̄apiokoškaiau, mak'aninaniki ma tap' pi, nitstünnauňnaniau netoi'nitsiu koke'i štotom'oktok; am'ok Nin'a matap'pix; tük'ka ikōn'auaniau John ot'apıstutüks̄inni ki skaie'tsip nođps'piňanısts? mökoprophetsi. 27 Ki anıstsiauaie Jesus, ki 43 Ün'nikaie kumut'anıstopuau Spots'im an'iau, Nimatokot'anipňan. Ki an'ıstsiauax, ıstsın'naisišnni ak'otsip ksěsto'au ki ak'okotau kimatokot'anıstopuau otümap'sınni noke'tappix, anniks'isk aks'inasiňxk. 44 nimut'uanıstutıspıau am'ostsk. 28 Ki Tsa Ki annök' ai'akittutıtsınnıssiuük annök' kit'stapuau? Tuks'kumi matap'pi, na'toküm ok'otoki, aksi'ksısiu, ki annök' matap'iuök o'kosix; Ki matom'sii itoto'aie, ki an'iu, ai'akittutıtsınnıssiuük okotoki aksipin'iau. noko'ă, matap'otük kit annok' ksıstsiku'i 45 Ki omük'atoiapiekuax ki Pharisees nitsın'sımmman. 29 An'iu Nimat'akittappopa: otokh'tsımsau parables, ıskısnıim'iau osto'auai ki itsako'isauaitsitau ki itsitap'po. 30 Ki umutai'puyaiae. 46 Ki otap'sımmıssax matstsılk'i itoto'aie ki mat'anıstsiaue. Ki an'iu mök'sixenösax, ū'stünnuyiauax akai'tappix, nitak'ittappo, nin'ă; ki matsitappo'atsaie. 31 tük'ka ū, 'taiau mök'siprophetsi.

Tūma' amoxi ū'satsīma un'ni otsitsi'taniaie? An'īstsiauaie, Matom'siuă. Jesus an'īstsiaux, kitau'mūnīstopauau kitsauomai'pisuau Apīstotokiūa īstsīn'naiisīnni publicanīx ki mats'akex ai'aksipimiau. 32 Tūk'ka John kitsitota'akuau mokom'otsitappiisīnni īstokh'sokui, ki kimataumaitoauau'ats: ki publicanix ki mats'akex au'maituyiauaie: ki ksēsto'au kitsīnīs'uai kimatsakoisauitsatapauua kōkaumai'toausuai. 33 Okh'tsīk stsīk'i parable, itstsītuks'kumi nīn'au, nap'ioyīs īstsīn'aim, itsūppipumattomaie īnsīm'man min'īstsix, ki itsīstse'piskūnattomaie, ki itatun'iakiu itsīn'iokkeīmskaupi, ki spiap'ioyīs itap'īstutsīmaie, ki itōk'kumatokuyiuax ai'īnsīmax ki itsīp'io: 34 Ki otas'tsīssi mīn'īsts otai'akitsetspiēsts itūp'skuyiuax otap'otomokix aīnsimax mōk'okuyīssi īstsīn'īsts. 35 Ki ai'īnsīmax mat'tuyiuax otap'otomok-ix, ki tuks'kumi, itauaiak'iauaie, ki stsīk'i initisi'auaie, ki stsīk'i okotokix itau'aiakiauaie. 36 Ki mats'itūpskuyiuax stsīk'ix otapotomokix: ki netoi' an'īstutuyiuax. 37 Ki sako'okhtsim, itūp'skuyiu okku'i, ki aniu, ak'atsīmmimmiau noko'a, 38 Ki ai'īnsīmax otsīnno'ōssau okku'i an'īstseiau Am'o otak'sinan; ki, öks'enītai, ki nōksinan'attopñaniau otsinan. 39 Ki een'iauaie, ki itsai'tūpiksīstsiauaie īnsīm'man, ki initisi'auaie. 40 Oto'si īnsīm'man itsīn'aim, Tsa' akan'īstutuyia'atsax anniks'isk ai'īnsīmaxk? 41 Anīstsiauaie, ak'saiñnaknaiatsīstutuyiuax anniks'isk sauum'itsitappixk, ki ai'akōkkumatuyiuax otsīn'simman stsīk'ix ai'īnsīmax, anniks'isk aiakokotsiauaie īstsīn'īsts aits'lsau. 42 Jesus an'īstsiaux, kiküttomaisauanistopuaïsksix

22 **Ki** Jesus mat'an̄stsiax parables,
ki an'iu, **2** Spots'im ūtsin'naiisinni
netoi'nitsiu tuks'kumi omūx'inau,
okuyi otokem'si. **3** Ki itūp'skuyiuax
otap'otomokix moksinikd̄ttosaxax anniks'isk
otūm'axk: ki matūskak'sipuksiuax. **4** Ki
mats'itūpskuyiuax stsik'ix otap'otomokix,
ki an'ītsiuax an̄stok'au anniks'isk ūm'axk,
Sat'sik, nikaw'apastutsip nitso'ōssin:
nitap'otskīnamix ki nitunīstakhtsimix
ūkainitaiau ūk'okōnaiksītsiau: Puksiapa'atok
okem'sinny. **5** Ki ap'etsimiauaie, ki
oksoku'oauēsts itappoiau, tuks'kumi
otsin'simman, stsik'i otsit'aumūtskotūkkipi:
6 Ki stsik'ix mat'tuyiuax otap'otomokix, ki
au'ksistutuyiuax, ki initsiu'ax. **7** Ki omūx'ina
otokh'tsimi, itsis'tsetūkkii: ki itūp'skuyiuax
otseēn'akemix, ki itsaīnukuaīstutuyiuax
anniks'isk inik'ixk, ki itsin'simmaie
otakap'iyimoauaie. **8** Itūm'an̄stsiax
otap'otomokix, ūk'aiksītsiu mak'okemsinny,
ki anniks'isk ūm'axk matsipumapsiu'ax, **9**
Itap'poak moksoku'īsts ki kīt'okōnaukonoaxk
ūm'mokau mak'okemsinny. **10** Ki anniks'isk
apotūkkixk itsitap'poiau moksoku'īsts, ki
ikōnau'moipiauax ot'okōnokonoauax makap'six
ki ökh'six: ki itsupanis'tsimiau ūm'max. **11** Ki
omūx'ina otsipis'si mōks'īnnoōssax ūmmax,
nan'nuysiuaie nīn'ajii ikem'sinny ūtsiso'kōsini,
mat'sūpskōsattomaie; **12** Ki an'ītsiuiae, Napi'a,
Tsa kanis'tsipipa kitsauomai'sūpskōsattosi
ikem'sinny istsiso'kōsini? Ki matsepuyiu'ats.
13 Omūx'ina itūm'an̄stsiax otap'otomokix
īs'ksipistok otsists' ki okōt'sists, ki
īs'tūppippis, ki satūp'iksītsis' ski'natsi;

ak'itsutsiu asain'sinni, ki papūx'ekinikani. skai'ets̄miau otūksin̄mats'tūksin̄ni. 34 Ki 14 Akai'tappix naniköttaiau: un'natosim̄x Pharisees otokh'ts̄msau ot'omaupiots̄ssax mat'toiau. 15 Itūm̄'stapuaia Pharisees, Saducees, itaūtomoi'piotseiau. 35 Ki ki itaūt'ün̄tsiiau mōkitokon̄m̄osauaie tuks'kumi, lawyer, ai'süppoöttsesatts̄siuaie, ote'poaws̄s̄tsaie. 16 Ki ipokitüp'skuyiauax ki as'aksksin̄nuyuaie, ki an'i, 36 Nia'a, otūksin̄matsauaax ki Herodians, ki tse'a omük'o okök'itsimani istse'poaws̄s̄ts? an'ist̄siuaie, Nin'a, nīts'ksin̄p̄nan kitau'm̄ni 37 Jesus an'ist̄siuaie, Kitak'ükomm̄mau, ki kitau'm̄n̄ksin̄m̄atstükk̄ Ap'istotokiua Nin'a Ap'istotokiua kitokönai'uskeettsipöppi, oksoku'i, ki kimatsüm̄man'ax matap'pix: kitokönai'staaw, ki kitokönai'itsitani. 38 Am'o tük'ka, kimatsatsipats manistüp'apitappiopia. matom'iui ki omük'o epo'aws̄nni. 39 Ki 17 Anik'inan, Tsa kit'stapa? Ökh'siuats pok'iotomi netoi'nitsiu, Kitak'ün̄stükomm̄mau mōk'otsiponitasi Cæsar, tsöktau mat'öksiuaits? kitopokau'pimok kanistük'omimmospi. 18 Ki Jesus nan'imaie ortsau'okömotsitappiuisui, 40 Annists'isk na'tokaitsk epo'aws̄s̄ts, ki an'i kumauk'saksksin̄nokipuauiists ikönaukökitsiman̄sts ki prophetix otan'ip̄sts kitsiks̄'tapokömotsitappiansui? 19 ikön'itaitsiiests. 41 Otsakiaumoi'piotseiau Ün̄s'ts̄nūmmokik mixk̄im, kumut'siponitapi. Pharisees, Jesus süppoöttsesatts̄siuaax, 42 Ki ito'ts̄ipotuyiauie nital'pūnasainiimi. Ki an'i, Tsa kitstatatau'ats Christ? Tükka' 20 Ki an'ist̄siuaax, tükka' am'o ostoks̄'ä, oko'atsaie? An'ist̄siuaie David okoai'e. 43 ki tükka' osin̄s̄n'ats? 21 An'ist̄siuaie, An'ist̄siuaax, David umut'ain̄stainiköttaupiaie Cæesar otsinan'. Itūm'anist̄siuaax kotok' Nin'ä, otanipi, 44 Ap'istotokiua an'ist̄siuaie Csesar otsinan'ists, ki Ap'istotokiua kotok' nin'a, netots'i tupo'piit, nök'ün̄stutoösau otsinan'ists. 22 Otokh'ts̄msau annists'isk kikatum'ix kitsitautütsekau'pipi? 45 David epo'aws̄s̄tsk itskai'etükkiau, ki itskit'siuaie, niniköt'tüssi Nin'a, Tsa otak'anistoko'atsaie? 46 ki oksoku'auai itappo'iau. 23 Neto'ik Ki matap'pi matsitstipsa mōk'okotsits̄psättosi ks̄tsiku'ik, Saducees, anniks'isk an'iisk tuks'kai epo'aws̄nni, ki annik' ks̄tsiku'ik matsitstipsa matsipua'osin̄ni itoto'iauaie, matap'pi matokot'sakosüppoöttsesattau. ki ai'süppoöttsesatts̄siuaie, 24 Ki an'i, Nin'a, Moses itüni'u enīs'si nñn'a, ki saaitsts̄ssi pokax, oskun' akokem'atts'iñnaii otokem'an, ki ak'ks̄stauüttomuyuaie us'i pökax'. 25 Annok' ikit'sikum̄iau umu'pappipix; ki matom'si otokem'attosi, its en'i, ki ortsai'itssts̄ssi o'kosix itskit'siuaie otokem'an oskün' mōk'okemattosae: 26 Neto'initsiu oskün'i enīs'aie, ki omat'oskün'i ki ikit'sikum̄iau ikönen'iau. 27 Ki itsako'ieniu ake'u. 28 Matsipua'osin̄ni tükka' otakokeman'atsaie, ikit'sikum̄ix? Tükka' iköna'utuyiauia. 29 Jesus an'ist̄siuaax. Kitai'pats̄stutipua kimatksin̄nokipuauests natoi'sin̄aksists ki ototümap'sin̄ni Ap'istotokiua. 30 Matsipua'sax matokemiu'axau matapikau'axau. Neto'initsiu Ap'istotokiua otatsim̄'otokatatsix Spots'im. 31 Annik' matsipua'aws̄nni kiküttonmisauanistop'ats annik' kitaniipik Ap'istotokiua. 32 Nësto'akauk Abraham ortsinan Ap'istotokiua ki Isaac ortsinan' Ap'istotokiua, ki Jacob ortsinan' Ap'istotokiua Ap'istotokiua enix' matsinan'oauats, sa'kiaitappiix ortsinan'oauax Ap'istotokiua. 33 Ki akai'tappiix otokh'ts̄msau

23 JESUS itūm's̄ts̄psiuax akai'tappix ki otūksin̄mats'ax, 2 Ki an'i, Ai'sinakix ki Pharisees, Moses ortsiso'pöts̄siaie itau'piau: 3 Ünnikaie kitomian'istaniipuai sat'sik ki nüstütsik'. Ki manistš's'tuttipiau, pinan ū'tutsk: tük'ka itan'iau, ki matsistutükk̄u'axau.

4 Issoks̄'ts̄sts itau'monim̄iauests soku'ests mōkopa'tosau ki matap'pix otsistsoauuests itotom'iauests; ki osto'auai matakots̄stüpakiotsim̄'axauuests tuks'kumi okit'suaux. 5 Otokönap'otüksuuuests itsiststsimiauests mōksin̄nu'yissau matap'pix: itopūx'istutsimiauests phylacteries, ki itomūx'istutsim̄ests ortsaieno'tüksuuuests, 6 Ki ükome'ts̄miauests oye'tan̄sts istotom'iapoyiists, ki natoi'apioyiists istotom'isopöts̄sts. 7 Ki ortsitau'pissau itau'pumaupi aiksemattsin̄'otseisinni, ki mōks'ñiköttośau, Rabbi, Rabbi. 8 Pini'stsin̄nikük̄k Rabbi: tuks'kum̄a kitsin̄aimouă, Christ: ki ks̄st̄s'au kitokonaix'okoauax. 9 Ki Pini'niköttoś matap'pi, annom'ksök'kum, kín'a; tuks'kum̄a kín'oaua annök' spots'im itau'pissau

10 Ki pinitsin'ikūkīk Nin'ax: tuks'kūma 24 Kits' apstsiotüpřnūkipuau, kitai'soautsauau kitsin'aimoaua, Christ. 11 Annök' omřx'řmök inřx'sořksřssi, ki kitaits'řsstimauau camel: 25 ksěsto'au, kitak'apotonmokoau. 12 Annök' Kitaks'ksinipuau maka'pi ksěsto'au ai'sinakix ki ak'omuxřstutosiuňk, aks'inuřxřstutoau; ki Pharisees, kitsiksř'tapokřmotsitappiansu! annök' aksinřx'řstutosiuňk, ak'omuxřstutoau. Kōs'ř ki saiětso'kosi sauauts'i kituřsiiupuau, 13 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksěsto'au ai'sinakix ki pistots'řm itui'tsiau minřk'otuřsinni ki Pharisees, kitsiksř'tapokřmotsitappiansu! ki auřt'eseisinni. 26 Kitsaps'tsii Pharisee, Kitsitaiok'iauaiau matap'pix Spots'im matom'siitau pistots'řm kos'ř ki řstsřnaiisinni: ksěsto'au kimatsitaipuau'ats, saiětso'kosa mōk'řtsitsiksřssi sauauts'i, 27 ki aiaksipimix kimats'epokkitsetomauauaxau Kitsaks'ksinipuau maka'pi ksěsto'au ai'sinakix mōk'itsipisau. 14 Kitaks'ksinipuau ki Pharisee kitsiksř'tapokřmotsitappiansu! maka'pi ksěsto'au ai'sinakix Kiškoken'imaniřs kine'řumanřstspuau kitsiksř'tapokřmotsitappiansu! 28 Nam'akex oko'auřsts kitau'attopuau, ki itui'tsiau enix' okin'oauřsts ki makap'řsts. kitaisřumiksřstapatsřmoiikapuau: mřs'řtükapii Netoi'nitsii ksěsto'au kito'křmotsitappiřnipuau kitakoku'yisau. 15 Kitaks'ksinipuau matap'pix, ki pistots'řm kitotuitskitsipuai maka'pi ksěsto'au ai'sinakix ki Pharisees, křs'řtapokřmotsitappiřsinni 29 Kitaks'ksinipuau ki sauum'itsitappiřsinni. 30 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksěsto'au ai'sinakix ki Pharisees, kitsiksř'tapokřmotsitappiansu! 31 Ŕn'nikiae omřk'atoiapoyiřs 32 Ŕn'nikiae omřk'atoiapoyiřs 33 Pitseksřnax, opřx'exřnasřnna, Tsa'a otoku'řiřxřk. 34 Ŕn'nikiae 35 Mōkřtatk'hittařsissi 36 Kitau'mřnřstopuau křnai'sřstskř 37

ki kanřstsitsi'tawpi kitaumaitu'řyssi, Kitap'řstutspuau prophetix
kanřstřum'ipuau ksěsto'au Hell oku'yix otoken'imanoauřsts, ki křta'nřtsřstutspuau
kitak'anřstsřstokiařstutoauau. (Geenna g1067) mokřm'otsitappix otoken'imanoauřsts,
16 Kitaks'ksinipuau maka'pi ksěsto'au 30 Ki kitanipuau nitsa'řkiařtappiřpřnanopi
kitsaps'tsiořtüpřnūkipuau, kitan'ipuau nřn'anřx otsa'řkiařtappiřsau
annök' akitup'řtauřnuňk omřk'atoiapoyiřs nřs'tasauopoksřstokemaumřnanopiau
matsikiu'ats, ki annök' akitup'řtauřnuňk prophetix otsa'apřnoauřsts. 31 Ŕn'nikiae
omřk'atoiapoyiřs 32 Ŕn'nikiae omřk'atoiapoyiřs 33 Pitseksřnax, opřx'exřnasřnna, Tsa'a
aks'řstutřsimaie! 34 Ŕn'nikiae 35 Mōkřtatk'hittařsissi 36 Kitau'mřnřstopuau křnai'sřstskř
17 Kitřt'řsapspuau, matap'pix initisix' prophetsix o'kosoauax. 37

kitsaps'tsiiupuau: Tsřma' omřk'o. Otoku'řiřxřk, Tu'řitok křn'oauax 38 Ŕn'nikiae
ki omřk'atoiapoyiřs annik' itatsřm'mřmmiřs 39 Pitseksřnax, opřx'exřnasřnna, Tsa'a
otoku'řiřxřk. 30 Ki annök' akitup'řtauřnuňk 40 Ŕn'nikiae 41 Ŕn'nikiae
akitup'řtauřnuňk 42 Ŕn'nikiae 43 Ŕn'nikiae 44 Ŕn'nikiae 45 Ŕn'nikiae
31 Ŕn'nikiae 32 Ŕn'nikiae 33 Ŕn'nikiae 34 Ŕn'nikiae 35 Ŕn'nikiae 36 Ŕn'nikiae
37 Ŕn'nikiae 38 Ŕn'nikiae 39 Ŕn'nikiae 40 Ŕn'nikiae 41 Ŕn'nikiae 42 Ŕn'nikiae
43 Ŕn'nikiae 44 Ŕn'nikiae 45 Ŕn'nikiae 46 Ŕn'nikiae 47 Ŕn'nikiae 48 Ŕn'nikiae
49 Ŕn'nikiae 50 Ŕn'nikiae 51 Ŕn'nikiae 52 Ŕn'nikiae 53 Ŕn'nikiae 54 Ŕn'nikiae
55 Ŕn'nikiae 56 Ŕn'nikiae 57 Ŕn'nikiae 58 Ŕn'nikiae 59 Ŕn'nikiae 60 Ŕn'nikiae
61 Ŕn'nikiae 62 Ŕn'nikiae 63 Ŕn'nikiae 64 Ŕn'nikiae 65 Ŕn'nikiae 66 Ŕn'nikiae
67 Ŕn'nikiae 68 Ŕn'nikiae 69 Ŕn'nikiae 70 Ŕn'nikiae 71 Ŕn'nikiae 72 Ŕn'nikiae
73 Ŕn'nikiae 74 Ŕn'nikiae 75 Ŕn'nikiae 76 Ŕn'nikiae 77 Ŕn'nikiae 78 Ŕn'nikiae
79 Ŕn'nikiae 80 Ŕn'nikiae 81 Ŕn'nikiae 82 Ŕn'nikiae 83 Ŕn'nikiae 84 Ŕn'nikiae
85 Ŕn'nikiae 86 Ŕn'nikiae 87 Ŕn'nikiae 88 Ŕn'nikiae 89 Ŕn'nikiae 90 Ŕn'nikiae
91 Ŕn'nikiae 92 Ŕn'nikiae 93 Ŕn'nikiae 94 Ŕn'nikiae 95 Ŕn'nikiae 96 Ŕn'nikiae
97 Ŕn'nikiae 98 Ŕn'nikiae 99 Ŕn'nikiae 100 Ŕn'nikiae 101 Ŕn'nikiae 102 Ŕn'nikiae
103 Ŕn'nikiae 104 Ŕn'nikiae 105 Ŕn'nikiae 106 Ŕn'nikiae 107 Ŕn'nikiae 108 Ŕn'nikiae
109 Ŕn'nikiae 110 Ŕn'nikiae 111 Ŕn'nikiae 112 Ŕn'nikiae 113 Ŕn'nikiae 114 Ŕn'nikiae
115 Ŕn'nikiae 116 Ŕn'nikiae 117 Ŕn'nikiae 118 Ŕn'nikiae 119 Ŕn'nikiae 120 Ŕn'nikiae
121 Ŕn'nikiae 122 Ŕn'nikiae 123 Ŕn'nikiae 124 Ŕn'nikiae 125 Ŕn'nikiae 126 Ŕn'nikiae
127 Ŕn'nikiae 128 Ŕn'nikiae 129 Ŕn'nikiae 130 Ŕn'nikiae 131 Ŕn'nikiae 132 Ŕn'nikiae
133 Ŕn'nikiae 134 Ŕn'nikiae 135 Ŕn'nikiae 136 Ŕn'nikiae 137 Ŕn'nikiae 138 Ŕn'nikiae
139 Ŕn'nikiae 140 Ŕn'nikiae 141 Ŕn'nikiae 142 Ŕn'nikiae 143 Ŕn'nikiae 144 Ŕn'nikiae
145 Ŕn'nikiae 146 Ŕn'nikiae 147 Ŕn'nikiae 148 Ŕn'nikiae 149 Ŕn'nikiae 150 Ŕn'nikiae
151 Ŕn'nikiae 152 Ŕn'nikiae 153 Ŕn'nikiae 154 Ŕn'nikiae 155 Ŕn'nikiae 156 Ŕn'nikiae
157 Ŕn'nikiae 158 Ŕn'nikiae 159 Ŕn'nikiae 160 Ŕn'nikiae 161 Ŕn'nikiae 162 Ŕn'nikiae
163 Ŕn'nikiae 164 Ŕn'nikiae 165 Ŕn'nikiae 166 Ŕn'nikiae 167 Ŕn'nikiae 168 Ŕn'nikiae
169 Ŕn'nikiae 170 Ŕn'nikiae 171 Ŕn'nikiae 172 Ŕn'nikiae 173 Ŕn'nikiae 174 Ŕn'nikiae
175 Ŕn'nikiae 176 Ŕn'nikiae 177 Ŕn'nikiae 178 Ŕn'nikiae 179 Ŕn'nikiae 180 Ŕn'nikiae
181 Ŕn'nikiae 182 Ŕn'nikiae 183 Ŕn'nikiae 184 Ŕn'nikiae 185 Ŕn'nikiae 186 Ŕn'nikiae
187 Ŕn'nikiae 188 Ŕn'nikiae 189 Ŕn'nikiae 190 Ŕn'nikiae 191 Ŕn'nikiae 192 Ŕn'nikiae
193 Ŕn'nikiae 194 Ŕn'nikiae 195 Ŕn'nikiae 196 Ŕn'nikiae 197 Ŕn'nikiae 198 Ŕn'nikiae
199 Ŕn'nikiae 200 Ŕn'nikiae 201 Ŕn'nikiae 202 Ŕn'nikiae 203 Ŕn'nikiae 204 Ŕn'nikiae
205 Ŕn'nikiae 206 Ŕn'nikiae 207 Ŕn'nikiae 208 Ŕn'nikiae 209 Ŕn'nikiae 210 Ŕn'nikiae
211 Ŕn'nikiae 212 Ŕn'nikiae 213 Ŕn'nikiae 214 Ŕn'nikiae 215 Ŕn'nikiae 216 Ŕn'nikiae
217 Ŕn'nikiae 218 Ŕn'nikiae 219 Ŕn'nikiae 220 Ŕn'nikiae 221 Ŕn'nikiae 222 Ŕn'nikiae
223 Ŕn'nikiae 224 Ŕn'nikiae 225 Ŕn'nikiae 226 Ŕn'nikiae 227 Ŕn'nikiae 228 Ŕn'nikiae
229 Ŕn'nikiae 230 Ŕn'nikiae 231 Ŕn'nikiae 232 Ŕn'nikiae 233 Ŕn'nikiae 234 Ŕn'nikiae
235 Ŕn'nikiae 236 Ŕn'nikiae 237 Ŕn'nikiae 238 Ŕn'nikiae 239 Ŕn'nikiae 240 Ŕn'nikiae
241 Ŕn'nikiae 242 Ŕn'nikiae 243 Ŕn'nikiae 244 Ŕn'nikiae 245 Ŕn'nikiae 246 Ŕn'nikiae
247 Ŕn'nikiae 248 Ŕn'nikiae 249 Ŕn'nikiae 250 Ŕn'nikiae 251 Ŕn'nikiae 252 Ŕn'nikiae
253 Ŕn'nikiae 254 Ŕn'nikiae 255 Ŕn'nikiae 256 Ŕn'nikiae 257 Ŕn'nikiae 258 Ŕn'nikiae
259 Ŕn'nikiae 260 Ŕn'nikiae 261 Ŕn'nikiae 262 Ŕn'nikiae 263 Ŕn'nikiae 264 Ŕn'nikiae
265 Ŕn'nikiae 266 Ŕn'nikiae 267 Ŕn'nikiae 268 Ŕn'nikiae 269 Ŕn'nikiae 270 Ŕn'nikiae
271 Ŕn'nikiae 272 Ŕn'nikiae 273 Ŕn'nikiae 274 Ŕn'nikiae 275 Ŕn'nikiae 276 Ŕn'nikiae
277 Ŕn'nikiae 278 Ŕn'nikiae 279 Ŕn'nikiae 280 Ŕn'nikiae 281 Ŕn'nikiae 282 Ŕn'nikiae
283 Ŕn'nikiae 284 Ŕn'nikiae 285 Ŕn'nikiae 286 Ŕn'nikiae 287 Ŕn'nikiae 288 Ŕn'nikiae
289 Ŕn'nikiae 290 Ŕn'nikiae 291 Ŕn'nikiae 292 Ŕn'nikiae 293 Ŕn'nikiae 294 Ŕn'nikiae
295 Ŕn'nikiae 296 Ŕn'nikiae 297 Ŕn'nikiae 298 Ŕn'nikiae 299 Ŕn'nikiae 300 Ŕn'nikiae
301 Ŕn'nikiae 302 Ŕn'nikiae 303 Ŕn'nikiae 304 Ŕn'nikiae 305 Ŕn'nikiae 306 Ŕn'nikiae
307 Ŕn'nikiae 308 Ŕn'nikiae 309 Ŕn'nikiae 310 Ŕn'nikiae 311 Ŕn'nikiae 312 Ŕn'nikiae
313 Ŕn'nikiae 314 Ŕn'nikiae 315 Ŕn'nikiae 316 Ŕn'nikiae 317 Ŕn'nikiae 318 Ŕn'nikiae
319 Ŕn'nikiae 320 Ŕn'nikiae 321 Ŕn'nikiae 322 Ŕn'nikiae 323 Ŕn'nikiae 324 Ŕn'nikiae
325 Ŕn'nikiae 326 Ŕn'nikiae 327 Ŕn'nikiae 328 Ŕn'nikiae 329 Ŕn'nikiae 330 Ŕn'nikiae
331 Ŕn'nikiae 332 Ŕn'nikiae 333 Ŕn'nikiae 334 Ŕn'nikiae 335 Ŕn'nikiae 336 Ŕn'nikiae
337 Ŕn'nikiae 338 Ŕn'nikiae 339 Ŕn'nikiae 340 Ŕn'nikiae 341 Ŕn'nikiae 342 Ŕn'nikiae
343 Ŕn'nikiae 344 Ŕn'nikiae 345 Ŕn'nikiae 346 Ŕn'nikiae 347 Ŕn'nikiae 348 Ŕn'nikiae
349 Ŕn'nikiae 350 Ŕn'nikiae 351 Ŕn'nikiae 352 Ŕn'nikiae 353 Ŕn'nikiae 354 Ŕn'nikiae
355 Ŕn'nikiae 356 Ŕn'nikiae 357 Ŕn'nikiae 358 Ŕn'nikiae 359 Ŕn'nikiae 360 Ŕn'nikiae
361 Ŕn'nikiae 362 Ŕn'nikiae 363 Ŕn'nikiae 364 Ŕn'nikiae 365 Ŕn'nikiae 366 Ŕn'nikiae
367 Ŕn'nikiae 368 Ŕn'nikiae 369 Ŕn'nikiae 370 Ŕn'nikiae 371 Ŕn'nikiae 372 Ŕn'nikiae
373 Ŕn'nikiae 374 Ŕn'nikiae 375 Ŕn'nikiae 376 Ŕn'nikiae 377 Ŕn'nikiae 378 Ŕn'nikiae
379 Ŕn'nikiae 380 Ŕn'nikiae 381 Ŕn'nikiae 382 Ŕn'nikiae 383 Ŕn'nikiae 384 Ŕn'nikiae
385 Ŕn'nikiae 386 Ŕn'nikiae 387 Ŕn'nikiae 388 Ŕn'nikiae 389 Ŕn'nikiae 390 Ŕn'nikiae
391 Ŕn'nikiae 392 Ŕn'nikiae 393 Ŕn'nikiae 394 Ŕn'nikiae 395 Ŕn'nikiae 396 Ŕn'nikiae
397 Ŕn'nikiae 398 Ŕn'nikiae 399 Ŕn'nikiae 400 Ŕn'nikiae 401 Ŕn'nikiae 402 Ŕn'nikiae
403 Ŕn'nikiae 404 Ŕn'nikiae 405 Ŕn'nikiae 406 Ŕn'nikiae 407 Ŕn'nikiae 408 Ŕn'nikiae
409 Ŕn'nikiae 410 Ŕn'nikiae 411 Ŕn'nikiae 412 Ŕn'nikiae 413 Ŕn'nikiae 414 Ŕn'nikiae
415 Ŕn'nikiae 416 Ŕn'nikiae 417 Ŕn'nikiae 418 Ŕn'nikiae 419 Ŕn'nikiae 420 Ŕn'nikiae
421 Ŕn'nikiae 422 Ŕn'nikiae 423 Ŕn'nikiae 424 Ŕn'nikiae 425 Ŕn'nikiae 426 Ŕn'nikiae
427 Ŕn'nikiae 428 Ŕn'nikiae 429 Ŕn'nikiae 430 Ŕn'nikiae 431 Ŕn'nikiae 432 Ŕn'nikiae
433 Ŕn'nikiae 434 Ŕn'nikiae 435 Ŕn'nikiae 436 Ŕn'nikiae 437 Ŕn'nikiae 438 Ŕn'nikiae
439 Ŕn'nikiae 440 Ŕn'nikiae 441 Ŕn'nikiae 442 Ŕn'nikiae 443 Ŕn'nikiae 444 Ŕn'nikiae
445 Ŕn'nikiae 446 Ŕn'nikiae 447 Ŕn'nikiae 448 Ŕn'nikiae 449 Ŕn'nikiae 450 Ŕn'nikiae
451 Ŕn'nikiae 452 Ŕn'nikiae 453 Ŕn'nikiae 454 Ŕn'nikiae 455 Ŕn'nikiae 456 Ŕn'nikiae
457 Ŕn'nikiae 458 Ŕn'nikiae 459 Ŕn'nikiae 460 Ŕn'nikiae 461 Ŕn'nikiae 462 Ŕn'nikiae
463 Ŕn'nikiae 464 Ŕn'nikiae 465 Ŕn'nikiae 466 Ŕn'nikiae 467 Ŕn'nikiae 468 Ŕn'nikiae
469 Ŕn'nikiae 470 Ŕn'nikiae 471 Ŕn'nikiae 472 Ŕn'nikiae 473 Ŕn'nikiae 474 Ŕn'nikiae
475 Ŕn'nikiae 476 Ŕn'nikiae 477 Ŕn'nikiae 478 Ŕn'nikiae 479 Ŕn'nikiae 480 Ŕn'nikiae
481 Ŕn'nikiae 482 Ŕn'nikiae 483 Ŕn'nikiae 484 Ŕn'nikiae 485 Ŕn'nikiae 486 Ŕn'nikiae
487 Ŕn'nikiae 488 Ŕn'nikiae 489 Ŕn'nikiae 490 Ŕn'nikiae 491 Ŕn'nikiae 492 Ŕn'nikiae
493 Ŕn'nikiae 494 Ŕn'nikiae 495 Ŕn'nikiae 496 Ŕn'nikiae 497 Ŕn'nikiae 498 Ŕn'nikiae
499 Ŕn'nikiae 500 Ŕn'nikiae 501 Ŕn'nikiae 502 Ŕn'nikiae 503 Ŕn'nikiae 504 Ŕn'nikiae
505 Ŕn'nikiae 506 Ŕn'nikiae 507 Ŕn'nikiae 508 Ŕn'nikiae 509 Ŕn'nikiae 510 Ŕn'nikiae
511 Ŕn'nikiae 512 Ŕn'nikiae 513 Ŕn'nikiae 514 Ŕn'nikiae 515 Ŕn'nikiae 516 Ŕn'nikiae
517 Ŕn'nikiae 518 Ŕn'nikiae 519 Ŕn'nikiae 520 Ŕn'nikiae 521 Ŕn'nikiae 522 Ŕn'nikiae
523 Ŕn'nikiae 524 Ŕn'nikiae 525 Ŕn'nikiae 526 Ŕn'nikiae 527 Ŕn'nikiae 528 Ŕn'nikiae
529 Ŕn'nikiae 530 Ŕn'nikiae 531 Ŕn'nikiae 532 Ŕn'nikiae 533 Ŕn'nikiae 534 Ŕn'nikiae
535 Ŕn'nikiae 536 Ŕn'nikiae 537 Ŕn'nikiae 538 Ŕn'nikiae 539 Ŕn'nikiae 540 Ŕn'nikiae
541 Ŕn'nikiae 542 Ŕn'nikiae 543 Ŕn'nikiae 544 Ŕn'nikiae 545 Ŕn'nikiae 546 Ŕn'nikiae
547 Ŕn'nikiae 548 Ŕn'nikiae 549 Ŕn'nikiae 550 Ŕn'nikiae 551 Ŕn'nikiae 552 Ŕn'nikiae
553 Ŕn'nikiae 554 Ŕn'nikiae 555 Ŕn'nikiae 556 Ŕn'nikiae 557 Ŕn'nikiae 558 Ŕn'nikiae
559 Ŕn'nikiae 560 Ŕn'nikiae 561 Ŕn'nikiae 562 Ŕn'nikiae 563 Ŕn'nikiae 564 Ŕn'nikiae
565 Ŕn'nikiae 566 Ŕn'nikiae 567 Ŕn'nikiae 568 Ŕn'nikiae 569 Ŕn'nikiae 570 Ŕn'nikiae
571 Ŕn'nikiae 572 Ŕn'nikiae 573 Ŕn'nikiae 574 Ŕn'nikiae 575 Ŕn'nikiae 576 Ŕn'nikiae
577 Ŕn'nikiae 578 Ŕn'nikiae 579 Ŕn'nikiae 580 Ŕn'nikiae 581 Ŕn'nikiae 582 Ŕn'nikiae
583 Ŕn'nikiae 584 Ŕn'nikiae 585 Ŕn'nikiae 586 Ŕn'nikiae 587 Ŕn'nikiae 588 Ŕn'nikiae
589 Ŕn'nikiae 590 Ŕn'nikiae 591 Ŕn'nikiae 592 Ŕn'nikiae 593 Ŕn'nikiae 594 Ŕn'nikiae
595 Ŕn'nikiae 596 Ŕn'nikiae 597 Ŕn'nikiae 598 Ŕn'nikiae 599 Ŕn'nikiae 600 Ŕn'nikiae
601 Ŕn'nikiae 602 Ŕn'nikiae 603 Ŕn'nikiae 604 Ŕn'nikiae 605 Ŕn'nikiae 606 Ŕn'nikiae
607 Ŕn'nikiae 608 Ŕn'nikiae 609 Ŕn'nikiae 610 Ŕn'nikiae 611 Ŕn'nikiae 612 Ŕn'nikiae
613 Ŕn'nikiae 614 Ŕn'nikiae 615 Ŕn'nikiae 616 Ŕn'nikiae 617 Ŕn'nikiae 618 Ŕn'nikiae
619 Ŕn'nikiae 620 Ŕn'nikiae 621 Ŕn'nikiae 622 Ŕn'nikiae 623 Ŕn'nikiae 624 Ŕn'nikiae
625 Ŕn'nikiae 626 Ŕn'nikiae 627 Ŕn'nikiae 628 Ŕn'nikiae 629 Ŕn'nikiae 630 Ŕn'nikiae
631 Ŕn'nikiae 632 Ŕn'nikiae 633 Ŕn'nikiae 634 Ŕn'nikiae 635 Ŕn'nikiae 636 Ŕn'nikiae
637 Ŕn'nikiae 638 Ŕn'nikiae 639 Ŕn'nikiae 640 Ŕn'nikiae 641 Ŕn'nikiae 642 Ŕn'nikiae
643 Ŕn'nikiae 644 Ŕn'nikiae 645 Ŕn'nikiae 646 Ŕn'nikiae 647 Ŕn'nikiae 648 Ŕn'nikiae
649 Ŕn'nikiae 650 Ŕn'nikiae 651 Ŕn'nikiae 652 Ŕn'nikiae 653 Ŕn'nikiae 654 Ŕn'nikiae
655 Ŕn'nikiae 656 Ŕn'nikiae 657 Ŕn'nikiae 658 Ŕn'nikiae 659 Ŕn'nikiae 660 Ŕn'nikiae
661 Ŕn'nikiae 662 Ŕn'nikiae 663 Ŕn'nikiae 664 Ŕn'nikiae 665 Ŕn'nikiae 666 Ŕn'nikiae
667 Ŕn'nikiae 668 Ŕn'nikiae 669 Ŕn'nikiae 670 Ŕn'nikiae 671 Ŕn'nikiae 672 Ŕn'nikiae
673 Ŕn'nikiae 674 Ŕn'nikiae 675 Ŕn'nikiae 676 Ŕn'nikiae 677 Ŕn'nikiae 678 Ŕn'nikiae
679 Ŕn'nikiae 680 Ŕn'nikiae 681 Ŕn'nikiae 682 Ŕn'nikiae 683 Ŕn'nikiae 684 Ŕn'nikiae
685 Ŕn'nikiae 686 Ŕn'nikiae 687 Ŕn'nikiae 688 Ŕn'nikiae 689 Ŕn'nikiae 690 Ŕn'nikiae
691 Ŕn'nikiae 692 Ŕn'nikiae 693 Ŕn'nikiae 694 Ŕn'nikiae 695 Ŕn'nikiae 696 Ŕn'nikiae
697 Ŕn'nikiae 698 Ŕn'nikiae 699 Ŕn'nikiae 700 Ŕn'nikiae 701 Ŕn'nikiae 702 Ŕn'nikiae
703 Ŕn'nikiae 704 Ŕn'nikiae 705 Ŕn'nikiae 706 Ŕn'nikiae 707 Ŕn'nikiae 708 Ŕn'nikiae
709 Ŕn'nikiae 710 Ŕn'nikiae 711 Ŕn'nikiae 712 Ŕn'nikiae 713 Ŕn'nikiae 714 Ŕn'nikiae
715 Ŕn'nikiae 716 Ŕn'nikiae 717 Ŕn'nikiae 718 Ŕn'nikiae 719 Ŕn'nikiae 720 Ŕn'nikiae
721 Ŕn'nikiae 722 Ŕn'nikiae 723 Ŕn'nikiae 724 Ŕn'nikiae 725 Ŕn'nikiae 726 Ŕn'nikiae
727 Ŕn'nikiae 728 Ŕn'nikiae 729 Ŕn'nikiae 730 Ŕn'nikiae 731 Ŕn'nikiae 732 Ŕn'nikiae
733 Ŕn'nikiae 734 Ŕn'nikiae 735 Ŕn'nikiae 736 Ŕn'nikiae 737 Ŕn'nikiae 738 Ŕn'nikiae
739 Ŕn'nikiae 740 Ŕn'nikiae 741 Ŕn'nikiae 742 Ŕn'nikiae 743 Ŕn'nikiae 744 Ŕn'nikiae
745 Ŕn'nikiae 746 Ŕn'nikiae 747 Ŕn'nikiae 748 Ŕn'nikiae 749 Ŕn'nikiae 750 Ŕn'nikiae
751 Ŕn'nikiae 752 Ŕn'nikiae 753 Ŕn'nikiae 754 Ŕn'nikiae 755 Ŕn'nikiae 756 Ŕn'nikiae
757 Ŕn'nikiae 758 Ŕn'nikiae 759 Ŕn'nikiae 760 Ŕn'nikiae 761 Ŕn'nikiae 762 Ŕn'nikiae
763 Ŕn'nikiae 764 Ŕn'nikiae 765 Ŕn'nikiae 766 Ŕn'nikiae 767 Ŕn'nikiae 768 Ŕn'nikiae
769 Ŕn'nikiae 770 Ŕn'nikiae 771 Ŕn'nikiae 772 Ŕn'nikiae 773 Ŕn'nikiae 774 Ŕn'nikiae
775 Ŕn'nikiae 776 Ŕn'nikiae 777 Ŕn'nikiae 778 Ŕn'nikiae 779 Ŕn'nikiae 780 Ŕn'nikiae
781 Ŕn'nikiae 782 Ŕn'nikiae 783 Ŕn'nikiae 784 Ŕn'nikiae 785 Ŕn'nikiae 786 Ŕn'nikiae
787 Ŕn'nikiae 788 Ŕn'nikiae 789 Ŕn'nikiae 790 Ŕn'nikiae 791 Ŕn'nikiae 792 Ŕn'nikiae
793 Ŕn'nikiae 794 Ŕn'nikiae 795 Ŕn'nikiae 796 Ŕn'nikiae 797 Ŕn'nikiae 798 Ŕn'nikiae
799 Ŕn'nikiae 800 Ŕn'nikiae 801 Ŕn'nikiae 802 Ŕn'nikiae 803 Ŕn'nikiae 804 Ŕn'nikiae
805 Ŕn'nikiae 806 Ŕn'nikiae 807 Ŕn'nikiae 808 Ŕn'nikiae 809 Ŕn'nikiae 810 Ŕn'nikiae
811 Ŕn'nikiae 812 Ŕn'nikiae 813 Ŕn'nikiae 814 Ŕn'nikiae 815 Ŕn'nikiae 816 Ŕn'nikiae
817 Ŕn'nikiae 818 Ŕn'nikiae 819 Ŕn'nikiae 820 Ŕn'nikiae 821 Ŕn'nikiae 822 Ŕn'nikiae
823 Ŕn'nikiae 824 Ŕn'nikiae 825 Ŕn'nikiae 826 Ŕn'nikiae 827 Ŕn'nikiae 828 Ŕn'nikiae
829 Ŕn'nikiae 830 Ŕn'nikiae 831 Ŕn'nikiae 832 Ŕn'nikiae 833 Ŕn'nikiae 834 Ŕn'nikiae
835 Ŕn'nikiae 836 Ŕn'nikiae 837 Ŕn'nikiae 838 Ŕn'nikiae 839 Ŕn'nikiae 840 Ŕn'nikiae
841 Ŕn'nikiae 842 Ŕn'nikiae 843 Ŕn'nikiae 844 Ŕn'nikiae 845 Ŕn'nikiae 846 Ŕn'nikiae
847 Ŕn'nikiae 848 Ŕn'nikiae 849 Ŕn'nikiae 850 Ŕn'nikiae 851 Ŕn'nikiae 852 Ŕn'nikiae
853 Ŕn'nikiae 854 Ŕn'nikiae 855 Ŕn'nikiae 856 Ŕn'nikiae 857 Ŕn'nikiae 858 Ŕn'nikiae
859 Ŕn'nikiae 860 Ŕn'nikiae 861 Ŕn'nikiae 862 Ŕn'nikiae 863 Ŕn'nikiae 864 Ŕn'nikiae
865 Ŕn'nikiae 866 Ŕn'nikiae 867 Ŕn'nikiae 868 Ŕn'nikiae 869 Ŕn'nikiae 870 Ŕn'nikiae
871 Ŕn'nikiae 872 Ŕn'nikiae 873 Ŕn'nikiae 874 Ŕn'nikiae 875 Ŕn'nikiae 876 Ŕn'nikiae
877 Ŕn'nikiae 878 Ŕn'nikiae 879 Ŕn'nikiae 880 Ŕn'nikiae 881 Ŕn'nikiae 882 Ŕn'nikiae
883 Ŕn'nikiae 884 Ŕn'nikiae 885 Ŕn'nikiae 886 Ŕn'nikiae 887 Ŕn'nikiae 888 Ŕn'nikiae
889 Ŕn'nikiae 890 Ŕn'nikiae 891 Ŕn'nikiae 892 Ŕn'nikiae 893 Ŕn'nikiae 894 Ŕn'nikiae
895 Ŕn'nikiae 896 Ŕn'nikiae 897 Ŕn'nikiae 898 Ŕn'nikiae 899 Ŕn'nikiae 900 Ŕn'nikiae
899 Ŕn'nikiae 900 Ŕn'nikiae 901 Ŕn'nikiae 902 Ŕn'nikiae 903 Ŕn'nikiae 904 Ŕn'nikiae
905 Ŕn'nikiae 906 Ŕn'nikiae 907 Ŕn'nikiae 908 Ŕn'nikiae 909 Ŕn'nikiae 910 Ŕn'nikiae
911 Ŕn'nikiae 912 Ŕn'nikiae 913 Ŕn'nikiae 914 Ŕn'nikiae 915 Ŕn'nikiae 916 Ŕn'nikiae
917 Ŕn'nikiae 918 Ŕn'nikiae 919 Ŕn'nikiae 920 Ŕn'nikiae 921 Ŕn'nikiae 922 Ŕn'nikiae
923 Ŕn'nikiae 924 Ŕn'nikiae 925 Ŕn'nikiae 926 Ŕn'nikiae 927 Ŕn'nikiae 928 Ŕn'nikiae
929 Ŕn'nikiae 930 Ŕn'nikiae 931 Ŕn'nikiae 932 Ŕn'nikiae 933 Ŕn'nikiae 934 Ŕn'nikiae
935 Ŕn'nikiae 936 Ŕn'nikiae 937 Ŕn'nikiae 938 Ŕn'nikiae 939 Ŕn'nikiae 940 Ŕn'nikiae
941 Ŕn'nikiae 942 Ŕn'nikiae 943 Ŕn'nikiae 944 Ŕn'nikiae 945 Ŕn'nikiae 946 Ŕn'nikiae
947 Ŕn'nikiae 948 Ŕn'nikiae 949 Ŕn'nikiae 950 Ŕn'nikiae 951 Ŕn'nikiae 952 Ŕn'nikiae
953 Ŕn'nikiae 954 Ŕn'nikiae 955 Ŕn'nikiae 956 Ŕn'nikiae 957 Ŕn'nikiae 958 Ŕn'nikiae
959 Ŕn'nikiae 960 Ŕn'nikiae 961 Ŕn'nikiae 962 Ŕn'nikiae 963 Ŕn'nikiae 964 Ŕn'nikiae
965 Ŕn'nikiae 966 Ŕn'nikiae 967 Ŕn'nikiae 968 Ŕn'nikiae 969 Ŕn'nikiae 970 Ŕn'nikiae
971 Ŕn'nikiae 972 Ŕn'nikiae 973 Ŕn'nikiae 974 Ŕn'nikiae 975 Ŕn'nikiae 976 Ŕn'nikiae
977 Ŕn'nikiae 978 Ŕn'nikiae 979 Ŕn'nikiae 980 Ŕn'nikiae 981 Ŕn'nikiae 982 Ŕn'nikiae
983 Ŕn'nikiae 984 Ŕn'nikiae 985 Ŕn'nikiae 986 Ŕn'nikiae 987 Ŕn'nikiae 988 Ŕn'nikiae
989 Ŕn'nikiae 990 Ŕn'nikiae 991 Ŕn'nikiae 992 Ŕn'nikiae 993 Ŕn'nikiae 994 Ŕn'nikiae
995 Ŕn'nikiae 996 Ŕn'nikiae 997 Ŕn'nikiae 998 Ŕn'nikiae 999 Ŕn'nikiae 1000 Ŕn'nikiae

nipuauā manīstau'moipio pi o'kosīx ki pīnūni'stīnsaatos mōk'sauautsīssi itsipsts'tsii
kimat'ōkhsitsipuau'ats! 38 Sat'sik, Koko'auai oko'ai: 18 Annök' īnsimman itau'piuōk
nam'itaitsiu kīt'skitomoko. 39 Kitān'īstopuaua, pinūt'ūnīstsskos mōk'otsīssi otsīstotos'īsts.
īssoots'i kimatakainokipuuaua sauanenoainiki 19 Anniks'isk ipitap'piiixk ki ū'takataxk
Atsīm'siu annök' pāiukcipu'ōk Ap'istotokiua aksksinīmiau makapi annists'īsts ksītsikū'īsts!
otsīn'ikōsīm. 20 Atsīmoiikak kōk' stautsīmutasuai stuvīssi, ki

24 Ki Jesus itsűx'iu ki itsüs'tüpaatomiae
omük'atoiapioyüs ki otüsksinimatsax
itoto'iauaie mőkanis'tsinnomoösauae
omük'atoiapioyüs ıstap'ıstutüksinni. 2 Ki
Jesus an'ıstsuiax kiküttaisauainipauaastsau
könai'ıstsk? Kitau'münistopua, matakskit'aupa
okotoki mőkstaïna'piksıstosi. 3

Ots'it'tokhitaup'issi nitum'moyi Olives,
üsksin̄imats'ax is̄imitoto'iauaie, ki an'iau,
Anik'inan Tsan̄ists̄i'akan̄istsiu'astsau?
Ki tsa akan̄istsiu'a kitsipukspusin̄ni, ki
punsk̄os̄k'kuas̄isi? (aīon g165) 4 Ki Jesus an̄istsiuax
Iskskats'ik k̄ökstaip̄stsiks̄istutu'yisuai. 5

Akai'tappix ak'ūtsitotoiau nitsin'ikosim
ki ak'aniau Christ něsto'akauk; ki
ak'sipistsiks'tutuyiauax akai'tappix. 6

Ki kitakokhts̄imattopuaii auakaw'tseis̄ists
ki mak'auakawtseis̄ists: Sats̄s̄ik
kökstai'apaitsatasuai; konai'istsk ak'itstsiāu;

ki umut'akets̑nikawpi matomoto'ats. 7
Aiok'aaua aksipua'tseiau aiokauai'i ki
nin'naiis̑nni aksipua'atomiau nin'naiis̑nni;

ki ak'unnatosiu aau'össínni, ki ak'itstsiu
okh'tokosísts, ki ksök'kumä otaks'ikauopiisísts,
ki akokönau'toitstsiiau. 8 Am'osts

Istokōnau'mütüpipūnawkuui' sists. 9
Kitakaumüts'akipuau kōkitapauksistutoksi,
ki kítaks'enikoaiau: ki kōnai'okauaua

kumutaks'tsímmímmokoau nitsín'ikösíṁ.
10 Ki akai'tappix akístskímskükiau ki akaumüts'katseiau, ki akau'kimotseiau.

11 Ki akaiěm'ix ks̄s'tapsix prophetix
aksipuauiau ki aksip̄sks̄s'tutuyiuax. 12 Ki
sauo'k̄omotsitappiisinni otakau'osi, akai'tappix

otükome'tüksuiai akstuyiuiae. 13 Ki annök' eikak'ımauök umuk'itsipi aksikömotse'piau. 14 Ki am'ok nñ'naiisinni ištök'hsitsíniksinni

ak'anıştop kǒnüs'ksōkkum, kǒnai'okoaua
mōks'ksiniiſsauaie; ki umuk'itsipi ak'otümitoto.
15 Ninüm'ınnoainiki ūs'tsímetsepí Daniel

otan'istopi ats'm'apii istai'puyissi (annök' an'istomök ünnists'ksinissi:) 16 Anniks'isk Judaea itau'pixk ünnianistitüpoks'kasau

ki is'sotsk matakotümanistsipuünapsiu'ats. 22 Ki
annists'ists ksüstsiku'ists saunun'natstutsisësts
mat'akitsipsa matap'pi itsikömotse'piaiu;
aumai'tükkixk, osto'auai itunnats'istutsimësts
annists'ists ksüstsikuists. 23 Kümits'tsiki

matap'pi kitai'akaniki Sūm'miš, am'auk
Christ, ki om'auk; pinau'maitos. 24
Ks̄i'tapsix Christix akitsipuau'iau ki

ksīš'tapsix prophetix, ki akanīš'tsīnnūkiau omūk'apstosīsts ki pīsats'kasīsts; ki ikūm'itstsiki aks'ipīstsiksīstutuyiauax aumai'tūkkixk. **25** Sat'sik, kikau'anīstopua.

26 Kūm'anı̄stsenikiau sat'sit ks̄is'tapsksökkuyi
ün'amauk; pini'tappoat; Sa'sit, s̄imiap'iyoyı̄sts
ün'amauk; pinaumai'tükkik. **27** Ks̄ı̄tsikum'

manisttsipukispipi umut'autstsipi
apinök'kuyi, ki manistsitüpikünatspi ame'totsi;
netoi' ak'ümüntsatsiu nñ'au okku'i otos'aie, 28

Mīksnīi otsits'cipi, ūn'nim pi'tax akomoo'i'au.
29 Annists'ists ksīstsiku'īstsk īstcipu'īnasists
otaiksiuos'aū, nato'si akski'īnūm, ki

kokum'ikesüm matakanak'imaauats, ki kök'atotsix akotots'înssiaw, ki spots'im otsis'köpsinni akauut'apixip: 30 Ki

Nin'auā okku'i otap'stosinni akitsinakoiae spots'im: ki ksök'kum īstokönai'tappix ak'otūmauyesiau, ki aks'īnnoyeiau Nñ'au okku'i
nastalim ītč'ak'č'iltiilč'it, itiastalatasi

spots'im itsisssoksi'sts'kiuists itsipsts'otosi,
otumap'sinni ki omuxik'kunnasinni akopoto.
31 Ki ak'itupskuyiuax otatsim'otokatatsix
ak'itupskuyiuax otatsim'otokatatsix

ak'soksikkiax, ki aumai'tükkiixk
akitotomo'i'piiuaux, nisssoo'ists sopu'ists ki
spots'im umuk'itsipi: 32 Annok', išksnínik parable

omúx' inistsis; okún' iksi otsa' kiükkinisissi, ki otsuo' pokassi, kitsksinipuau nepu'yi itasts'tsiu; 33 Neto'i maks' línímenoainiki ~~avistaličk~~ číkayiši; měkastatčari italči-

otsauomaisüpānis tsiosau annists'isk. 35
Spots'im ki ksök'kum ak'eitsñikau, ki
nitse'poawsists matakeitsñikau'ëstsau. 36

Annik' ks̄stsiku'ik ki annik' itai'ks̄stsikumiopik 3 Anniks'isk mat'tsapsixk nito'ts̄miao matsks̄n̄m'ats matap'pi, Spots'im ot'anakimatsuauēsts, ki, mattotükkiu'axau īstso'tokatatsix matsks̄n̄m'axauaie, Nin'a okke'anak̄mats̄s: 4 Ki mokök'ixk ipok'iotscmiau nits'ks̄n̄maie. 37 Noe otsiks̄tsikumiōts otanakimatsuauēsts okke'anak̄matsis, manists'i'piēsts, netoi' ak'anīsttsiiēsts Nñ'au kos'ix itsūp'pitükkiau. 5 Annök' okku'i oto'siae 38 Otsauomo'kōnaiokkeusi ai'akokkemuōt otai'sūmsi, ikōnai'okano'piiāu ks̄okkum maništāu'yipiau ki maništāi'simipiau, ki ikōnai'okax. 6 Ki itüt'sikiikoko maništōk'kemipiau maništā'pikōttükkipiau, ikum'iüstutsip, sat'sik, ak'okemiuā itüp'itsiu annik' ks̄stsikuik, Noe ai'puksipu; Sūks̄k' kōkotatsemōssuai. 7 otsit'sūppopissi akh'iosats̄s. 39 Ki Itümokōnaipau'iau am'ox ake'kuax, ki matsks̄n̄m'axau otsauomo'kōnaiokkeusi ikōn'itaisüppasuyinükkiau otanakimatsuauēsts, ki itsau'inakuaüstutuaiau; netoi' ak'anīstsiu 8 Ki mat'tsapsix an'īstsiuaax mokök'ix, Nñ'au okku'i oto'siae. 40 Natsitappiix kok'īnan kitöök'keanak̄matsua; tük'ka, akotümitau'piiāu ins̄m'man: nituks'kumi nitan'akimats̄nānēsts ük'aiits̄nīkaiau. 9 Ki ak'otoau, ki sts̄k'i ak's̄ktäu. 41 Natsitappiix mokök'ix an'īstsiuaax, Sa; matakakaau'ats akex' akitaipik'iaikau; nituks'kumi ak'otoau, ks̄estün'un: Is'tapuk aumüts'kotükkix ki sts̄k'i ak's̄ktäu. 42 Ün'nikaie mokökik: kōk'opumattosuai. 10 Ki otsakiaitapposau kimats'ks̄nipau annik' itai'ks̄stsikumiopik mōk'opumattosau, aiakokemi ito'to; ki kits̄n'aimoau otai'ak̄itotopik. 43 Am'okä anniks'isk sopuiap'īstotos̄xk ipok'sipimiauaie īks̄n̄k', Napioȳs īstökhs̄n̄'auā otsks̄n̄m'opi okkem's̄nni: ki ai'okip. 11 Sako'okhtsi annik' itai'ks̄stsikumiopik otai'akitotosi mat'tsapsix noküt'otoiau ki an'iau, Nin'a, kōmos'iep̄ts̄n̄ua īs'taiūsksk̄umiopi, nin'a, kauai'p̄ixik̄nan. 12 Ki an'īstsiuaax, īstai'saeipuk̄tsets̄mopi oko'ai īstokits̄m'i kitau'mün̄stopuaau kimats'ks̄nipauaats. mōkopokse'īsiae. 44 Ün'nikaie 13 Ün'nikaie mokökik', tük'ka, kimats' ük'aiisüppuiaip̄stotos̄k; kitsit'sisauaitatopua, ks̄nipauaats annik' ks̄stsiku'ik ki Nñ'au okku'i ak'itoto. 45 Tükka'aumai'tükki annik' itai'ks̄stsikumiopik Nin'a okku'i ap'otükkiau, ki mokök'i apotükkiau annök' otai'ak̄itotopik. 14 Spots'im īts̄n̄'naiis̄nni ots̄n̄'aim otīnaiäts'okök oko'ai īts̄sitappim'ix, netum'anīstsiu nñ'au annök' piuo'ok, ki mōk'ok̄motokotōsax otso'ōs̄noauēsts? nitiköt'tsiuax otap'otomokix, ki ikotsiu'ax 46 Ats̄m'siu annök ap'otükkiau, otsinan'īsts. 15 Ki tuks'kai ikotsiu'aie n̄s̄tsi'i ots̄n̄'aim oto'siae otak'okonokaie netoi' itawk'pumaupix ki sts̄k'i na'tokai, ki sts̄k'i it'ūn̄sts̄stutusimaie. 47 Kitau'mün̄stopuaau, nituks'kai; ki kōnai'tappix itanistokotsiu'ax akokonitainaiäts'uaie otokōnai'nānsts. maništ'okots̄stutusipiau; ki itau'matto. 16 48 Ki annök sauuum'itapotükkiau, Annök' ikuyiu'ok n̄s̄tsi'i itawk'pumaupix makotots'an̄ssi u'sk̄ettsip̄ppi ai'sūmsiu its̄'tapu, ki itau'mütskotükkiau, ki ikuyiu' nits̄n̄'aim; 49 Ki makaumüttüpauaiak'iūssi sts̄k'ix n̄s̄tsix itawk'pumaupix. 17 Ki ot'opokapotükkimax, ki makopoks'oymüssi netoi annök' ikuyiu'ok na'tokumi, ikuyiu' ki mak'opoks̄imimüssi ai's̄mix; 50 sts̄k'ix na'tokumi. 18 Ki annök' ikuyiu'ok Annök' ap'otükkiau ots̄n̄'aim ak'oto nituks'kumi its̄'tapu, ki itatün'akiu'ks̄k'um, annik' kustsiku'ik otsauomüsks'kūmosaie, ki ai'ksasattomaie ots̄n̄'aim ots̄xk̄imim'iaie. 19 ki annik' itai'ks̄stsikumiopik Otai'sūmmosi, am'ox ap'otükkix ots̄n̄'aimoauai otsauomüsks̄n̄'issi, 51 Ki akaikets̄n̄'uaie, ki itoto'ȳnnai, ki ipokoks'tükimiuaax. 20 Ki aiakokotsiuiae mōk'itaupiśsaie otsitau'pipiax annök ikuyiu'ok n̄s̄tsi'i itawk'pumaupix ks̄stapok̄motis̄tappiansix: annim' ak'itstsiu ito'to ki ito'ts̄ipatopiau sts̄k'ix n̄s̄tsix asain's̄nni ki satse'k̄nani.

25 SPOTS' IM īts̄n̄'naiis̄nni aketum'anīstsiu
ke'pix ake'kuax, anniks'isk mat'tuyixk ot'anakimatsuauēsts, ki itsux'iau mōkota'tsem̄sau annök' ai'akokemiuōt. 2 Ki n̄s̄itsix mokök'iau, ki n̄s̄itsix mat'tsapsiau.

Annök' iku'yiuōk natokūm itawk'pumaupix kitse'naki, ki kitiitakopinan. 38 Tsan̄stsi'i ito'to ki an'iu, Nin'a, kit'okok natokūmi kits̄ts'̄nop̄nan, kitsi'piitappiisi ki kito'tos̄n? itawk'pumaupix: Sat'sit, nimat'okuinani Ki kimats̄stotospa, ki kits̄stotos'atskop̄nan? mats̄stokai itawk'pumaupix. 23 Ots̄n'aim 39 Tsan̄stsi'i kits̄ts'̄nop̄nan kitai'okhtokos, an'̄stsiaue, kitōkhs'̄stutükki, okhs'apotükkiuā ki kitsitau'p̄ssi itai'okiakiopi ki ki emün'apotükkiuā; kits̄münüssatsipiau kitsito'taatos̄nan? 40 Ki om̄x'ina ak'̄n̄stsiaue, un'natos̄ests, kitak̄nai'atso akauo'iests: kitau'mün̄stopau kanistitüp̄stutsipua! Kits̄n'aim otse'tametüks̄nni ūtsipi'it. 24 tuks'kūma inūx'ts̄ma am'ox n̄x'okoax, Annök' ikuyiuōk tuks'kūmi itawk'pumaupi kitan̄sts'̄stutomokipua. 41 Akotūm'̄n̄stsiaue ito'to ki an'iu, Nin'a kits'ks̄no ks̄esto'a anniks'isk ote'aks̄sauts̄is itau'pix, ūt'apuk kitse'ñnai, kiküt'tomasüppipumattopi emütskax mökseinsau, ūksustsinasii kitai'pokiaki, ki kiküttomauanit'apixipi ūt'apuk, ek'aisep̄ts̄stotomoiauax kitomoi'pitükki; 25 Ki n̄tsiko'pum, ki au'tutsokiuā ki oto'tokatatsix: (aiōnios g166) 42 n̄tsit'tappo ki nitai'ksasattop ks̄ök'kum Tük'ka, nitau'not, ki kimats̄ssok'ipua: kitsinān̄ itawk'pumaupi: Sat'sit, k̄tsinān̄. 26 nitse'naki, ki kimat'tutukkokipua: Ots̄n'aim an'̄stsiaue, kitsauum'apotükkiuā 43 Nitsi'pitappi, ki kimat'otokipua: ki kitsastap'apotükkiuā, kitsks̄noki nimats̄stotosa, ki kimats̄stotosa'skokipua: nitai'pokiaki niküttomai'süppipumattopi, ki nitokh'tokos, ki n̄tsitau'pi itai'okiakiopi, nitomoi'pitükki, ni küttomauanit'apixipi: ki kimat'sip̄skotokipua. 44 Osto'auai 27 Kumaukstauokotaï̄ks̄xau ak'otūman̄stsiaue, Nin'a Tsan̄stsi'i au'awtsoomütskotükki x n̄tsix'kím̄ix, ki kits̄ts'̄nop̄nan kitau'not, ki kitse'naksi, ki n̄tsitotopi nōk'staitokuyitopi n̄tsinan'ix kit'sipitappi, ki kitokh'tokosi, ki kitsitaup̄ssi ki umut'okuyesix. 28 Mattomok'aie itai'okiakiopi kōkstaikaw̄'an̄stotos̄nan? 45 itawk'pumaupi, ki kotok' annök iku'yiuōk Ai'akotūman̄stsiaue, kitau'mün̄stopu au ke'pix itawk'pumaupix. 29 Anniks'isk iku'yixk kan̄st'saiitüp̄stutsipua tuks'kūm̄ inūxts̄ma ak'okotaiau, ki otaksinanoaiau akauo'i: ki amox, kimat'̄n̄sts'̄stutomokipua. 46 Ki annök' itsau'okuyiuōk ak'otomoau annik' am'oxi aks̄stüp̄tappo'iau ūsk's̄itaus̄stotosp̄: ooko'ōšinik. 30 Ki ̄stüp̄satüp̄piks̄st̄s̄ ki moköm'otsitappi akittappoia ūsk'sipaitappiis̄nni. (aiōnios g166)

ak'itstsui asain's̄nni ki satse'k̄nani. 31 Otak'ítotosi Nin'au okku'i otsts'a'p̄nas̄nni ipokom'ōssau otokōnats̄im'otokatats̄x, ak'otūmotokhitaupi ots̄stsap̄issō'p̄ots̄s̄: 32 Ki akokōnipotamo'i piaiau ik̄nai'okauaua: ki aiakan̄staiaketaipiks̄st̄aia emük'ik̄naikuün manistai'aketaipiks̄st̄opiax emük'ik̄nax ki apomük'ik̄nax: 33 Ki akotüp̄piuax emük'ik̄nax onet'ots̄s̄ ki ap'omük'ik̄nax otse'aks̄sauaots̄s̄. 34 Om̄x'ina akotūm'̄n̄stsiaue anniks'isk onetots̄s̄ itau'pix, Puk'sipuk, Nin'a otatsims' imix, ki n̄n'naiis̄nni mats̄k' annik' kitap̄stutomokiiik, otsauomap'astutoössi ks̄ök'kum. 35 Nitse'not, ki kit'okokipua aau'ōšin; nitse'naki, ki kitsit'tutokokipua: nitsi'piitappi, ki kito'tokipua: 36 Nimats̄stotospa, ki kits̄ts'̄totosatksokipua: nitokh'tokos, ki kits̄p̄s'kotokipua: itai'okiakiopi n̄tsitau'pi, ki kitsittotaakipua. 37 Moköm'otsitappi akotūm'̄n̄stsiaue, Nin'a, tsan̄stsi'i kit sits' In o pin an' kitau'not, ki kits is' so pi Q an? Ki

26 KI itūn̄stsui, Jesus otaiks̄ste'poattos̄ests aml̄sts epolaws̄sts, itūn̄stsiaue otüks̄n̄imatsax, 2 K̄tsks̄n̄ipua aisto'küssi ks̄stsiku'its̄ ak'itstsui passover, ki N̄n'au okka'i itaumüts'kau mōk'̄tsiks̄stoxösi. 3 Om̄k'atoiapiekua, ki aisinakix, ki matap'pix ots̄n'aimoauax itūmitüp̄paumooia sp'a'toiapiakuün Caiaphas oko'aii. 4 Ki ai's̄ts̄psattseiau mōk'anistokotsis̄mmiotoössauaie Jesus, ki mōk'itsenitössauaie. 5 Ki an'iau, pin̄ts'ts̄s̄ oye'tani ūtsiks̄s̄ts'ks̄kui ökskaküm̄stsikiniau matap'pix. 6 Jesus otsitau'p̄ssi Bethany, Simon leper oko'ai otsitsip̄sts'taupiissi, 7 Ake'ua itoto'aie, ipa'tükki alabaster atüxak'sin puye' itsüp̄patomaie, akai'ñnxkím̄asiuaie, ki otau'yisaie itsita'suyññmaie otokōn'iaie. 8 Ki otüks̄n̄imats'ax ots̄n̄s'saxa, ̄stse'tükki, ki an'iau mauk'ets̄nikatopi? 9 Am'ok ipum'atotopi ūtaikekaiñxkím̄asiuaie, ki k̄m'atapsix ūtauokotaupiauaie.

10 Jesus otokh'ts̄im̄si, an'̄sts̄iuax, otinik'sau natoi'̄niks̄nni itüp's̄uxiau kumauk'sauaiks̄xinoauaiisks̄x ake'uā ñkh'siu nitum'moyi Olives. 31 Jesus itüm'an̄sts̄iuax, nitap̄stutu'yipi. 11 Ks̄esto'au, k̄imatapsix n̄esto'a kitak'okn̄ussk̄im̄sk̄ukipau annok'ā kitusk̄sauopoksemokoiau; ki n̄esto'a koko'ik̄: tük'ka, s̄in'aip, nitak'auiakiau kimat'usksauopoksemokipuaua. 12 Am'ok annök' ūsks'kūmuōk emük'ik̄nax, ki puye' nostüm'i ots̄ita'suyiñissi its̄istuts'imaie ot'omükikinauäss̄nni isto'mükikinax mōkītsopuapīstutuyiñi nōkitak'itsasi. 13 aküneto'iau. 32 Aiksistsipuau'eniki Kitau'mün̄stopuau am'oi ñkhs'its̄niks̄nni kitakitüp̄otoma'topuau Galilee. 33 Peter amianñstan'̄stopi kōn̄s'ks̄ökkumä, am'ok, an'̄sts̄iuiae, ik̄um'okn̄ustssk̄im̄sk̄uk̄issau am'o ake'uā otap̄'stutusipi ak'ütan̄stomaie, ks̄esto'a, nimat'ak̄istssk̄im̄sk̄ukipa. 34 mōk'itüsks̄inoösi. 14 Na'tsikoputsix, Jesus an'̄sts̄iuiae, kitau'mün̄isto, Annok' tuks'kūmä, an̄istau Judas Iscariot, itappo koko'ik otsauomit'awkkumsi nippaua' omük'atoiapiekuax, 15 Ki an'iu, tsan̄stap'pi nioks' kai kitakani kimatsks̄inok'ipa. 35 kitak'okokipuaii, ki nitakitüp'omutskau Peter an'̄sts̄iuiae ñkskakümpoks'eniop, ks̄esto'au? Ki nitsi'tuyiauaie niñp'pii nimat'akanipa kimatsks̄inopa; neto'i ks̄ix'k̄im̄x. 16 Ki annik' itot'apsatsim ik̄onau'aniiax ūsks̄in̄mats'ax. 36 Jesus mōk'itamütsk̄osae. 17 Ke'tani küt'taikopütsstsi, itümütipopokomiuax Gethsemane an'̄stop, ki ̄stotom'iks̄tsk̄ui, ūsks̄in̄mats'ax itoto'iau an'̄sts̄iuax otüsks̄in̄matsax, annom' stau'pik, Jesus, ki an'̄sts̄iuiae, Tse'a kit'stapa nitakittappo omim' nōkitüt'ts̄imoikasi. kōk'sopuapīstutosiñan kōk'k̄itsoȳsi 37 Ki mat'tuyiuax Peter, ki Zebedee passover? 18 Ki an'iu is'tapuk akap'ioȳs, ots̄istok'iokuyix, ki itaumütüp̄ikik̄n'etukki ki om'ümä nñn'auümä an̄istok', Nin'a, ki itau'mütüpeikapitsitau. 38 Itüm'an̄sts̄iuax an'iu, nitsiks̄stsikum'i aststs'i: koko'ai nitsitüp̄ikik̄netukki e'ñsñnni; annom' stau'pik, nitüs'ks̄in̄matsax nitak'opoksoyimaiau ki ñk'itüskskatükkio. 39 Ki pa'ts̄istüp̄aats̄iuax, passover. 19 Ki ūsks̄in̄mats'ax manñstan'̄stopiax ki ̄sstokopi'u ostoks̄is', ki itüt'ts̄imoikau itan'̄sttutsñmias; ki itso'poüts̄istutsñmiau ki an'iu, Nin'a, ik̄um'okotsitssts̄ssi passover. 20 Ki otau'tükkus, ipokitau'pimiuax am'oi kos'a ünnianistis'tüpipotoössi; na'tsikoputsix. 21 Ki otau'ȳsau, an'iu, nimatakitsitan'ats, ks̄esto'a kitak'itsitan. kitau'mün̄stopuau tuks'kūmä ks̄esto'au 40 Ki matskitoto'ax otüsks̄in̄mats'ax, ki kitakaumüts'kauki. 22 Ki eks'kaiñkik̄n'etükkiua, ikon'oyiuax oto'kaniax, ki an'̄sts̄iuiae ki ik̄onau'mütüpanñsts̄iuiae, Nin'a Peter, Awx'ats? Kiküttaukotüsksk̄ummokipa n̄esto'akats? 23 Ki an'iu, annök tuks'kai itai'ks̄stsikumiopi? 41 Mokök'etsik okit'sis nitopoks̄istap̄makemauok kos'i ki a'ts̄imoikak, kōkstaitsip̄issuui nitakaumüts'kauk. 24 Nin'au okku'i ̄ssaks'ksññks̄nni; sta'aw itsitsi'tatomaie itan̄ists'itappo nitsñn'awpi: ak'itüpokapiu ki ñx'isakuyi matsi'uats. 42 Ki mats'istapu annök' nñn'auök imüts'kaiuök Nñn'au ki itüt'ts̄imoikau, ki an'iu, Nñn'a, okku'i! Küt'taipokaiiuopi annök' nñn'auök, am'oi kos'a sauomot'aisimmieniki is'taökhsiuopi. 25 Judas anni'ñsk sauomis'tüpipotomokoeniki, kitak'itsitan. 43 Ki itse'müttskaukisk, itüm'an̄sts̄iuiae, Nin'a mat'oto ki mat'okonoyiuax otsok'asax: tük'ka n̄esto'akats? An'̄sts̄iuiae, kitan'i. 26 Ki otau'ȳsau ̄ssoks̄im'au oöps'puauax. 44 Ki itsk̄itsiuax, ki Jesus ito'ts̄imaie ke'tani ki itatsñm'̄sttutsñmaie, mats'istapu, ki nioks'kai itüt'ts̄imoikau, ki ki itaumin'ñmaie, kí ikotsiu'ax ūsks̄in̄mats'ax, neto'i au'aniu. 45 Itüm'itotoiax otüsks̄in̄mats'ax ki an'iu, Matsik', oyik'; am'oiak nöstüm'i. ki an'̄sts̄iuax okak' annok, ki issik's̄stsikok: 27 Ki mat'tuyiuiae kos'i ki thanks ikotük'k'iu, sat'sik aststs'i itai'ks̄stsikumiopix, ki Nin'au ki ikotsiu'ax, ki an'iu kōnai's̄imattok; 28 okku'i itüp'aumütskau sauum'itsitappix Am'okauck nitsa'apün, mananñsts'etoks̄nni otsu'auësts. 46 Nipuak', ñkittäppau'op: itüp'itsiu itsai'kimskau akai'tappix annök' nitakaumüts'kaukók aststs'i. otsauum'itsitappiisauaüests mōk'sinñsësts. 29 47 Ki otsa'kiai epuyiñsi, Sat'sik, Judas, Ki kitan'̄stopuau nimatakütsñmattopa am'ok na'tsikoputsix tuks'kūmä ito'to ki akai'tappix mñoikke sauomo'pokitsipstsimattomänaniki ipokom'iauaie inus'stoanix ki sôksis'ts̄ists manñs'i nin'a ots'ïnnaiñsñnni. 30 Ki ipa'tükki, itototoiau omük'atoiapiekuax

ki matap'pix otsin'aimoauax. **48** Ki annok' mat'anistsiuiae, kita'tauunisto Äp'istotokiuia imüts'kaüökaie ikotsiu'ax apsto'sinni, ipai'tappiuä, kök'aniksünan iküm'ümeniki ki an'iu, annok' nitak'sünnauskippauök, Christ, Ap'istotokuä okku'i. **64** Jesus an'nökauk: mi'eenok. **49** Ki iköm'itoto Jesus, an'istsiuiae, kitsemünianni; ki kitan'isto ki aniu, Hail, Nin'a; ki itsin'nauskippiuiae. sako'okhtsim kitaks'inoauai'ini Nin'au **50** Ki Jesus an'istsiuiae, Napiä, okku'i, otsitaupi'sissi otümap'sinni kumauk'sipuksipuksiks? Itümitoto'iauaie ıstset'otsisi ki umutsipuk'sipusi Spots'im ki een'iauaie Jesus, ki mat'tuyuaiae. ıstsisosks'itsikuüts. **65** Sp'atoi'apieküün **51** Ki sat' sit, anniks'isk ipokom'iskaie itümai'pinotsümests otsistotos'ists ki Jesus, tuks'küma itsitüpikins'tsakiuiae an'iu, itüpepo'atomaie Ap'istotokuä; otsin'usstoan itsau'tuyuaiae, ki sp'a'toapieküün nitak'otskipänana stsik'ix e'enüpanix? Sat'sik, tuks'kümi otap'automok ot'auaikioakaie, kikai'okhtoaaua oksis'tapiniköttsimani. **66** ki kök'sünömaie okhtok'isaie. **52** Jesus Tsa kit'stapauaä? An'iu, moks'einsi. **67** itüm'anistsiuiae, kitsin'usstoanä otsits'tsipi Itüm'itaisokuttütsiuiae ostoks'siae, ki ıststs'i; anniks'isk matap'pix mat'tuyixk oto'auësts itsitauaiak'iauaie: ki stsik'ix inus'stoan, inus'stoan itax'enittaiau. **53** omi'tsixikinstspuauësts itsitauaiak'iauaie. **68** Kit'stapa nöküttokotsitüp'atsmöökan nin'ä, Ki an'iu, ksësto'a Christ e'enüpanikinan, ki annok' nök'okuyissi otsitsksütskopsutsix Tükka' kïtauaiak'ioka? **69** Annok' Peter legionix otatsüm'otokatatsix? **54** sauauts'im itau'piu, ıstokitsim'i pıstots'im: Tsa akokotötümuniütsütsipsa ki ake'kuün itoto'aie, ki an'iu, ksësto'a natoi'sünaksists, mök'itünütsissi? **55** kitopokom'au Jesus Galilee ıstsitappim'i. **70** Ki Neto'ik itai'ksütsikumiopik Jesus an'istsiuax pait'anistsiuax matap'pix nimatsksünau'ats akai'tappix, kiküt'anistsipuksipa'akipuua nimatsksünipa kitan'ipi **71** Ki otsitüp'süksi kanıst'sitappopuau körmos'lepätsi annok' kïtsim'iapoyis, stsik'i ake'kuün nan'nuyenae pa'tükkiuoök inus'stoax ki söksis'tsists, ki an'istsiuax anniks'isk matap'pix kök'otoksuai? Anis'tsiksütsiütsits itau'pix, anio nin'au nokü'opoksimiuiae kitopokau'pimopuau omük'atoapioyis Jesus, Nazareth ıstsitappim'i. **72** Ki köküsksünömats'opuau ki kimatseen'okipuuaä. mata'touiu, ki an'iu, nimatsksün oau'ats **56** Ki am'ostsk ikönaüststipsi nin'au. **73** Ki otai'pıstıksisümmosı moks'enüpanıstosau prophetix osınak'suauësts. anniks'isk itai'puyixk itoto'iauaie, ki ikönüsksünömatsax itüm'skütsiiäu ki an'istsiuiae Peter, E'müniu, ksësto'akauk ai'tsümmutaiau. **57** Ki anniks'isk tuks'küma: kitse'poawsısts kitse'enüpaniki. een'ixkaie Jesus itüp'piuaiae Caiaphas, **74** Itüm'aumütüpipako'sünepuyiu, ki sp'atoapieküün, itomo'i piawpiau ai'sünakix itaumütüpütau'üniu, nimats'ksünau'ats ki omüks'ümix nin'ax. **58** Ki Peter nin'au. Ki nipaual'ä sokit'okumi. **75** Ki Peter piaapütsitüp'a tseuaiae sp'atoapieküün ıksin'm'aie Jesus ote'poawsinniaie, annik' oko'ai, kiitsipim' ki ipokau'pimiuax itanis'tsiuaiae, otsauomokh'kumsi nipaau'a ap'otükkix mökitokönai'nis. **59** Annok', nioks'kai kitak'ani kimatsksünokipats. Ki omük'atoapiekuaax ki omüks'ümix nin'ax ki itsü'iu, ki itsok'auasainiu. ikönaü'kökitsümä, ıstüp'iksütsapenüpanıssnni ap'satsümä moks'enitösaiae Jesus; **60** Ki matokonim'axau; otsito'tosax akai'tappix aiksütsapenüpanix, matokonim'axau. Sako'okhtsim ito'toiau na'tsitappiix ai'tapksüsenüpanix, **61** Ki an'iu, am'o nin'au an'iu nitokot'opüksünip Ap'istotok'iuä otatoi'apioyis ki nitokot'sokapıststipsi noks'kai ksütsiku'i. **62** Ki Sp'atoi'apieküün itsipuau, ki an'istsiuiae, kitakstaie'puyipa? Tsanıstapiu'a am'ox kitse'nüpanipiau? **63** Ki Jesus matsepuyiu'ats. Ki Sp'atoi'apieküün

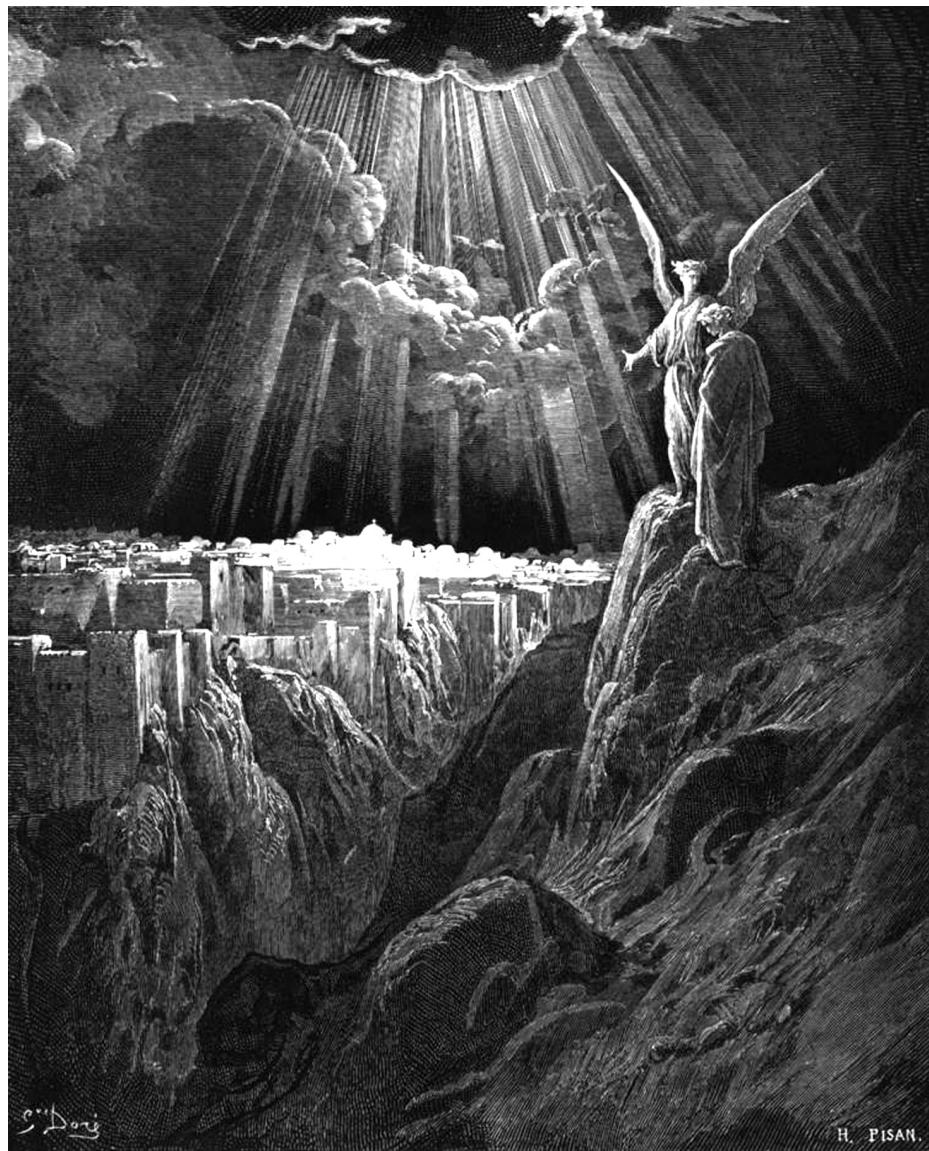
27 OTAP'INÖKKUSI, könau'mükatoapiekuaax ki matap'pix otsin'aimoauax itüp'okökitsümäiau Jesus moks'enitösaiae; **2** Ki otai'ıksipıstössauaie, itüm'ıstüppip'iauaie, ki itüp'aumütskaiuaiae Pontius Pilate, anni'ısk nıñai'isk. **3** Judas, anni'isk otse'mütskaukışk, otsinno'osaie, otanis'sax moks'einsi, itsisauai'tsitsau, ki mat'skittotsüpotuyiuax omük'atoapiekuaax ki omüks'ümix nin'ax niip'pix ksixx'kümix, **4** Ki an'iu, nikai'sauumitsappi nitse'mütskatop

mokõm'otsaapünni. Ki an'iau, Tsan̄stappi 24 Otsin̄s'si, otsau'otokan̄stappikissaie, nitokan̄stappikipin̄nan'a? Ksēsto'a kitak'satsip. ki otai'akitssts̄ssi āšnata'pii ito'tükkiu 5 Ki itsipsts'īstūpapiks̄stsuaix ksixix'k̄mix okke', ki itüs'ts̄mmiu otsipot'aipuyimõsax omūk'atoiapoȳs, ki itsis'tapu, ki itsiko'k̄psiu. matap'pix, ki itüniu', nimat'ototoimoko'ā am'o 6 Ki omūk'atoiapiekuaax mat'tuyiauax mokõm'otsitappiaā otsa'apünni: ksēsto'auaă ksixix'k̄mix, ki an'iau, matōkhisiu'ats sat's̄ik. 25 Itūmokon̄ai'puyiau matap'pix, ōk'itsūppits̄sau ats̄im'isokaīs, tük'ka aa'pünni otsa'apünni ūnnian̄sttots'ts̄saie nēstün'an ipum'attomiau. 7 Ki itau'k̄kotomotseiau ki no'kos̄nanix. 26 Itūmipo'tomoyiuax ki itopum'attomiau potter otsin̄s'mman, Barabbas: ki otai'ks̄st̄sts̄pis̄s̄saie Jesus, pie'tappix mok'itsts̄sau. 8 Ün'nikaie emüts'kaiuaie öksiks̄'tox̄saie. 27 itūks̄'unn̄stainiköttop a'apünni īts̄in̄s'mman. Ninauă otseennakem'ix itüp̄p'iauaie Jesus 9 Itūmeen̄pan̄istomaie annik' otan'ipikaie itokōno'paipi, ki itokōnaumoi'piiua eēn'nakex. Jeremy prophet, ki an'iu, Ki mat'tuyiauax 28 Ki itsau'tomoyiauaie ots̄stotos'ītsaie, niip'pix ksixix'k̄mix, umutopum'attopiaie ki mawks'isokös̄imi itsūps'kaiauaie. 29 annök' Israel itūniau ūnni mōkan̄sts̄xk̄masi; Ota'i'amits̄nissau ks̄st̄sts̄s̄ummokon̄i, 10 Ki itopum'attomiauaie potter otsin̄s'mman, itsis'ts̄ummokiauaie ki apai'i itstom'iauaie nan̄stün'ik Ap'īstotokiuaă. 11 Ki Jesus onet'otsisaie: ki auanaukopistuks̄'aköttsiauaie, paio'tsipuyimuaie, n̄n'aii; ki n̄n'auă ki ai'ks̄stapan̄stsiauaie, ki an'iau, ai's̄ippoōttsesattsuaie, ki an'iu kik̄täm'ipa Hail, Jews otsin̄aimoauai! 30 Ki Jews otsin̄aimoauai? Ki Jesus an'ītsiauaie, ai'sokotuttsiauaie, ki mats̄miau apai'i kitan'i. 12 Ki Omūk'atoiapiekuaax ki omux'īnax ki otokon̄'iae itsitau'aiak iauaie. 31 ote'ēn̄pan̄st̄sauaie, matsepuyiu'ats. 13 Pilate Ota'i'ks̄st̄sts̄s̄stapan̄st̄sauaie, asso'k̄s̄imi itūm'an̄stsiauaie, kikūttaisauokhtou'axau itsauts'imiauaie, ki otau'ūtsisokös̄imaie akauo'ȳ k̄ktse'n̄ūpanikōsts? 14 Ki itsūps'kaiuaie, ki its̄stap̄p'iauaie tuks'kai epo'aws̄in̄ matan̄stsuaitsaie; mōk'auaiistasauaie. 32 Ki otsūks'au, ki N̄n'auă eik'skaietükkiu. 15 Annok' ikonoyiauaie n̄n'aii Cyrene istsitappim'i, oye'tani n̄n'aua itūksaipotoyiaue otsin̄nikös̄im Simon: ūsskuopa'atsiauaie tukskum'i eēn'naii ot'statauaie matap'pix. otauai'staks̄in̄, 33 Ki otsito'tosau Golgotha 16 Annik', nannan'attsiau tuks'kumi an'īstop, itokisasīk, mūksikin̄ukotokon̄ik, 34 eēn'naii, Barabbas an'īstau. 17 Ün'nikaie Ikotsi'auaie moks̄imatossaiaii' ītsipoku'ȳ ki otokōnau'moõsax, Pilate itūn̄'tsiuax, gall ipa'sokasuyin̄miauaie: ki otūt'tots̄saie, Tükka' k̄kt'statauă kōks'ipotomosuai? mat'skaks̄imattom'atsaie. 35 Ki itau'aiastaiuaie, Tsöktau Barabbas, tsöktau Jesus, annök' ki ots̄stotos'īsts, ki aiaketotsipiests, an̄stauök Christ? 18 Tük'ka ūksn̄im'aie itsi'kōtsotsīests: mōks'eēn̄ūpan̄st̄s̄ti annik' umutsiks̄sat'siuõsau, itaumüts'kau. 19 otan'ipik prophet, itai'aketotsipiests Otsitau'p̄ssi okök'itsimani ītsiso'pōts̄s, nits̄stotos'īsts ki itsi'kōtsopnaaiua. 36 otokem'an itüp̄t'oköttsiauaie ki an'ītsiauaie, Ki ito'piiua ki ūs'summiauaie annim'; pinotokan̄stappikit om̄'a mokõm'otsitappiuā: 37 Ki itstom'iauaie otokon̄'i spots'i tük'ka akauo'iěsts nit'okuyipists pu'inasists ks̄is'tapan̄issinni sinaip', Am'ok Jesus, Jews ni'papaukan̄sts annok' ks̄st̄sts̄k'ik, osto'i otsin̄aimoauai. 38 Na'tsitappix kōmos'iepit six itots'tsīests. 20 Ki omūk'atoiapiekuaax ki ipauai'istauax tukskum'i onet'ots̄si ki sts̄ik'i omux'īnax eikak̄mattsiauaax matap'pix otse'aks̄s̄sau. 39 Ki anniks'isk itsits'skuixk mōk'aukõmõn̄st̄sauaie Barabbas, ki Jesus au'kapsits̄psattsiauaie, ki auauükia'pixiau, mōks'einsaie. 21 Nin'auă an'ītsiuax, Tükka' 40 Ki an'iau ksēsto'a annök' ipüxiñ'īmōk na'tokumix kitstataua' a kōks'ipotomoõssuai? omūkatoi'apoȳs, ki nioks'kai ks̄st̄sts̄k'ik An'iau Barabbas. 22 Pilate an'ītsiuax Tsa itsiks̄ist'ap̄stutsimōk, kōmotse'piosit. nitakunn̄stutoau'ats Jesus, an̄stauök Christ. Iküm'ūmeniki Ap'īstotokiuaă okku'i īn̄sa'atoat Ikon̄'auan̄stsiauaie, ūnnian̄stauai'īstais. 23 auai'staks̄in̄. 41 Neto'i omūk'atoiapiekuaax Ki n̄n'auă an'iu, kumauk'an̄stauaisks̄s̄ks? neto'i'nitaiks̄stapan̄stsiauaie, kiai's̄nakix ki Tsan̄stapiu'āts otsauum'itsitutüks̄inni? Ki omux'īmōk ipokaniau, 42 Kōmotse'piuax sts̄ik'ix akauo'ȳ itsokse'puyiau ūnnian̄stauai'īstais. ki matokotsikōmotsepiosiu'ats. Ikümüm'īssi

Israel ots'ñ'aim, ūnanistsiññsa'atos ki its'istapu. **61** Ki Mary Magdalene, ki auai'staksñi, ki nitakaumai'tauñnan. stsñk'i Mary, itotau'piauaie aken'imani. **62** **43** Au'maituyuaie Ap'istotoki'i: annok' Ki annik' ksñstsiku'ik otókh's'ap'istutosau, ūnnianistsikd'motse'piøsaie, maksinan'attüsae: mat'apinökkusi, omük'atoiapiekuax ki Pharisees tük'ka iüniu', nësto'akauk Ap'istotokiua ikönitoto'iauaie Pilate, **63** Ki an'iau, Nin'a, okku'i. **44** Kõmos'iepitsix ipok'auaistapixk nitüksksñnipan om'ä ai'piestsiksñstutükkiua neto'yistsk nokütsitüp'apiximiauësts otan'ipi, otsakaitap'piisi, nioks'kai ksñstsiku'i okhpe'kïsts. **45** Nau'yi itai'ksñstsikumiopi nitak'aatsipau. **64** Anit' ökhs'istutsissi konüs'ksökkumä itüp'skinatsiu piksu'yi aken'imani nioks'kai ksñstsiku'ysts, itaiksñstsikumiopi. **46** Ki otsipik'susi otüs'ksñnimatsax mökstai'sepiotosax, itai'ksñstsikumiopi, Jesus aisokse'puyiu. Ki mökstai'kõmosa'lsax, mökstai'anëtosauax itüni'u, Eli, Eli, lama sabachthani? Annik' matap'pix, ük'apiuu: ki sako'ipatsñstutüksñnni ito'kïsasiik, Nitap'istotokim, Nitap'istotokim, aks'istüpskïts top matom'ipatsñstutüksñnni. kumauk'skïkiks? **47** Stsñk'ix itai'puyÿx, **65** Pilate an'istsiuax mattok'au eëñ'akex; otokh'tsëmsau', an'iau, Am'o nñnau ÿ'tapuk, mi'istutsik. **66** Ki itappo' iau, ki nan'niköttsiuiae Elias. **48** Ki tuks'kumä mi'istutsimiau ake'niman, ūkskum'iauaie itauks'kasiu ito'tukkiu ai'ksippuyñip, ki ok'otoksökh'sepistan, ki ists'i'iauaie eëñ'akex. ito'kïmuaie ūtsipoku'yi, ki itstom'aie apai'i, ki ikotsiu'aie mëksñmattosaaiai'. **49** Stsñk'ix an'iau, ki'ka, ök'satsip maks'ikümpuksipusi mëksikd'motse'piøsaie. **50** Jesus ota'atsoksepuyÿssi, itaumüts'kaiuaie Sta'aw. **51** Ki Sat'sit, omük'atoiapioyis itsi'koksok'iakiopi ai'aketsñnikau, spots'im itots'ipinikau; ki ksök'kumä itsi'papuyiu, ki ok'otokskuïts ai'aketopiiu; **52** Ki a ken 'i man ists kau'opiiu; ki atsñm'six anniks'isk ai'okaxk akaiëm ostüm'ouauests itsipuau'ax, **53** Ki ota'atsipuawi Jesus, itsux'iau aken'imaniësts, ki itüp'ipimiau atsñmakap'ioyÿsi, ki otsñok'oaiau akai'tappiix. **54** Annok' eënakin'au'a, ki otopokom'ixk, otopoküs'satükkimaxk Jesus, otsñnno'ösau ksök'kumi otsi'papuyiisi, ki otsññ'sau annists'isk istsutsp'ütsk, eks'kaikopumiau, ki an'iau am'o emüñ'iümu Ap'istotokiua okku'i. **55** Ki akai'tappiix akex' pie'tsi itüs'sümmiauaie, anniks'isk itotopokiuo'iiyxk Jesus Galilee, ki apotomoyiixkiae: **56** Ki ipokom'iauax Mary Magdalene, ki Mary, James ki Joses oksñs'touauii, ki Zebedee okku'ix oksñs'touaui. **57** Otau'tükkussi, akotsin'auä Arimathæa istsitappim'i anëstau Joseph, ito'to, tuks'kuma Jesus otüksññmats'aie: **58** Itappo' Pilate, ki iköm'önistomaie Jesus stüm' i aie. Pilate itümñ'iu mëkaumütskatosae mostüm'i. **59** Ki Joseph otots'issi mostüm'i, itsñssø'monimiae ksñxistokh'aip'istsi, **60** Ki itsipststotomaie otauüts' sinani aken'imani, maniu'aie, annik' itatün'ipik ok'otokskui: ki omük'okotoki itüp'auapimuaie aken'imani istsokitsñm'i,

28 ISSÍK'SÍSTSÍKUYII ksñstsiku'i otai'ksuosaie, otaumütüpapinök'kusiae issík'atoiksñstsikui, Mary Magdalene ki stsñk'i Mary itoto'iau mëks'iniñsau ake'niman. **2** Ki, sat'sit, ksök'kumä ai'papuyiu: tük'ka Ap'istotokua oto'tokatatsi spots' im itsñnnissö'ÿnnai, ki ito'to ki matskoap'imiuaie ok'otoksökh'sepistan ki itop'auaie. **3** Ostoksñ'si netoinitai'natsiuiae popos'ists, ki kaii'ksñstotosiu neto'i kon'skui: **4** Ki üks'katükkix stun'noyiauaie, ki ai'papuyeian netoi'nitsiau enix'. **5** Ki oto'tokatatsi an'istsiuax a kex', piniko'puk; nits'ksñnip kitap'üssümmuaau Jesus annök' kaiñs'toksauö. **6** Matsñakuaiëm'ats: tük'ka, ük'apiuu otan'ipi. Puk'sipuk, sat'sik otsit'sipi Nññ'a. **7** Ki kïpi'tappoak, ki anëstok'ax otüs'ksñnimatsax otse'ÿnsinni ūkaipua'atomaie; ki, sat'sit, kitse'tomomattaak Galilee; omim' kitak'itsñnoaua: sat'sik, kikau'anëstopau. **8** Ki itsikp'üstupaatomaiaue ake'niman ai'kopumau, ki eks'kaetametükkiua; ki auks'kasua mokitots'ipotosauaie otüs'ksñnimatsaxaie, otse'poawsñniaie. **9** Ki otsitappo'sauax mëkitsñnnikoösauax otüs'ksñnimatsaxaie, süm'mës, Jesus ito'tatsemiuax ki an'istsiuax All hail! Ki ito'toiauaie ki eññ'imiuaiae oköt'sistsaie, ki ita'tsñmmimmauaie. **10** Jesus itüm'itüniñtsiuax, Pinikopuk; mës'tapuk, anëstok'au nñx'okoax mëk'ittapposau Galilee, ki omim' nitak'itsñokiau. **11** Annok' otsa'kiaitapposau, süm'mës, stsñk'ix üks'katükii itoto'iau akap'ioyis,

ki aitsin'nikoyiauax omuk'atoiapiekuax nitap'ii. **12** Kiotokõnau'moðsau ki omúx'íñax otokõnai'puyšau, ikotsi'auax een'akex akaiëm'i itawk'pumaupix, **13** Ki an'ístsiuax, ünnik' otüs'ksinimatsax nitsa'kiaiokaśinan, sepioto'iax ki itsikõmos'attsiuiae. **14** Ki nín'a okhtsí'saie, nitaksemünan ki kitakitsikõmotse'piopřnan. **15** Mat'toyiauax itawk'pumaupix, ki otsksinimatsipuauaiax iia'tutsimiau ki annik' anissiñ'nik Jews sa'kiauanistomiax. **16** Nitsi'koputsiax otüs'ksinimatsax itappo'iax Galilee nitum'mo, Jesus otan'ístopi. **17** Ki otsinno'ðsauaše itatsim'mimmauaiae: ki stsík'ix sai'etükkiax. **18** Ki Jesus ito'toax ki ai'sitsipsattsiuax, ki an'ístsuiuax, kõnau'tumapsinni spots'im ki ksök'kum nit'okoko. **19** Ün'nikiae, ū'stapuk, ūksinimats'okau kõnau'mianistsitappii, ū'stapřnokau niniköt'tokěsts otsin'ikösiměsts křn'un, ki okku'i, ki atsím'istaaw: **20** Isksinimats'okau mōk'satsšauěsts křtan'ístopuauěsts; ki sat'sit, kitušks'opoksemopuau amistsiks's'tikuěsts aiksiuo'si ksök'kum. (aiõn g165)

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Siksiká at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Siksiká at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Blackfoot---Matthew/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aïdios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

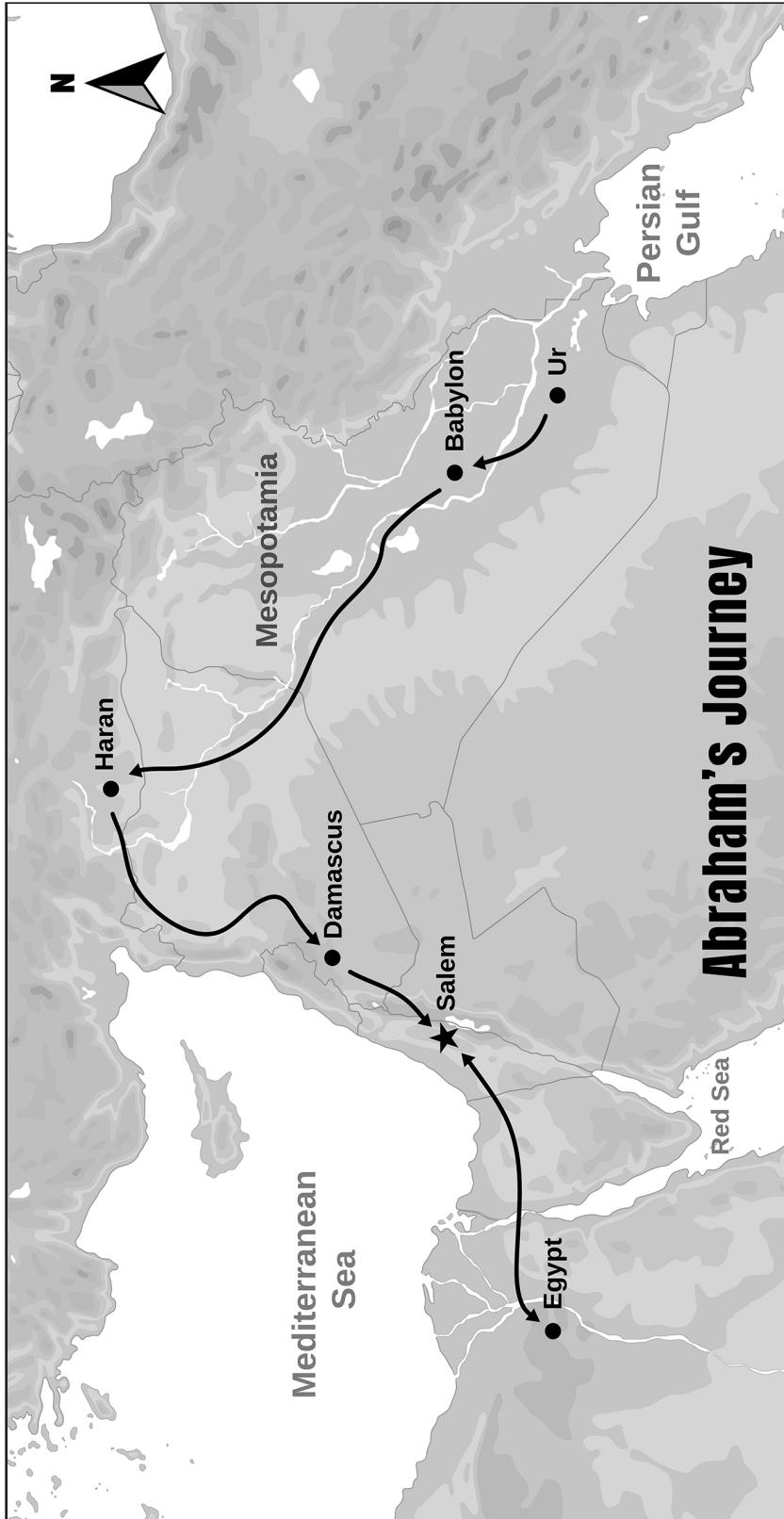
Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

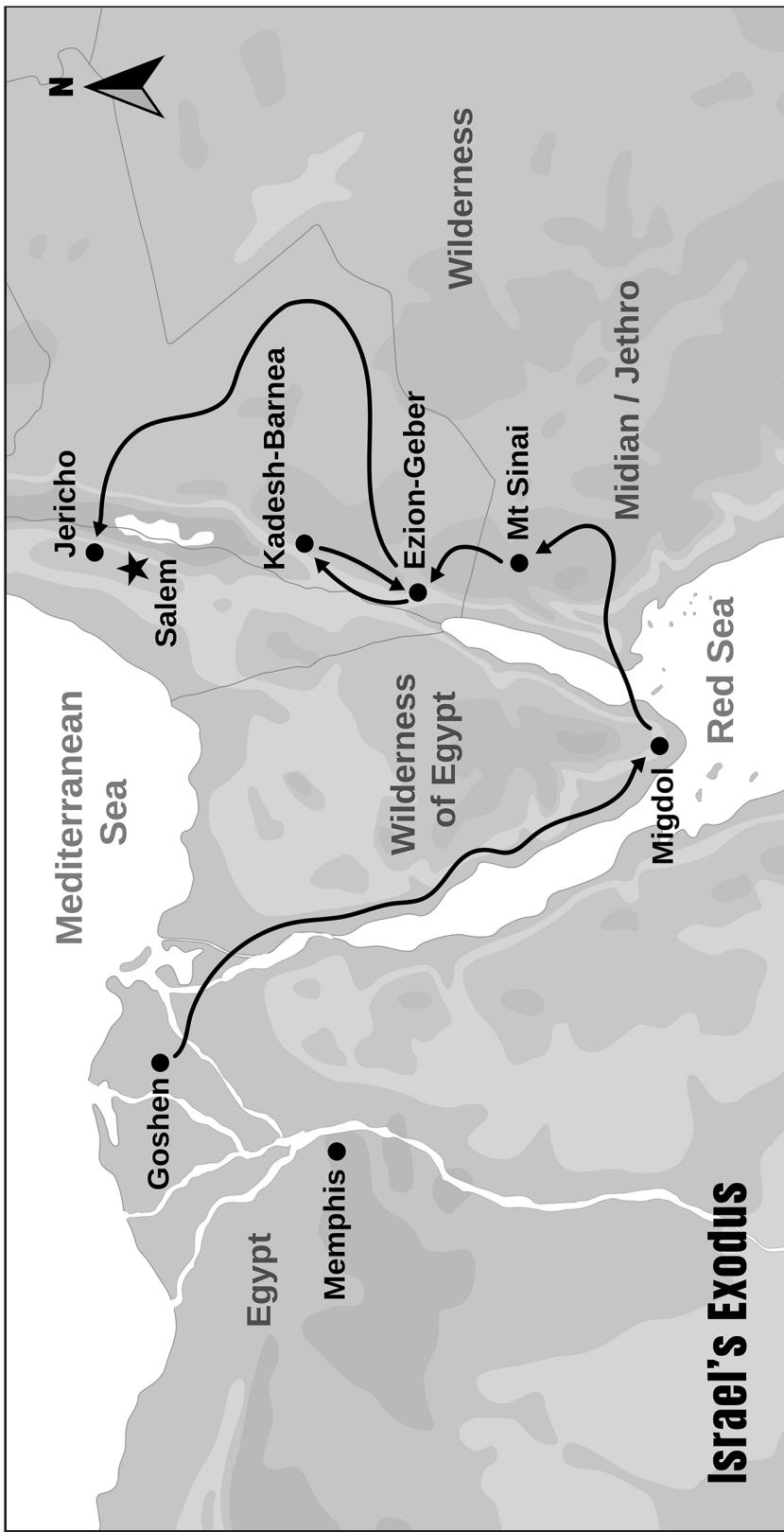
John 10:28	Mark 9:45	Psalms 116:3
John 12:25	Mark 9:47	Psalms 139:8
John 12:50	Luke 12:5	Psalms 141:7
John 17:2	James 3:6	Proverbs 1:12
John 17:3		Proverbs 5:5
Acts 13:46		Proverbs 7:27
Acts 13:48	Matthew 11:23	Proverbs 9:18
Romans 2:7	Matthew 16:18	Proverbs 15:11
Romans 5:21	Luke 10:15	Proverbs 15:24
Romans 6:22	Luke 16:23	Proverbs 23:14
Romans 6:23	Acts 2:27	Proverbs 27:20
Romans 16:25	Acts 2:31	Proverbs 30:16
Romans 16:26	1 Corinthians 15:55	Ecclesiastes 9:10
2 Corinthians 4:17	Revelation 1:18	Song of Solomon 8:6
2 Corinthians 4:18	Revelation 6:8	Isaiah 5:14
2 Corinthians 5:1	Revelation 20:13	Isaiah 7:11
Galatians 6:8	Revelation 20:14	Isaiah 14:9
2 Thessalonians 1:9		Isaiah 14:11
2 Thessalonians 2:16		Isaiah 14:15
1 Timothy 1:16	Revelation 19:20	Isaiah 28:15
1 Timothy 6:12	Revelation 20:10	Isaiah 28:18
1 Timothy 6:16	Revelation 20:14	Isaiah 38:10
2 Timothy 1:9	Revelation 20:15	Isaiah 38:18
2 Timothy 2:10	Revelation 21:8	Isaiah 57:9
Titus 1:2		Ezekiel 31:15
Titus 3:7		Ezekiel 31:16
Philemon 1:15	Genesis 37:35	Ezekiel 31:17
Hebrews 5:9	Genesis 42:38	Ezekiel 32:21
Hebrews 6:2	Genesis 44:29	Ezekiel 32:27
Hebrews 9:12	Genesis 44:31	Hosea 13:14
Hebrews 9:14	Numbers 16:30	Amos 9:2
Hebrews 9:15	Numbers 16:33	Jonah 2:2
Hebrews 13:20	Deuteronomy 32:22	Habakkuk 2:5
1 Peter 5:10	1 Samuel 2:6	
2 Peter 1:11	2 Samuel 22:6	
1 John 1:2	1 Kings 2:6	
1 John 2:25	1 Kings 2:9	
1 John 3:15	Job 7:9	
1 John 5:11	Job 11:8	
1 John 5:13	Job 14:13	
1 John 5:20	Job 17:13	
Jude 1:7	Job 17:16	
Jude 1:21	Job 21:13	
Revelation 14:6	Job 24:19	
	Job 26:6	
eleēsē	Psalms 6:5	
Romans 11:32	Psalms 9:17	
	Psalms 16:10	
Geenna	Psalms 18:5	
Matthew 5:22	Psalms 30:3	
Matthew 5:29	Psalms 31:17	
Matthew 5:30	Psalms 49:14	
Matthew 10:28	Psalms 49:15	
Matthew 18:9	Psalms 55:15	
Matthew 23:15	Psalms 86:13	
Matthew 23:33	Psalms 88:3	
Mark 9:43	Psalms 89:48	

Abraham's Journey

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

Hebrews 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Mediterranean
Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-
Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem ★

Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

Decapolis

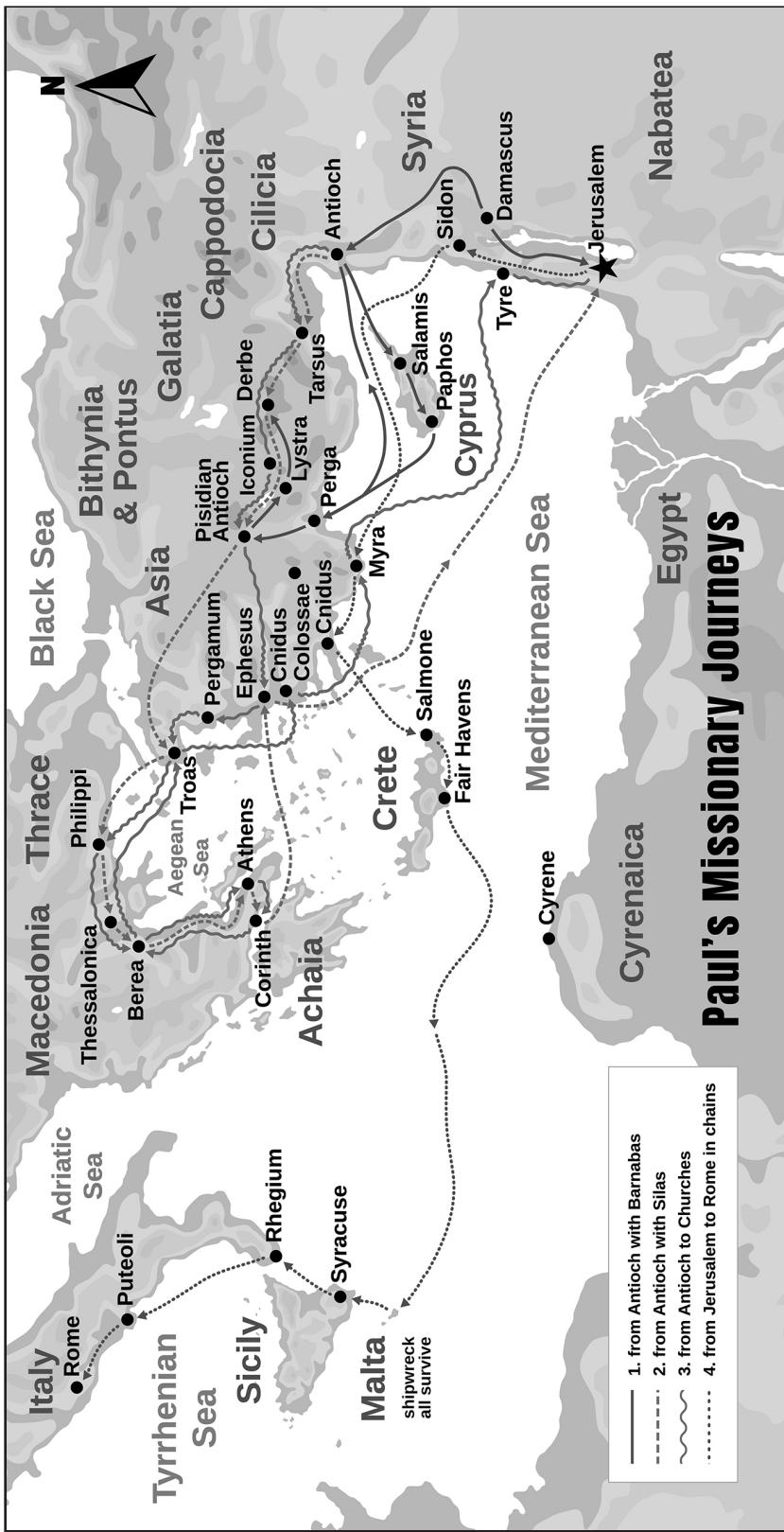
Peraea

Jericho

"For the Son of Man also came not to be served, but to serve, and to give his life as a ransom for many"

Mark 10:45

Jesus' Journeys

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Siksiká at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Üñ'níkaie, Is'tapuk, Isksinimats'okau kókau'mianistitappi, üs'tapnokau nimiköt'tokésts otsín'ikósímésts kín'un, ki okku'i, ki atsím'istaaw: - Matthew 28:19

